ДОДАТКИ

Додаток А. Примітки

Примітки до 1 розділу (А.1)

А.1.1 Музична фольклористика – одна із назв науки, що досліджує народну музику. На території України в минулому спочатку її називали музичною етнографією. На сучасному етапі поряд із терміном «музична фольклористика» вживають терміни «етномузикознавство», «етномузикологія», «музична етнологія». Хоча в їх розумінні існує певна градація [280], але в цьому кандидатському дослідженні вони вживатимуться як різні історичні назви однієї науки.

А.1.2 Нижня хронологічна межа відобразила появу перших із відомих нині фольклорних нотацій (рукописний збірник вихованця Києво-Могилянської академії З. Дзюбаревича, зібрання Д. Рудницького – Л. Гінтовта), верхня – перехід нотних записів у іншу якість, що пов'язалася із зародженням ранньо-романтичних тенденцій.

А.1.3 На Закарпатті, де «законсервувалося» багато мовних особливостей вітчизняного минулого, й нині необрядові народні пісні називають світськими.

А.1.4 Їхні твори віднайшли й опублікували Іван Франко (Пам'ятки українсько-руської мови і літератури. Львів, 1896, 1899, 1902, 1906, 1910. Т. I–IV, VI); Іван Панькевич (Ладимирівське Учительне Евангеліє. *Науковий збірник.* Річник II. Ужгород, 1923. С. 93–107), Юліан Яворський (Новые рукописныя находки въ области старинной карпаторусской письменности XVI–XVIII в. *Knihova sboru pro výskum Slovenska a Podk.Rusi*. Č. 2. Praga, 1931).

А.1.5 Володимир Бірчак зазначав, що у школі для духовенства при Мукачівському монастирі станом на 1655 р. було «12 монахів (учителів), 8 дяков, 20 учеников. Усі в крайнім убожестві, не мають що їсти, ні в що вдягнутися» [9, с. 19].

У праці «Стремліня за руську печатню на Подкарпатской Руси», опублікованій в четвертому номері часопису «Подкарпатска Русь» (Ужгород, 1924), Іриней Кондратович наводив факти підтримки православних священиків, які пересилали церковну літературу з Брашова, Сас Шебеша, Альбанії, Венеції, а найбільше з Володимир-Волинського (по 500–800 книг).

А.1.6 У чехословацький та угорський окупаційний періоди 1920–1940 рр. фахівців з вивчення закарпатської старовинної музики краю було надзвичайно мало (Ф. Стешко [320], С. Орос [264]), у часи радянської влади через атеїстичну ідеологію не те що нічого не додавалося, а ще й знищувалося те, що збереглося. Поодинокі дослідження місцевої церковної музики проводили в Словаччині (О. Дутко [235], С. Пап [277]), Іспанії (Л. Декарло [382]). У період незалежної України робота з вивчення музичного минулого Закарпаття поновлена (праці І. Задорожного [84–87], Ф. Копинця [126], О. Тулюка [334], Н. Стинич [321], частково – Т. Росул [300]). Але загалом музична культура цього регіону у XVI–XVII ст. все ще залишається своєрідною «білою плямою» українського музикознавства.

А.1.7 Найдавнішою закарпатською народнопісенною нотацією досі вважався нотний запис 1800 р., віднайдений В. Гошовським [42, с. 205]. Для порівнянь: перший *текстовий* запис української пісні на Закарпатті датувався XVI ст.(йдеться про пісню «Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш», подану Я. Благословом у «Чеській граматиці» для порівняння чеської мови з українською). Як найдавніший зразок запису українського

фольклору, ця пісня привертала увагу багатьох учених (О. Потебні, С. Томашівського, І. Франка, І. Панькевича, М. Мушинки, І. Сенька та інших). За інформацією «Краєзнавчого словника русинів-українців» вона була опублікована у 1571 р. [137, с. 45], однак зафіксована перед 1550 р. від Никодима з українського села Венеція, що поблизу Бардієва (нині Східна Словаччина). Дату запису – до 1555 р. вказав і Б. Луканюк [166, с. 3], який розглядає цей історичний документ з погляду музичної форми та ритміки.

А.1.8 Закарпатське походження фольклорної нотації відзначено на основі спорідненості з поширеною в регіоні народною піснею «Кажуть люди, кажуть». Це спостереження викликало потребу проведення наукових досліджень у напрямку виявлення музичних особливостей № 178 зі збірника С. Кульчевського, мелогеографії, з'ясування значення назви твору та вивчення історичного контексту.

Низка ознак вказувала на належність зразка до лемківського пісенного фольклору. Він виявився похідним від найпоширенішого у цьому регіоні пісенного типу 2(6+6), містив повторення другого віршованого рядка та ритмоформулу ♪♪♪♪ ♩♩ (1111 22), характерну для багатьох лемківських співанок (з більшим поширенням на Закарпатті). Непрямим скеруванням на лемківський фольклор Угорської Русі послужила й назва. Було з'ясовано, що слово «Cyzwá», як і літера «á» у польській мові відсутні. Це викликало два припущення: 1) ймовірність запису мовою оригіналу прізвища виконавця (чи збирача) з лемківської території, позначеною угорським (або словацьким) впливом (адже в граматиці цих сусідніх народів літера «á» існує); 2) допущення випадкових неточностей під час фіксування незрозумілого іншомовного слова: наголос не над тією літерою (мало бути над «ć»), нечітко записане рукописне «m», що у подальшому було трактоване як «w». У цьому випадку польською транскрипцією могло відтворюватися угорське слово «Ćyzma» («чижмо», що означає «чоботи»), поширене серед лемків Угорської Русі. Обидва припущення виявляли зв'язок із територією історико-етнографічного Закарпаття.

Детальніший аналіз музичного прикладу засвідчив, що для збірника С. Кульчевського було відібрано унікальну народну пісню, яка зустрічалася винятково в Ужгородському районі сучасної Закарпатської області. Структурне розширення лемківської співанки завдяки введенню додаткової силабічної групи у поєднанні з долученим до неї трискладовим рефреном-вставкою – (6+6+6+'^{3}) <u>(6+6+6+'^{3})</u> – виявилося доволі рідкісним явищем. Воно не зафіксоване в жодному збірнику закарпатських народних пісень (за винятком народнопісенного зібрання М. Кречка), відсутнє у фундаментальному збірнику Ф. Колесси «Народні пісні з Галицької Лемківщини» [248], закарпатському збірнику М. Мишанича [253], виданнях фольклору українських лемків у Польщі та Східній Словаччині [10; 339–341]. Відзначена Б. Фільц і М. Степаненко пісня «Кажуть люди, кажуть», записана в селі Середнє Ужгородського району, містила саме цю структуру, поєднала близькі варіанти характерних інтонаційних зворотів, а також транспозицію одного і того ж мотиву на кварту вгору. За інтонаційною спорідненістю та характерними прийомами розвитку музичного матеріалу № 178 зі збірника С. Кульчевського виявив зв'язок і з народною піснею «Серед села дичка» із села Порошкова Перечинського району (у варіантах, які зафіксували Ф. Колесса, Ю. Цимбора та М. Мишанич). Вона містила секвентні повторення музичних фраз, співзвучні бароковим традиціям, інтонаційну близькість, а ритмічний малюнок 1111 22 (♪♪♪♪♩♩) часом трансформувався в 1111 13 (♪♪♪♪♩.). Вибір фольклорного матеріалу саме з Ужгородського району ймовірно обумовлювався тим, що в саме Ужгороді було офіційно прийнято греко-католицьку віру.

А.1.9 Варто згадати, що Річ Посполита виявляла зацікавлення у витісненні з території Закарпаття православного віросповідання [291]. З польської ініціативи прийнята в Ужгороді унія (1646 р.) через сильний опір поширювалася повільно. Трагічною сторінкою українсько-польських відносин став невдалий похід князя Дьордя II Ракоци у 1657 р. за польську корону, який призвів до спустошення Березького, Угочанського та Мараморського комітатів Угорської Русі поляками.

А.1.10 Унія надала закарпатцям змогу ввійти у світ європейської культури, навчатися у вищих школах Відня, Риму, Будапешта, Трнави, перебувати в єдинім потоці культурних і політичних процесів імперії Габсбургів. Окрім того, уніатських священиків, на відміну від православних, матеріально підтримувала держава.

А.1.11 «Алумнеум» був першим закладом на всіх українських територіях для підготовки педагогів, які продовжували своє навчання в Європі.

Не випадково найперший у Наддніпрянській Україні Харківський університет у 1806 р. із Закарпаття на вакантні посади запросив аж 9 закарпатців: А. Дудровича (у 1829–1830 рр. ректор Харківського університету), К. Павловича, братів Білевичів та інших учнів А. Бачинського.

А.1.12. Переписи збірки І. Югасевича-Склярського нам зустрілися в архіві професора Ужгородської учительської чоловічої семінарії Федора Шимоновського [99]. У 1993 р. він передав їх товариству «Просвіта» в Ужгороді.

А.1.13 В оригіналі – «Пѣснь свіцка про Ляшка». Фольклорну нотацію віднайшов В. Гошовський. За інформацією М. Шмайди рукопис зберігається у Слов'янській бібліотеці в Празі [360, с. 32]. Під час перевірки інших збірників І. Югасевича-Склярського на предмет фольклорних нотацій з'ясовано, що 5 книг, збережених на Закарпатті – Ірмолаї 1785, 1809 рр., Пісенник 1806 р. та Октоїх – обмежуються переписом лише церковних творів; частина книг, що розпорошена у бібліотеках Львова, Флориди, Пряшева, Свидника, містять текстові записи народних пісень (без нотацій). Щодо більшої частини рукописних збірників І. Югасевича-Склярського виявлено, що близько 20 книг, віднайдених у 1930-х рр. парохом села Невицьке о. Михайлом Дутком, були передані в архів Августина Волошина. Опрацювати ці матеріали не встигли. Як згадувала племінниця А. Волошина Ольга Дутко: «Після смерті вуйка все лягло попелом, як непотріб» [235, с. 5]. Не виключно, що серед спалених рукописів могли бути й фольклорні нотації.

А.1.14 Значна кількість закарпатської молоді емігрувала в Західну та Східну Європу: до Відня, Кракова, Софії, Львова, Санкт-Петербурга, де відіграли важливу роль у науковому, церковному, політичному та громадсько-культурному житті. Серед них були: Іван Земанчик (1752–1825) – ректор Львівського, декан Краківського, професор Віденського університетів, відомий фізик і математик; Петро Лодій (1764–1829) – декан і професор Львівського, Краківського та Санкт-Петербурзького університетів, видатний філософ і педагог; Юрій Гуца-Венелін (1802–1839) – славіст, засновник болгаристики та болгарської фольклористики; Андрій Дудрович (1782–1830) – один із ректорів Імператорського Харківського університету, доктор філософії; Іван Орлай (1770–1829) – почесний член Російської Академії наук, доктор медичних наук, вчений секретар Санкт-Петербурзької медико-хірургічної академії та засновник першого медичного журналу Росії, Михайло Балудянський (1769–1847) – перший ректор Санкт-Петербурзького університету, сенатор, доктор економіки і права; Василь Кукольник (1765–1821) – ректор і професор Санкт-Петербурзького головного педагогічного інституту, доктор вільних мистецтв, філософії і права. Багатьох закарпатців надихав приклад о. Івана Фогорашія (1786–1834) – пароха віденської церкви св. Варвари, о. Николая Нодя (1819–1862) – духовника і регента церковного хору Віденської духовної семінарії, про яких зазначав П. Полянський у праці «Церков і приход св. Варвари в Відні» [290].

А.1.15 Досліджуючи цей період, В. Вернадський дійшов до висновку, що епідемія була навмисне спровокована тогочасним урядом для придушення повстання. Про це він

писав у публікації «Угорская Русь с 1848 г.» [212]. В історію ці події ввійшли під назвою «холерних бунтів».

А.1.16 У 1905 р. рукопис статті Ю. Гуца-Венеліна «О піснелюбіи славян закарпатских» було опубліковано І. Свєнціцьким у «Материалах по исторіи возрожденія Карпатской Руси» (Львів, 1905).

А.1.17 Поєднання у пісенниках віршованої літератури зі звучанням музичного фольклору в цьому дослідженні означено терміном «літературно-фольклорний тип пісенників».

А.1.18 Після передчасної смерті Н. Нодя започаткована ним традиція публікації серії нотних пісенників обірвалася.

А.1.19 «Вісник» і «Зоря Галіцкая» – прогресивні тогочасні часописи.

А.1.20 Версія В. Гошовського: «Необычайно высокая тесситура песни дает основания предполагать, что автор исполнял ее на скрипке» [42, с. 214] не пояснює, чому в інших номерах теситура – звичайна.

А.1.21 Можна припустити, що Н. Нодь міг включити у збірник і власні мелодії, котрі здобули популярність в Ужгороді та сприймалися вже як народні. Але поки що це лише гіпотеза без підтверджень.

А.1.22 Дослідження закарпатського музикознавця І. Задорожного виявили, що ця форма проникла і в духовні пісні Закарпаття XVIII–XIX століть [105].

А.1.23 Текстові пісенники 1830–1860-х рр. проаналізовано у працях І. Панькевича [274], В. Бірчака [9], О. Рудловчак [306–310], М. Мушинки [234], Л. Мушкетик [244–245], М. Гиряка [20] та багатьох інших.

А.1.24 До прикладу: серед 14 пісенників, які О. Духнович у 1850-х рр. передав Я. Головацькому, лише один був з нотами. Така ситуація обумовлювалася більшою активністю літераторів і специфікою перших закликів до збирання народних пісень, в яких головна увага акцентувалася на записі текстів фольклорних творів.

А.1.25 Його справжнє ім’я – Василь. За дослідженням Олени Рудловчак, Іоанн – це або друге (церковне) ім’я, або випадкова помилка, допущена при підписуванні рукопису іншою особою. [308, с. 465]. У подальшому замість В. (І.). Талапкович вживатиметься В. Талапкович.

А.1.26 Зважаючи на приналежність до музикантів дореформеного часу, В. Талапкович допускав у нотаціях ті ж огріхи, що І. Югасевич-Склярський: метро-ритмічні помилки, плутанину між дво- і тридольними метрами, не врахування складних розмірів, відсутність ліг над розспівами, упущення позначок темпу, неправильний запис альтерації (V♯ – V♮, замість VI ♭ –V щабель) тощо. Окрім того, залучав застарілі позначки ключа та фінальних аколад. Високий регістр його нотацій пояснюється їх перевіркою на скрипці (за системою К. Матезонського).

А.1.27 Історія, пов’язана з цими збірниками, досліджена О. Рудловчак, є маловідомою та викликає інтерес. На заклик О. Духновича збирати пісенний фольклор В. Талапкович у 1850 р. першим серед місцевої інтелігенції надіслав для друку ще раніше укладене зібрання (з нотами). Карпаторуський «будитель» зробив усе можливе, щоби швидше видрукувати надісланий пісенник. Однак через відсутність у друкарнях Закарпаття

спеціального обладнання для набору нотного тексту рукопис було переслано спочатку до Будина (де даремно тривалий час чекав видання), а потім – до Львова Я. Головацькому. За домовленістю видатного галицького діяча з українською діаспорою Санкт-Петербурга нотний фольклорний збірник В. Талапковича планувалося видати окремою книгою у них. Можлива перспектива спонукала збирача додати новозібрані матеріали 1850–1858 рр. Основа збірника при цьому зберігалася. По отриманні нового варіанту попередній – Я. Головацький повернув збирачеві.

Однак постали *нові* перепони: через труднощі з пошуками музичного редактора задуманий проект зірвався. Врешті-решт Я. Головацький відмовився від ідеї залучення нотацій і у 1878 р. опублікував лише текстову частину пісень у III/2 томі «Народные песни Галицкой и Угорской Руси» (Москва, 1878) [22]. Нотний оригінал зберігався в його архіві, що дозволило О. Рудловчак та Ю. Костюку більш як через сто років видати друком повний варіант збірника в 11 томі Наукового збірника Музею української культури в Свиднику (Пряшів, 1983) [308].

А.1.28 М. Загайкевич ввела «Список нісколких русско-народних пісень, загадок и пословиц с иними подробностями» у науковий обіг, хоча поставилася до нього критично через значну кількість зразків міського фольклору та нефаховий запис мелодій. В. Гошовський вперше відзначив історичну цінність зібрання В. Талапковича, як першого нотного збірника народних пісень Закарпаття, розширив його загальну характеристику, здійснив вибірковий аналіз окремих музичних номерів та віднайшов короткі біографічні відомості про збирача. О. Рудловчак суттєво поглибила питання історії створення та публікації збірника на підставі листів Я. Головацького, О. Духновича і В. Талапковича, що зберігаються в архівах Львова, Санкт-Петербурга та Москви. Як філолог, вона провела порівняння зі збірником М. Лучкая та його сучасників, звернула увагу на орфографічний запис пісень, широке тлумачення поняття «фольклор», а найголовніше – разом із музичним редактором Ю. Костюком опублікувала факсиміле нотного рукопису збирача. Авторка даних рядків продовжила етномузикознавчий аналіз, зосередила увагу на коментарях, систематизувала їх, вперше виявила особливості музичної класифікації, дала пояснення назві збірника, розширила загальну характеристику та подала її під новим кутом зору. М. Качмар, узагальнивши існуючу інформацію, внесла ім’я В. Талапковича до «Української фольклористичної енциклопедії».

А.1.29 Перша спроба з’ясування географії збірника належала В. Гошовському [43]. Він опирався на територію проживання, музично-діалектичний аналіз зразків і виявив шість ймовірних сіл. Одне з них під питанням. Як з’ясувалося пізніше, в селі Велика Копаня збирач не проживав. Аналіз текстових народнопісенних записів В. Талапковича на предмет наявності в них назв населених пунктів нами здійснено вперше.

А.1.30 За спостереженнями П. Федаки [342] і частково І. Довгалюк [68], альманахи «Зоря Галіцкая», «Поздравление русинов», газети «Вісник», «Церковная газета», «Церковние Вісті», «Світ» народнопісенних нотацій не містили.

А.1.31 Припущення про існування нотного збірника О. Духновича, яке розділяли М. Алмашій та на початку досліджень автор даних рядків, опиралася інформацію словацького етнографа Михайла Шмайди: «Після невдалої спроби у 50-х роках укласти і видати колективними зусиллями фольклорну збірку, О. Духнович власними силами укладає збірку народних пісень *з нотами* та додатком власних поезій *(курсив мій – В. М.-Н.)* […]. Збірка з метою її опублікування пересилається у Будин, де марно чекає на видання» [360, с. 33]). Ці відомості, за його словами, він почерпнув із монографії О. Рудловчак «Біля джерел сучасності» (Пряшів, 1981, с. 188). Однак після видання у 2019 р. четвертого (останнього) тому творів «будителя карпаторуського народу» з’ясувалося, що нотних фольклорних збірників О. Духнович не укладав. Він збирав лише

тексти народних пісень. У його спадщині зустрічалися також підтекстовки власних поезій під народні мелодії та написання іншими композиторами пісень на його вірші.

А.1.32 Можливо, з часом і вдасться віднайти окремі нотні рукописи з народними піснями, які в період посилення політичної реакції могли опинитися за межами краю: у Москві, Петербурзі, Львові, Відні, Празі, Будапешті, Софії та інших містах Європи, куди емігрували деякі вихідці із Закарпаття.

А.1.33 Мадяронами називали представників місцевої інтелігенції, котрі повністю підкорилися угорській владі та з середини підривали національні ідеї. Окрім того лідер національного руху О. Духнович на той час уже помер (1865 р.), а А. Добрянський був звинувачений у панслов'янізмі та відсторонений від роботи в парламенті (через переслідування емігрував).

А.1.34 Закарпаття в той період називали Угорською Руссю, звідси й назва «руські».

А.1.35 За підрахунками В. Вернадського у 1867–1918 рр. в США та Канаду емігрувало 720 000 закарпатців.

А.1.36 Збірники Г. Де-Воллана та Я. Головацького включали матеріали місцевих збирачів періоду 1850–1860-х рр. Г. Де-Воллан до своїх зібрань долучив записи Н. Бачинського, О. Гладоніка і Г. Левицького, а Я. Головацький – О. Духновича, О. Павловича, О. Митрака, А. Кралицького, В. (І.) Талапковича, І. Яцковича, В. Сухого, І. Воробея, К. Шафрановича, М. Бескида та ін.

А.1.37 Мається на увазі експедиція 1897 р. у супроводі Г. Стрипського в с. Скотарське [243, с. 46].

Примітки до 2 розділу (А.2)

А.2.1 В ужгородській філії Угорського етнографічного товариства працювали Теодозій Злоцький (1846–1926) – засновник і голова філії, закарпатський етнограф, фольклорист-письменник і церковний діяч, Тиводар Легоцький (1830–1915) – археолог, етнограф, історик і фундатор музейної справи на Закарпатті, Гіадор Стрипський (1875–1949) – історик, філолог та етнограф, дійсний член Наукового товариства ім. Т. Шевченка і Румунської АН, якого Володимир Гнатюк назвав «світлим духом Угорської Русі» [243]. До регіональних етнографічних обстежень долучилися Міхай Фенцинський, Орест Сабо, Шандор Бонкало, Юрій-Кальман Жаткович та ін.

А.2.2 У науковій літературі на цей факт вказували І. Удварі [337], Л. Мушкетик [245], М. Мушинка [243] та авторка цих рядків [201].

А.2.3 Ідеться про нарис В. Гошовського «З історії збирання і вивченна українських народних пісень Закарпаття» з передмови до збірника «Українські пісні Закарпаття» [35], монографії І. Нестьева «Бела Барток (1881–1945). Жизнь и творчество» [258] та Ф. Бониша «Жизнь Белы Бартока в фотографиях и документах» [11].

А.2.4 Ця місцевість знаходилася неподалік від Севлюша (нині Виноградів), з яким були пов'язані чотири роки навчання Б. Бартока у початковій школі та молодших класах гімназії. У певних організаційних питаннях музикант міг покладатися на поради та допомогу своїх місцевих учителів і друзів дитинства.

А.2.5 Посилаюся на інформацію Б. Луканюка, який писав, що свої фонографічні дослідження Б. Барток розпочав із села «Велика Копаня (алики 1859–1866), потім

перебрався прямо аж до села Стеблівка (валики 1867–1873), звідки зробив випад до поблизького села Сокирниця (валики 1874–1878) і повернувся назад у село Стеблівка (валики 1879–1881); далі він враз перенісся в гірське селище Довге (валики 1881–1884), знову відскочив до сусіднього села Липецька Пóляна (валики 1885–1890) і виринув у Довге (валики 1891–1897), де й остаточно завершив свою роботу» [164, с. 57]. Зауважу, що до окремих із цих населених пунктів найзручніше було добиратися залізницею. Через Салдобош проїздив потяг Дебрецен–Рахово, а Севлюш (нині Виноградово) із Довгим на початку XX ст. з'єднувала вузькоколійна залізнична колія.

А.2.6 Румунський вплив обумовився тим, що жителі Сокирниці займалися лісосплавом і постійно спілкувалися як з гуцулами із верхів'я гірських рік, так і з румунами Потисся.

А.2.7 Бартокову угорську експедицію на Закарпатті було висвітлено в науковій доповіді «Обстеження Б. Бартока у Берегівському районі Закарпатської області» Йоаба Арпада (Ніредьгаза, Угорщина), проголошеній на I Міжнародній науково-практичній конференції «Володимир Гошовський і Закарпаття» (25–26 жовтня 2007 р., м. Ужгород), в угорськомовних статтях Степана Арпи («Bartók Béla es Karpatalja» [«Бела Барток і Закарпаття»], «A Bartóki összehasonlitó folklore nyomában» [«Порівняльні фольклорні студії Бартока»]), що зберігаються у приватному архіві його родини. В українському етномузикознавстві цю інформацію не публікували.

А.2.8 Із 1907 р. Б. Барток викладав у Будапештській музичній академії, тому експедиції проводив під час канікул (у т. ч. і зимових).

А.2.9 Велика Копаня – 17 вокальних зразків, Стеблівка – 15 вокальних і 10 інструментальних, Сокирниця – 2 вокальні і 10 інструментальних, Довге –14 вокальних і 5 інструментальних, Липецька Пóляна – 2 вокальні і 16 інструментальних, 2 твори – без паспортних даних.

А.2.10. Нині маланкових пісень на Закарпатті майже не має.

А.2.11 Виконання на трембіті 10–15-хвилинної розгорнутої композиції – це рідкісне явище та свідчення високого рівня майстерності тогочасних трембітарів. У наш час на Закарпатті трембітальні рапсодії вже не зустрічаються.

А.2.12 Нині скрипкова традиція у цих селах обірвалася. Хоча один із нащадків Сабадóша-Богача переїхав у Стеблівку і ще музикує на скрипці , але є дуже старим (інформація станом на грудень 2019 р.).

А.2.13 Прикметно, що валик № 1894 в описі відсутній, і ще до укладання каталогу його не було. З надійних джерел відомо, що у 1990-х рр. в Мукачеві під час демонтажу старого будинку Т. Легоцького у дуже пошкодженому стані було знайдено фонографічний валик з автографом Б. Бартока, який було знищено. Імовірно, що це міг бути валик № 1894, подарований ужгородській філії Етнографічного товариства Угорщини для музею.

А.2.14 Остання з них розвинула початкові твердження, узагальнила результати багаторічної збирацької й аналітичної роботи Б. Бартока та увійшла до переліку найкращих світових наукових праць у галузі порівняльної етномузикології. В 2019 р. вона з'явилася в українському перекладі в «Антології наукової думки про народну музику Закарпаття» (Том I) [3, с. 139–166].

А.2.15 Йдеться про збірники І. Колесси «Галицько-руські народні пісні з мелодіями» (Львів, 1901), О. Роздольського, С. Людкевича «Галицько-руські народні мелодії», ч. 1–2

(Львів, 1906, 1908), К. Квітки «Народні мелодії з голосу Лесі Українки». Ч. 1–2 (Київ, 1917,1918), «Українські народні мелодії» (Київ, 1922).

А.2.16 **Закарпатська народна музика у творах Б. Бартока.** Одна цитата мала місце у II розділі Рапсодії № 2 для скрипки з оркестром, де звучить увиванець, почутий від віртуозного народного скрипаля Сабодоша Івана-Богача із Сокирниці; 5 цитат – у циклі «44 скрипкові дуети»: в № 10 («Русинська співанка») /на мелодії співаної коломийки із Довгого «Дай ти, Боже, хлопу горазд»/, в № 16 («Бурлеска») /на приспівці до танцю «Душе, душе, душечко» із Стеблівки/, в № 24 («Гумористична співанка»), де відтворює жартівливу закарпатську народну пісню «Купив я козу, козу» із В. Копані. Скрипкові дуети № 35 («Русинська коломийка») та № 41 («Скерцо») включають зразки інструментальних мелодій: у № 35 відтворено скрипкове награвання танцювальної коломийки з Липéцької Пóляни; № 41 відображає наслідування гри на дримбі мелодії, почутої у Стеблівці. Серед авторських тем, написаних у дусі закарпатської народної музики, у циклі «44 скрипкових дуети» це: № 14 («Подушковий танець») з ознаками коломийки та № 13 «Весільна пісня», подібна закарпатським весільним ладканням, почутими у Довгому та В. Копані. Звороти закарпатського фольклору проступають також у «Мікрокосмосі» та багатьох інших творах Б. Бартока.

Результати досліджень В. Ламберт на Україні поширювали С. Арпа, Д. Задор і найбільшою мірою М. Кобулей, який долучив до цієї проблематики студентів Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка. Під його керівництвом була написана курсова робота Міки Кобулей («Б. Барток і український фольклор» (1981), дипломна робота Марії Ерфан («Український музичний фольклор, зібраний Б. Бартоком на Закарпатті» (1980). Сам Мілій Дмитрович Кобулей здійснив повторну експедицію слідами угорського вченого, про яку доповідав на Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 80-річчю від дня народження Володимира Гошовського (Львів, 2002).

А.2.17 Появу нових досліджень стимулюють Колесівські читання, які систематично проводить кафедра української фольклористики імені акад. Філарета Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка.

А.2.18 В етнографічному визначенні цієї території донині відсутня однозначність. Відомий закарпатський етнограф проф. М. Тиводар відніс цей ареал до ужоцьких бойків, які зазнали певного лемківського впливу, відтак, він називає його «бойківсько-лемківським міжкордонням» [331, с. 48]. За «Списком населених пунктів Лемківщини» (Львів, 2002), укладеним Світовою Федерацією Лемківських Українських Об’єднань та Географічною комісією Наукового товариства імені Т. Г. Шевченка у Львові, села Ужок, Волосянка, Кострина та Люта Закарпатської області віднесені до лемківського діалекту [318].

А.2.19 Інакша послідовність сіл виключалася, адже Волосянка від Лютої відділялася пасмом важкопрохідних гірських хребтів, і єдиноможливий шлях сполучення пролягав тільки через Кострино. Щодо одиниці адміністративно-територіального районування «стóлиця», то в Австро-Угорщині на території Закарпаття вона замінила австрійську назву «комітат».

А.2.20 З’ясувати кількість зібраного матеріалу допомогли нотації збірника Ф. Колесси «Народні пісні з південного Підкарпаття». Окрім зазначених пісень, до нього ввійшла ще одна пісня з передмістя Мукачевого, тому кількість пісень експедиції і збірника розбіжні. На цей факт звернула увагу також Ірина Довгалюк [71, с. 371].

А.2.21 У чехословацький період адміністративну одиницю «стóлиця» перейменували на «жупа».

А.2.22 Статистика була подана на підставі перерахунків текстових варіантів. Як виявилося, у збірнику «Народні пісні з Підкарпатської Руси» є одруківки. Вони стосуються окремих кількісних покажчиків.

А.2.23 За народними традиціями весілля на Закарпатті відзначалося лише у певні дні тижня: вівторок та четвер.

А.2.24 Зі спогадів нащадків А. Ротаї, записаних Т. Літераті, відомо, що у 1920-х рр. збирання винограду в Ужгородському районі перетворювалося на свято. «Кожен працював у міру своїх сил і бажання. Поміж рядами винограду цілий день грав ромський ансамбль, всі дружно працювали, веселилися, танцювали, їли-пили аж до пізнього вечора» [163]. Залежно від достигання винограду обряд припадав на другу половину жовтня–початок листопада.

А.2.25 Влітку 1914 р. на заваді експедиціям стала Перша світова війна, а у 1923–1938 рр. (після розпаду Австро-Угорщини) ситуацію ускладнив чесько-польський кордон. Через необхідність оформлення дозвільних документів, високу платню за перетин кордону, відмови у наданні субвенцій іноземцям, бюрократичні зволікання, невідкладну роботу вченого та низку інших причин виїзди Ф. Колесси у заплановані періоди зривалися і кількаразово відкладалися.

У листах до І. Панькевича Ф. Колесса неодноразово писав: «В Мараморощині, як я знаю з достовірних джерел, є величезне багатство пісень з прекрасними мельодіями. Крайна пора взятися до їх зібрання, поки ще не пропали» [36, с. 116], «В часі літніх ферій (липень–серпень) я готов піднятися етнографічної екскурсії в Мараморощину» [36, с. 116], «Чи не удалося б заранжувати етнографічну екскурсію в Мараморощину?» [36, с. 118], «Я охотно поїхав би ще для збирання пісень» [36, с. 136]. І коли у 1937 р. І. Панькевич зробив усе можливе: віднайшов кошти (1000 кч), домовився про допомогу місцевих збирачів М. Рощахівського, П. Щуровської та Д. Задора, – у Ф. Колесси виникли невідкладні наукові справи, які не дозволили реалізувати його мрію.

А.2.26 У виправленні помилок набірник припускався нового роду похибок. Залишені одруківки в загальній нумерації пісень і позначеннях варіантів «спровокували» неточності у загальній статистиці збірника (окремі текстові варіанти означені як мелодичні (№ 83а, 83б), різні пісні подані варіантами (№ 30а, 30б), а окрім того, дуже багато текстових огріхів в абзаці з роз’ясненням сутності складочислової будови, що утруднило місцевій інтелігенції зрозуміти найважливіший чинник класифікації збірника.

А.2.27 Перелік текстових збірників закарпатських народних пісень, залучених до порівнянь, поданий у передмові до музично-етнографічного збірника Ф. Колесси «Народні пісні з південного Підкарпаття»:

1) Головацькій Я. Народныя пісни Галицкой и Угорской Руси. Москва 1878. Т. II –Ш. Ч. 1–2;

2) Де-Воллан Г. Угро-русскія народный пісни. Записки Императорскаго Русскаго Географическаго Общества. Санкт-Петербург, 1885. Т. XIII. Вип. 1;

3) Врабель М. Угро-русски народны співанки. Будапешт, 1901. Т. І. Співанки мараморошски;

4) Верхратський І. Знадоби для пізнання угро-руських говорів Записки Наукового товариства ім.Т. Шевченка». Львів, 1901. Т. XLIV. С. 82–223;

5) Гнатюк В. Етноґрафічні матеріали з Угорської Руси. Том III Етноґрафічний збірник. Видає Етнографічна комісія Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Львів, 1900 Т. IX.

А.2.28 Назви нотних фольклорних збірників України, залучених Ф. Колессою до порівнянь:

– Гринченко Б. Этнографические материалы, собранные в Черниговской и соседних с ней губерниях. Чернигов, 1899. Т. III.;

– Закревский Н. Старосвітський бандурист. Москва, 1860. Кн. 1;

– Колесса І. Русько-галицькі народні пісні з мельодиями. Етнографічний збірник. Видає Етнографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка. Львів, 1901. Т. XI;

– Колесса Ф. Наша думка. Львів, 1902;

– Максимович М. Малороссийские песни. Москва, 1827;

– Мельодії гаївок, схоплені на фонограф Йосифом Роздольським, списав і зредагував Філ. Колесса із серії видань Матеріали до української етнології. Львів, 1909. Т. XII;

– Мельодії народніх пісень з Поділля і Холмщини, зібрані Л. Плосайкевичем і Я. Сенчиком під редакцією С. Людкевича з передмовою Ф. Колесси. Матеріали до української етнології. Львів, 1916. Т. XVI;

– Лисенко М. Збірник українських народних пісень. Київ, 1899. III;

– Русько-галицькі народні мелодії, збірані на фонограф Йосифом Роздольським, списав і зредагував Станіслав Людкевич. Етнографічний збірник. Видає Етнографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка. Львів, 1908. Т. XXII;

– Шухевич В. Гуцульщина. Львів, 1902. Ч. III.

– Kolberg O. Pokucie. Obraz etnograficzny. Kraków: Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1889. T. IV;

– Wacław z Oleska. Piesni ludu galickego. Lwów, 1833.

А.2.29 Розміщений у кінці збірника структурний покажчик призначався для науковців.

А.2.30 Проводи до війська в окремий розділ Ф. Колесса не виділяв. Пісні цього обряду у нього зустрічаються в різних структурних групах.

А.2.31 Вони стосуються двох друкарських помилок у передмові: «Бачканський» [комітат] випадково набрано, як «Бачванський», а в абзаці про вік виконавців випадково випущено рядок, що стає очевидним із подальшого тексту.

А.2.32 Реферат до доповіді Ф. Колесси «Обрядові пісні на пограниччі словацько-руськім межи Михайловцями а Ужгородом», проголошеної на II з'їзді слов'янських географів і етнографів у Польщі, вийшов друком у XXI–XXII томах Етнографічного збірника НТШ (Львів, 1923), «Карпатський цикл народніх пісень (спільних лемкам, словакам, моравським чехам і полякам)» до I з'їзду слов'янських філологів у Празі – у науковому збірнику «Sborník prací I. Sjezdu Slovanských filologů v Praze 1929» [Uspořádali Jiří Horák, Matyáš Murko, Miloš Weingart a Stanislav Petíra] (Прага, 1932). Основні праці Ф. Колесси, присвячені вивченню музичного фольклору Закарпаття, в 2019 р. було опубліковано в 1 томі «Антології наукової думки про народну музику Закарпаття» / упоряд. і коментарі В. Мадяр-Новак [3].

А.2.33 У 1970 р. було зроблено переклад статті «Několik slov o nápěvech národnich pisni z Podkarpatské Rusi» українською мовою та опубліковано у зібранні «Ф. М. Колесса. Музикознавчі праці» [122, с. 401–408], у 2019 р. його передруковано в «Антологію наукової думки про народну музику Закарпаття» [3, с. 94–102].

А.2.34 Уперше вийшла друком у X річнику «Наукового збірника» тов. «Просвіта», а також видана окремою відбиткою. Автограф зберігається у відділі рукописів ІМФЕ імені М. Т. Рильського НАН України (ф. 27–2, од. зб. 49–50). Передрук статті міститься у збірнику «Ф. М. Колесса. Музикознавчі праці» [122, с. 368–397] та у першому томі «Антології наукової думки про народну музику Закарпаття» [3, с. 60–89].

А.2.35 Перший збірник Ф. Колесси містив 166 народних пісень (з варіантами), другий – 164; перший збірник М. Рощахівського – 115 номерів (з нього Ф. Колесса відібрав лише 77 пісень), другий – 29 номерів (відібрано 16).

А.2.36 Як засвідчили подальші дослідження, тирадні ладкання для західної території Закарпаття нехарактерні.

А.2.37 Згодом на це явище звернули спеціальну увагу Ю. Сливинський і Б. Луканюк, а самому заспіву ладкань Б. Луканюк дав науковий термін «передладкання».

А.2.38 Усі зазначені позиції техніки музично-етнографічної нотації, розробленої Ф. Колессою, детально розглянуто у 1 томі «Антології наукової думки про народну музику Закарпаття» [3, с. 112–114].

А.2.39 Поряд з науковим було задіяно й мистецький потенціал. У 1945 р. голова СК УРСР Григорій Верьовка першим серед *радянських* композиторів записав закарпатські народні пісні для їх популяризації через хорові обробки. Була розпочата робота на кінофільмом «Зоря над Карпатами», що у 1948 р. вийшов з музикою секретаря СК УРСР Вадима Гомоляки на фольклорних мелодіях Закарпаття, а згодом – симфонічними «Закарпатськими ескізами» і т. д.

А.2.40 **Композиторські збірники Ф. Колесси.** До написання збірників хорових обробок підкарпаторуських народних пісень Ф. Колессу стимулював І. Панькевич. Пізніше композитор-вчений йому писав: «Коли б не щира заохота й порада з Вашого боку, то хто зна, коли я міг би спромогтися на таку працю» [36, с. 112].

Народнопісенною основою його обробок послужили записи закарпатських експедицій 1910 та 1912 рр. Місце походження кожної із пісень уточнено примітках. Фольклорні мелодії (разом з текстовими діалектизмами) автор залишав незмінними. Їх гармонізація повністю підпорядковувалася ладовим особливостям пісень. У фактурі переважала акордова вертикаль, залучалися прийоми комплементарної ритміки, тембральних зіставлень, чергування заспівувача з хором, у голосоведенні – паралельне терцування. Усе це засвідчувало про етнографічний підхід.

Ф. Колесса відбирав високохудожні зразки та об’єднував їх у в’язанки. Звернення до такої музичної форми дозволяло продемонструвати багатство фольклорних *мелодій* краю. Пісні подавалися у скороченій версії. Їх кількість коливалася від від 2-х до 3-х (рідше 4-х) зразків.

Головним критерієм об’єднання слугував зміст народновокальних творів та фактор спільної локальної території. На прикладі першого збірника можна констатувати про домінування в обробках Ф. Колесси необрядового фольклору молодіжної тематики (у семи із дев’яти в’язанок через пісні розкрито внутрішній світ молоді). Обрядовий фольклор виявив найтиповіші для краю жанри: колядки та весільну музику (в’язанки 8–9). У принципах компонування митець опирається на народні традиції і, водночас, прагне до урізноманітнень. У двочастинних в’язанках переважають рапсодійні зіставлення темпів (помірного зі швидшим), у тричастинних – принципи поступового прискорення або контрастної середини, у чотиричастинних – парне зіставлення (перші два номери у дев’ятій в’язанці – весільні ладкання /Maestoso/, наступні – приспівки до танців /Allegro/). У тональному відношенні поряд із утриманням у мікроциклах однієї ладо-тональної сфери, зустрічаються зіставлення однойменних, паралельних та тоніко-домінантових тональностей.

У листі до І. Панькевича сам Ф. Колесса дав своїм обробкам таку характеристику: «Мельодії оброблені легко, але не надто просто, так що можуть вдовільнити і надто вимогливійших слухачів» [36, с. 111]. «Я певний того, що згармонізовані мною народні пісні будуть подобатися та розбуджувати любов і заінтересовання до свого рідного» [36,

с. 112]. А в рецензії Яна Ламача від 28.XI.1922 р. зазначалося: «Оцінюючи […] збірку, можу зазначити, що в ній є хори різної вартості. Є тут хори чисто слов'янського характеру з місцевою відміною, з гарною мелодикою, дотепним текстом, а також фахово гармонізовані, які доступні і менш підготовленим хоровим колективам. Є тут також хори, на яких помітні сильні впливи угорських та циганських мелодій і ритмів […]. [Загалом, через] відсутність відповідної хорової літератури, ця збірка не повинна залишитися без уваги» [36, с. 146].

Примітки до 3 розділу (А.3)

А.3.1 Серед обробок закарпатських народних пісень твори С. Сільвая виділялися найколоритнішими гармонізаціями. Для його композиторських обробок були характерні тональні відхилення, альтеровані співзвуччя, побічні септакорди тощо.

Тяжіння до розгорнутих побудов виявляв І. Бокшай. З обробок народних пісень він утворював цикли «в'язанок». Один із яких було опубліковано у його «Хоровому зборнику» [354]. Чотири «в'язанки», об'єднані наскрізним розвитком (образ Батьківщини), відобразили послідовне розгортання змісту: від оспівування краси рідного краю (перша в'язанка) й утвердження українського національного коріння закарпатців (друга в'язанка) – через контрастну жартівливу сценку про жінку-п'яницю і чоловіка-ґазду (третя в'язанка) – до теми захисників Вітчизни (четверта в'язанка – «Проводи до війська»). У певному сенсі вони перегукувалися з частинами сонатно-симфонічного циклу. У межах кожної із «в'язанок» І. Бокшай відібрав від трьох до шести близьких за тематикою пісень, які групувалися за принципом рапсодії та містили поступовий перехід від повільних темпів – до швидких. У самих хорових обробках композитор надавав перевагу куплетно-варіаційному розвитку музично-фольклорного матеріалу, залучав прийоми персоніфікації тощо. Детальніший музикознавчий аналіз творів цього жанру закарпатських композиторів 1920–1930 рр. подано у монографії Т. Росул [300].

А.3.2 Перелічені шкільні співаники нерідко містили місцеву адаптацію популярних авторських творів і пісні переважно недитячої тематики. До прикладу, із 30 творів збірника Г. Гузенного [53] фольклорних було 14, а закарпатських лише три.

Але ще гірша ситуація була з пісенником «Пісні подкарпатских русинов» С. Фенцика. У гонитві за славою укладача найбільшого фольклорного зібрання Степан Фенцик зібрав 73 «будь-які» пісні, підлаштовані під особливості місцевого говору. До його пісенника потрапило багато низькопробних взірців, мало місце втручання у музичний матеріал задля «покращення» та придумування власних мелодій. Замість підкарпаторуських пісень, про що заявлено назвою, він долучив переробки, як, наприклад: трансформації романсу С. Рахманінова «Весняні води» [«Еще в полях сніг біліет, а води уж весну хвалят»] (№ 28/І ч.), поезії О. Плєщєєва «Травка зеленеет» [«Травка зеленіє, сонічко блестить, ластовка з весною в сіни к нам летить»] (№ 17/Іч.), а також авторські й напливові пісні: «Счастье» (№ 34/І ч.), «Не чудуйте, добрі люде» (№»34/ІІ ч.), «Ой не ходи, Грицю» (№»33/ІІ ч., «І шумит, і гуде» (№28/ІІ ч.) тощо. Ігноруючи засадничі дидактичні принципи загального виховання учнів, С. Фенцик пропагує у *шкільному* пісеннику зовсім недитячу тематику: пияцькі пісні («Чарочка моя» (№36/ІІ ч.), любовні («Ой кидь любиш» (№ 30/ІІ ч.), «Чим я тебе огорчила» (№ 32/ІІ ч.), «Била у меня дівчина» (№ 31/ІІ ч.) і т. д. Між усім тим, трапляються й закарпатські пісні, але їх мало. А отже, відродження розпочиналося не лише з якісних збірників.

А.3.3 Роботу чеської та словацької інтелігенції в цьому регіоні оплачували у подвійному розмірі. 1920 р. для залучення емігрантів колишньої царської Росії у культурний та економічний розвиток Підкарпатської Русі був прийнятий курс Т. Масарика «Російська допоміжна акція» [215, с. 7].

А.3.4 Йдеться про окремі твори збірника О. Кізими «Подкарпатські співанки для хору» (Ужгород, 1921) [119] та часто виконувані у 1920-х рр. хорові обробки закарпатських колядок М. Рощахівського.

А.3.5 З цього приводу Юрій Костюк писав: «Михайло Рощахівський у нас на Закарпатті був мабуть єдиний […] в 20-ті рр. ЧСР ерудований, школений композитор» [159, с. 1].

А.3.6 Уявлення про обробки народних пісень М. Рощахівського надає музикознавчий аналіз його композицій. «Сирота» (для жіночого хору і соло сопрано) – один із небагатьох рукописів, що випадково зберігся в родинному архіві через те, що був вкладений у книгу. Твір було написано у 1922 році з метою популяризації народнопісенного матеріалу музично-етнографічного збірника К. Квітки «Українські народні мелодії».

Вибір пісенного матеріалу виявився співзвучним психологічному стану композитора після пережитої трагедії – смерті коханої молодої дружини під час пологів (разом із маленьким Андрійчиком).

У музиці М. Рощахівський залучив прийом персоніфікації (беззахисну сироту втілило самотнє соло сопрано, образ матері уособив тембрально теплий жіночий хор).

Більшість виразових засобів «проросли» із самої пісні. Діалогічність між соло і триголосним жіночим хором спонукав текст «Вона з мамков говорила». Залучення на рівні тексту ефекту «луна» (коли одні і ті ж фрази звучать спочатку у соло, а потім у хору) на психологічному рівні сприймалося як відлуння між реальністю й свідомістю. Початкове соло асоціювалося з народним заспівом і слугувало смисловим виділенням запитань («Чому в ставі води нема?», «Чом сирота помарніла?» Друга особливість – незвична гармонія. Вона поєднувала народну специфіку з характерними неотенденціями професійної музики початку XX ст. Замість звичних тризвуків введено секундово-квартові співзвуччя, що надали терпкості і напруженості твору, але їх поява випливала з мелодичних особливостей пісні (початковий секундовий хід і завершальна квартова інтонація утворили «гармонічний згусток» за рахунок стиснення горизонталі у вертикаль – прийому, характерного для сучасних композиторів). Психологічне спустошення відтворено фінальною тонікою без терції, котра своїм квінтовим звучанням водночас підсилила народний колорит. Кожен виразовий засіб виявився добре продуманим. Звернення до куплетно-варіаційної будови наблизило обробку до народних джерел, а поєднання куплетної варіаційності з архітектонікою тричастинної форми утворило подвійну форму і забезпечило цілісність твору. Залучено й жанрові паралелі. Образ сирітства пов’язався з народним плачем, а зображення раю, де перебуває душа матері, викликав до життя звучання хоралу. Обробка виявилася глибоко психологічною й емоційною. Фотокопію рукопису зазначеного твору подано у Додатку В.23.

А.3.7 До «Забави» увійшли кращі українські дитячі ігри зі збірників М. Лисенка, С. Титаренка та К. Стеценка, адаптовані до місцевого говору, а також чотири закарпатські гри, записані М. Рощахівським від завідувачки Ужгородського дитячого садка Розалії Дудинської та вчительки із с. Зарічево Марії Підгірянки. Детальніший аналіз збірника подано у статті «Дитячий фольклор в краєзнавчих нотних виданнях початку 20-х років XX століття» В. Мадяр-Новак [181].

А.3.8 Фірма Radiojournal скерувала в Ужгород пересувну студію звукозапису, яка під час безпосередньої організаційнії і звукооператорської роботи вченого протягом тижня (18–23.11.1935) записала 120 народномузичних творів, частину яких (переважно нересницькі) при перевезенні «пошкодив мороз» [269, с. 63].

А.3.9 Кількість творів взято з опису матриць, поданих у додатках до збірника М. Мушинки «Голоси предків» [233]. Статистика приблизна через наявність у виданні окремих друкарських похибок стосовно дат і населених пунктів.

А.3.10 Народнопісенний матеріал першого проекту звукозаписів містив один діалект зі Східної Словаччини, п'ять діалектів із території сучасної Закарпатської області та один – із Румунії.

У другому проекті народномузичні звукозаписи представили п'ять діалектів із території сучасної Закарпатської області. Ймовірно, наступний звукозапис планували провести у Східної Словаччині, де велася робота з організації пряшівської філії ужгородської «Просвіти», що значно би полегшило пошуки народних співаків. Окрім того, І. Панькевич мав намір продублювати знищені морозом нересницькі звукозаписи.

Прикметно, що діалектологічна класифікація І. Панькевича, відрізнялася від загальноприйнятого етнографічного поділу Закарпаття на лемків, бойків, гуцулів і долинян. На його думку, такий підхід не відображав усієї внутрішньої неоднорідності та інонаціональних впливів на території краю. Водночас етнограф не прийняв і надто подрібненої діалектологічної систематики Ф. Потушняка (з виокремленням у регіоні 23 діалектних зон) і розробив проміжний варіант, який був оптимальним, долучивши до нього 14 говорів Закарпаття. Розробка І. Панькевича була підтримана Чеською Академією наук, а в подальшому вона послужила відправною точкою для музично-діалектологічної класифікації В. Гошовського *(див. Додаток Д. 15).*

А.3.11 Фонозібрання І. Панькевичем зникаючих закарпатських гаївок перевершило записи цього жанру всіх інших збирачів. Згодом В. Гошовському вдасться віднайти в регіоні всього 8 зразків. І. Панькевич же тільки з одного Рахова зарекордував їх аж 10. Більшість зафіксованих ним взірців нині вже зникла.

А.3.12 Йдеться про чотири хорові обробки М. Леонтовича: «Ой гордопишний пан-господарю», «Ой лугами-берегами», «Ой вербо, вербо», «За річкою, за Дунаєм». Український композитор спонукав земляка продовжувати шукати нові оригінальні фольклорні зразки [139]. Творче спілкування між ними тривало п'ять років: з 1914 до 1918 рр., що підтверджують супровідні коментарі М. Леонтовича до нотацій народних пісень, записаних від М. Рощахівського.

А.3.13 Перший досвід самостійної етнографістської діяльності був набутий у січні 1919 р. Перебуваючи під час служби в українській галицькій армії у віддалених селах Поділля, він зафіксував сім ігрових веснянок, одну колядку та дві 2 необрядові пісні. Через К. Стеценка нотації М. Рощахівського потрапили до М. Леонтовича й К. Квітки. М. Леонтович на основі веснянки створив обробку «Гра в Зайчика», К. Квітка долучив його нотації до ІІ тому музично-етнографічного збірника «Українські народні мелодії» [№ 608–614, 675, 726–727], а № 675 ще й використав як ілюстрацію в дослідженні «Песни украинских зимних празднеств» [111]. Запис М. Рощахівського допоміг виявити один із шляхів розширення форми колядок завдяки гуртовому повторенню співу зачинальника [ab r ab]).

А.3.14 До 1922 р. зв'язуючою ланкою між К. Квіткою та М. Рощахівським виявився К. Стеценко.

А.3.15 Усвідомлюючи важливість збирацької діяльності М. Рощахівського на Закарпатті, К. Квітка намагався не упускати цього етнографіста з поля зору. В оглядах «Сім років музичної етнографії: Побажання на майбутнє» (1925) та «Музыкальная этнография на Украине в послереволюционные годы» (1926) до переліку важливих вітчизняних музично-етнографічних подій дослідник долучив укладання закарпатського

нотного збірника М. Рощахівського і жалкував, що «здобутків останньої екскурсії досі не опубліковано» [112, с. 42]. При цьому учений прекрасно орієнтувався в останніх подіях його життя. Вражає точність інформації. У січні 1925 р., пояснюючи читачам, хто такий М. Рощахівський, К. Квітка зазначив: «слухач Празької консерваторії» [112, с. 42]., а у статті 1926 р. писав: «М. Рощаховский – музыкант-специалист, учившийся в Пражской консерватории» [110, с. 199].

А.3.16 Інформація взята з листів Ф. Колесси до І. Панькевича [36, с. 134, 138].

А.3.17 Цю кількість подав В. Гошовський у нарисі «Из истории собирания и изучения украинских народных песен Закарпатья» [35, с. 68]. Зі статті «Музика й спів у присілку Вишоватом в Марамороші» відомо про обстеження М. Рощахівським сіл Нересниця, Широкий Луг, Дубове, Бедевля, а за практикою нотувати народні пісні у селах учителювання можна припустити існування записів із Тихого, Севлюша та інших населених пунктів Закарпаття. Рукописи його транскрипцій, найвірогідніше, були знищені під час Другої світової війни.

А.3.18 Серед збережених нотацій: 10 подільських записів, опублікованих у збірці К. Квітки «Українські народні мелодії», та 40 закарпатських (4 зразки дитячого фольклору в «Забаві», 2 колядки з першого рукописного збірника [одна надрукована у нотних додатках до статті Ф. Колесси «Старинні мелодії українських обрядових пісень (весільних і колядок) на Закарпатті», друга – у вигляді композиторської обробки в дитячому журналі «Пчолка»], 5 нотних записів до статті «Музика й спів у присілку Вишоватом в Марамороші», опублікованих у часопису «Подкарпатська Русь» та 29 нотацій другого рукописного збірника, що зберігаються в рукописних фондах ІМФЕ НАНУ).

А.3.19 М. Рощахівський відмовився від етимологічного правопису, який розробив І. Панькевич, де уніфіковані літери «ô», «ê», «ы» мали різне прочитання [«ô» («о» з дашком) на Верховині читалося «і», а в Ужанській долині – «у» (стôл=стіл, стул); «ê» («е» з дашком) на Верховині – «ї», в Ужанській долині – «ю» (êй=їй, юй); «ы» (тверде «и») читалося як «и», «о», «і» чи «у»].

Залучаючи диференційний принцип тактування, він писав: «Ділення на такти подаю лише там, де воно дійсно ясно відчувається, поза тим тактові риски ставлю лише тоді, коли частина мелодії відповідає частині речення» [3, с. 220].

А.3.20 Рік і місце укладання збірника з’ясовано на підставі віднайденого рукопису передмови.

А.3.21 Історія укладання збірника детальніше розглянута у публікації «Перший рукописний збірник М. Рощахівського: до питання історії створення» [200].

Відносно районування зауважу, що на сьогодні на Закарпатті колишні округи називають районами, а чеський термін «жупа» ліквідовано.

А.3.22 Світські пісні – місцева назва необрядових пісень. С. Людкевич їх називав «звичайними».

А.3.23 Так, штамп на рукописі підтвердив належність збірника М. Рощахівського до «Архіву підкарпаторуської народної пісні». Вхідний реєстраційний номер 1145 засвідчив про його занесенння у пісенні фонди далеко не на початковому етапі роботи архіву. Хронологічним уточненням послужив правопис. «Мелодії пісень села Радвани жупи Земплинської […]» М. Рощахівського були записані граматикою 1931 р. (із заміною стародавньої літери «ѣ» на «і»). Показовим стало те, що збирач ще не звик до нововведень і в двох місцях за звичкою записав старе «ѣ»: «Спѣвав о. Саболь», «Збутьска Бѣла» [221,

с. 2]. Ці помилки зустрічалися на перехідному етапі, але вже у 1931–1932 навчальному році для учителів (ким працював тоді М. Рощахівський у Тихому) були неприпустимими. Зазначені факти засвідчили, що збірник був записаний у першому півріччі 1931 р. Однозначно, що експедиція була попередньо запланованою та орієнтувалася на найзручніший для учителів період, а тому, очевидно, відбулася влітку. 1931 рік появи другого збірника М. Рощахівського узгоджується з інформацією епістолярної спадщини Ф. Колесси. 4.01.1933 р. в листі до І. Панькевича учений писав про те, що закарпатський збірник, який об'єднав його власні записи із двома зібраннями М. Рощахівського, пролежав без «виглядів […] на скоре видання [в НТШ]» [36, с. 128]. Тобто у 1932 р., увійшовши до макету спільного збірника Ф. Колесси і М. Рощахівського, нотації мелодій села Радвани М. Рощахівського були вже підготовані до друку. Цьому передувало упорядкування, написання передмови, відшукування Ф. Колессою до кожної із пісень текстових і мелодичних паралелей, що разом зайняло не менше 6 місяців (адже збірник був більшим за «Народні пісні з південного Підкарпаття»). Окрім того, щоб у галицького вченого увірвався терпець і він звернувся до І. Панькевича, теж мало минути багато часу. Відповідно другий збірник М. Рощахівського потрапив до Ф. Колесси на межі 1931–1932 рр. Зіставлення року збирання цих матеріалів з періодом їх опрацювання хронологічно координуються.

А.3.24 Наявні корегування засвідчили, що перший рукописний збірник М. Рощахівського був переданий разом із другим. Інакше так багато напливового фольклору в другому збірнику би вже не було.

А.3.25 У 2019 р. передмова до збірника М. Рощахівського «Пісні подкарпатских русинов» і його розвідка «Музика й спів у присілку Вишоватом в Марамороші» були перевидані в «Антології наукової думки про народну музикна Закарпатті» [3, с. 208–257].

А.3.26 Майже, як у Б. Бартока «Навіщо та як збирати народну музику», тільки на 11 років раніше.

А.3.27 Фонозапис колядок присілку Вишоватий було здійснено у 1935 р. для фонотеки Чехословацького радіо, але, саме ці матриці знищив мороз.

А.3.28 Тематика 47 рефератів і лекцій, зачитаних у 1936–1937 рр. на засіданнях Етнографічного товариства Підкарпатської Русі, засвідчила, що запропонований М. Рощахівським підхід залучили в Присліпі, Студеному, Лютій, Руськім Полі, Широкому Лузі, Тересві, Нанкові, Великому Бичкові, Білках і т. д. (інформація з часопису «Вісті Етнографічного товариства Підкарпатської Руси», ч. 6–7 1937 р., що зберігається у фондах Закарпатського музею народної архітектури та побуту в архіві С. Сільвая). Комплексні етнографічні обстеження набували масового поширення (переважно без нотацій), але в перспективі можна було очікувати музичні ілюстрації.

А.3.29 Цілеспрямованість, як риса характеру, допомогла П. Світлику досягти вершин у різних сферах діяльності. В педагогіці він пройшов шлях від учителя початкових класів – до директора Білківської горожанської школи, в хоровому диригуванні – від студента-субрегента хору Ужгородської чоловічої семінарії – до керівника кращого дитячого хорового колективу Чехословацької Республіки, відзначеного на Республіканському хоровому Конкурсі І Премією (Прага, 1937 р.) [24]. Його композиторські твори друкували у всеукраїнських виданнях і записували на платівки.

А.3.30 Хоча поданий ним зразок занотовано схематично, з неточним фіксуванням повторів, але в ньому вперше в опублікованій літературі вказано народну термінологію подібних мелодій.

А.3.31 Проте І. Панькевич не дослухався до його пропозицій. Молодий учитель розпочав свій задум самостійно з хористами Крайового хору підкарпатських учителів за фахової підтримки спочатку О. Приходька, а потім П. Милославського. Пропозиція П. Світлика актуальна й нині. Якби 10 етномузикологів, розділили між собою територію Закарпаття та планомірно обстежували народну музику, то весь музичний фольклор краю було би вже зібрано. Таку практику застосовують сьогодні у різних регіонах України.

А.3.32 Після публікації монографії Б. Бартока «Народна музика Угорщини та сусідніх народів» І. Панькевич визнав свою необ'єктивність стосовно П. Світлика і вони поновили співпрацю під час грамофонних звукозаписів 1935 р. Музикант відібрав найхарактерніші різножанрові народні пісні Боржавського діалекту для трьох платівок, допоміг підготувати народних виконавців і навіть сам проспівав рідкісну похоронну пісню. Однак до етномузикознавства П. Світлик вже не повернувся.

А.3.33 Інформація почерпнута від молодшого сина: Михайла Світлика – викладача комунального закладу «Ужгородський музичний фаховий коледж імені Д. Є. Задора» Закарпатської обласної ради та від учителя Петра Світлика – Федора Шимоновського [99].

А.3.34 Серед транскрипцій П. Світлика: чотири колядки і коляди, жнивна і похоронна пісня, 11 мелодій весільного обряду (враховуючи ладкання, весільні пісні та приспівки до танців), чотири пісні на проводи до війська, дві колискові, однак більшість становили твори необрядового фольклору: балади, лемківські співанки, новоугорські пісні, коломийки, пісні новітнього походження та напливові найрізноманітнішої тематики, що засвідчило про його тяжіння до збору саме до таких народновокальних творів. У паспортних даних зазначено села Арданове, Білки, Великий Раковець, Великі Ком'яти, Загаття, Залуж, Ільниця, Імстичево, Кив'яждь (нині Кам'янське), Кушниця, Лоза, Мартинка, Мідяниця, Розтока, Сільце, Шаркадь (Іршавського району Закарпатської області). Найбільше народновокальних творів збереглося з рідного села П. Світлика – Імстичова, а також із Загаття та Великого Раківця.

А.3.35 Лише в Ужгороді на 20 тисяч населення в 1920–1930 рр. працювало п'ять музичних шкіл: школа-студія при «Філармонійному товаристві», дві фортепіанні школи – З. Лендьела (для хлопців) та С. Дністрянської (для дівчат), музична школа В. Ромішовської та міська музична школа, утримувана Н. Плотені.

А.3.36 Крайовий хор підкарпатських учителів існував у 1929–1935 рр., в 1935 р. він був реорганізований у Хор учителів Ужгородського округу (керівник П. Милославський).

А.3.37 Після подій Карпатської України вживання слова «українське» на Закарпатті було категорично заборонено і замінено терміном «русинське».

А.3.38 У 2003 р. завдяки ініціативі дисертантки та підтримці дирекції Ужгородського державного музичного училища імені Д. Є. Задора було налагоджено зв'язок із Барток-архівом [154] та отримано всі копії зустрічних кореспонденцій між Б. Бартоком і Д. Задором [148; 149; 151; 152]. На сьогодні вони зберігаються в Класі-музеї Д. Задора та Кабінеті музичного фольклору. Студенти й випускники закладу неодноразово їх аналізували, зокрема, К. Жданович, В. Кумгир-Новак [140; 142].

А.3.39 Д. Задор і Ю. Костьо викладали в Ужгородських учительських семінаріях (жіночій та чоловічій), П. Милославський – в Середнянській школі, керував учительським хором учителів Ужгородського округу та публікував проблемні статті щодо шкільного співу в журналі Учительського товариства Карпатского краю.

А.3.40 У нарисі «Из истории собирания и изучения украинских народных песен Закарпатья» [35, с. 70]. В. Гошовський не враховував цього фактора, а відтак піддав статтю критиці.

А.3.41 Вона розвинула ідеї публікації його хориста Ф. Повхана «Історія в народних піснях», що вийшла ще в чехословацький період у часопису «Подкарпатська Русь» за 1928 рік (VII рочник. Ч. 7–8. С. 156–161).

А.3.42 Негативна характеристика структурної класифікації Ф. Колесси засвідчила про те, що автор ще «не доріс» до усвідомлення важливості складочислової будови для виявлення основних музичних типів пісень.

А.3.43 Такі висновки були зроблені на основі порівняння рукописного збірника Д. Задора «Русинські народні пісні» (Прага, 1938) з опублікованим збірником Д. Задора, Ю. Костя, П. Милославського «Народні пісні подкарпатских русинов» (Унгвар, 1944).

А.3.44 Прикладом слугує наукова стаття Федора Потушняка «Три колядки» з нотними записами, опублікована у «Литературній неділі» за 1943 р. (ч. 1, с. 7 –10) [349].

А.3.45 Кількість населених пунктів визначена за покажчиком Д.17 і відрізняється від цифри, поданої в рецензії І. Панькевича [385]. Але й вона є орієнтовною через відсутність відміток про місце запису в піснях 15 і 113.

А.3.46 Найширше представлені округи: Великий Березний, Середньоє, Нижні Верецьки та Рахово, найменше – Іршава, Свалява, Хуст, Тячево, Ужгород, що ілюструє покажчик Д.16 у Додатках.

А.3.47 Застосував на практиці методику П. Світлика: кожен збирає народні пісні на території свого проживання.

А.3.48 За свідченням А. Контратовича нотування народної музики достойно оплачувалося. За 19 нотацій він отримав 5 000 форинтів, за які тоді можна було купити корову (в сучасному еквіваленті це рівнозначно машині) [98].

А.3.49 Д. Задор порівнював стародавні варіанти мелодій зі сучасними (як це мало місце в баладі про Довбуша), а також мелодичні варіанти між музично-поетичними строфами. Ю. Костьо зіставляв схожі наспіви з різних населених пунктів. П. Милославський долучав текстові варіанти з мелодіями до вже наявних нотацій співавторів. Майже усі варіанти (8) зазначені малими літерами абетки біля порядкових номерів пісень (20а, 20б і т. д.).

А.3.50 За винятком збірника «За горою високою: закарпатські народні пісні з архіву П. Милославського» [76] (без інформації про збирацьку діяльність П. Милославського, але із втручанням у фонетику текстових записів).

А.3.51 Серед ритмічних урізноманітнень – введення в кінці віршованих рядків восьминних тривалостей (1111/1111/1111 11) з подальшою четвертною паузою; серед мелодичних – заміна типового руху мелодії від V до I ступеня іншою мелодичною лінією; серед ладових – введення замість еолійського пентахорду інших ладів народної музики; серед формотворчих – укрупнення форми до чотиривіршованих рядків (так звані «спарені коломийки»).

А.3.52 У 1968 р. про неї згадував лише В. Гошовський у нарисі «Из истории собирания и изучения украинских народных песен Закарпатья» [35], супроводжуючи орієнтовною характеристикою через відсутність можливостей ознайомитися з першоджерелом.

А.3.53 За порадою І. Панькевича для уникнення політичних нюансів на титульній сторінці у назві дисертації О. Дутко «закарпатські» змінила на «карпатські», але в основному тексті це слово було збережено.

А.3.54 Характеристика І. Панькевичем текстової сторони збірника «Народні пісні подкарпатских русинов» Д. Задора, Ю. Костя, П. Милославського вийшла вже після написання дипломної праці О. Дутко [385].

А.3.55 Ю. Костюк став одним із найплідніших транскрипторів народно-музичних творів українців-русинів Східної Словаччини (закарпатської Лемківщини). Він занотував і задепонував близько 2 тисяч народних пісень, видав великий нотний збірник «Українські пісні Пряшівського краю» (1958) [339], який був першим друкованим науковим збірником з українськими піснями Східної Словаччини. Опублікував кілька статей: про роль Ф. Колесси у вивченні народної музики Закарпаття [131], про колискові пісні села Дари [132]; здійснив музичне редагування найперших фольклорних нотних записів Закарпаття. Як істинний педагог, Ю. Костьо залучив до процесу збирання музичного фольклору своїх вихованців та провідних музикантів Східної Словаччини, серед яких виділилися Юрій Цімбора, Андрій Дулеба, Володимир Любимов, Степан Микита та інші, що підхопили й розвинули справу Ю. Костюка [75; 340; 341].

Примітки до 4 розділу (А.4)

А.4.1 Першим серед радянських митців інтерес до закарпатських пісень виявив голова спілки композиторів УРСР Григорій Верьовка. Про цей епізод музичного літопису Закарпаття згадував М. Кречко. За його словами, у 1945 р. Павло Тичина, побувавши з першою групою радянських митців на визволеному Закарпатті, записав і передав Г. Верьовці дві народні пісні «Ходила я по садочку» та «Ой, піду я до Ясіня». Через кілька тижнів обробки цих народних творів були вже виконані Українським народним хором під орудою Г. Верьовки під час концертної поїздки цього колективу на Закарпаття [26].

Окрім хорових обробок митці УРСР відтворювали закарпатський мелос у різних жанрах академічної музики. У 1948 р. на фольклорних мелодіях регіону були створені «Закарпатські ескізи» для симфонічного оркестру та музика до кінофільму «Зоря над Карпатами» секретаря СК УРСР Вадима Гомоляки. Однією з перших опер, написаних на закарпатському матеріалі, стала опера «Милана» Григорія Майбороди (1957) тощо.

А.4.2 Етномузикознавчий доробок В. Гошовського в останні дисятиліття ґрунтовно досліджують львівські етномузикологи В. Пасічник [278; 279; 281;282] і Л. Добрянська [64– 66]. Доповненням до їх напрацювань слугуватиме поглиблений розгляд раннього (або краєзнавчого) етапу наукової діяльності В. Гошовського та виявлення внеску вченого у розвиток музичної фольклористики на Закарпатті.

А.4.3 **Довідка про закарпатських переселенців краю Воєводина** (Республіки Сербія). У 1740 рр. задля зміцнення кордонів з Османською імперією Королівство Угорщина розпочало заселення своїх південних територій спочатку німцями, а згодом – словаками, румунами та українцями Угорської Русі (закарпатцями). Перші закарпатські переселенці приїздили з Мараморошського, Угочського, Пряшівського та Земплинського комітатів та утворили найдавніші закарпатські села в комітаті Бачка: Великий Керестур (1751) [згодом Руски Керестур], Коцур (1763), а пізніше розселилися й у інших населених пунктах комітату: Дюрдьове, Вербас, Нові Сад, Сримі і т. д.

Важливу роль у збереженні національної ідентифікації відіграла греко-католицька церква та церковні школи. На початку XX ст. активізації процесу пробудження національної свідомості українців-русинів цього регіону сприяв В. Гнатюк. Під його впливом сформувалося ядро молодої місцевої інтелігенції, до складу якого увійшли священники Ґ. Костельник, Е. Біндас, М. Гайнал, а також О. Тимко. Головним культурним осередком переселенців із Закарпаття став Рускі Керестурі. В кінці XIX – на початку XX ст. в регіоні спостерігалося нашарування прибулих із Галичини, Поділля і Наддніпрянщини (переважно з числа дяко-учителів). До Першої світової війни край Воєводіна входив до складу Австро-Угорщини. Після її розпаду – до Югославії, а нині – до Республіки Сербія.

А.4.4 В Угорщині греко-католицькі літургії було перекладено з української на угорську мову, що призвело до цілковитої асиміляції. В Румунії у 1960 рр. культурно-освітня праця українців зазнала переслідувань, у Хорватії ж лише на межі 1960–1970 рр. з'явився «Союз русинів-українців Хорватії» та журнал «Нова думка». Відповідно, нотних фольклорних пісенників у 1950–1960 рр. тут не публікували. Хоча ентузіасти-патріоти існували. У Східному Банаті (Румунія) нотаціями та створенням рукописних збірників займалися диригент Михайло Митринюк і його учень – Іван Лібер, фаховий диригент, композитор, педагог, вихованець Ужгородської учительської семінарії й Бухарестської консерваторії. Тексти народних пісень фіксували доцент Бухарестського університету Іван Ребошапка й український письменник, фольклорист, член СП Румунії Олекса Бевка. Серед збирачів закарпатських українців в Угорщині відомо про Мирона Жіроша, що обстежував колишні українські села в околицях Мішкольця. Його записи народних пісень не містили нот. На сучасному етапі історію збирання пісенного фольклору закарпатських переселенців у Румунії, Сербії, Угорщині досліджує І. Хланта [252].

А.4.5 Нотації Ю. Костюка становили 46 % матеріалів збірника (122 народні пісні), М. Кречка – 41 % (64 пісні), Ю. Цимбори – 86 % (443 пісні). Збірник Ю. Костюка доповнили записи О. Сухего, Ю. Цимбори, А. Подгаєцького, М. Голечека, студентів фольклорного гуртка Педагогічного факультету Пряшівського університету (під керуванням Ю. Костюка): П. Дсіяка, А. Мицая, М. Прокопчака та Ю. Сенька. Ю. Цимбора додав до зібрання новітні нотні записи А. Подгаєцького, Ю. Костюка, С. Вашка та А. Каршка; М. Кречко – матеріали вилучених з обігу збірника Ф. Колесси «Народні пісні з південного Підкарпаття», збірки Д. Задора, Ю. Костя, П. Милославського «Народні пісні подкарпатских русинов» і фольклорні рукописи М. Гоєра, Ф. Кільба, О. Кобулея, І. Мартона, М. Машкіна, С. Мельника, П. Світлика, А. Скиби та ін., що відображено у Додатку *Д.19.9.* Супровідні паспортні дані до народних пісень продемонстрували тогочасне коло закарпатських збирачів музичного фольклору.

Матеріали окремих збірників залучали у композиторську творчість Дезидерій Задор, Іштван Мартон, Омелян Кобулей, Олексій Сухий, Мілан Новак, Володимир Любимов, Стефан Ладижинський та ін.

А.4.6 У збірнику Ю. Костюка – 60 населених пунктів із 12 округів, у М. Кречка – 68 сіл і міст із 12 україномовних районів, у Ю. Цимбори – 99 населених пунктів із 6 округів. Їх наповненість виявилася нерівномірною. Максимальною кількістю пісень Ю. Костюк і Ю. Цимбора представили найважливіші осередки української культури Східної Словаччини: округи Бардієво, Свидник, Меджилаборці, Гуменне, М. Кречко – Перечинський район Закарпатської області і, зокрема, с. Порошково, звідки він був родом.

А.4.7 «Дипломатичний підхід» означав залучення дипломатії у діалозі з владою. В окупаційний період цей прийом допоміг зняти «табу» на закарпатські народні пісні й поступово перейти до фонетичного запису текстів. У перші роки радянської влади П. Милославський залучив його вдруге. Широка популяризація регіонального музичного

фольклору уможливилася за умови долучення слів, віршованих рядків чи строф радянської тематики. Такі пісні у збірнику «Закарпатські народні пісні» (1959) фігурували в нотаціях П. Милославського та М. Кречка.

А.4.8 Академія наук Радянської України спонукала диригентів до запису народних пісень радянської тематики (згідно з темою «Побут і життя колгоспників УРСР»). Нотації М. Милославського й М. Кречка саме такого змісту неодноразово публікували у ряді видань АН УРСР: «Українські народні пісні», книги 1–2 (Київ, 1951, 1954), «Українські радянські народні пісні» (Київ, 1955), «Закарпатські народні пісні» (Київ, 1962).

А.4.9 Першу комплексну фольклористичну експедицію 1953 р. очолила Єва Врабцева. Народнопісенні мелодії слуховим способом записував Мілош Голечек із Праги. Друга експедиція (1954 р.) відбулася у співпраці з Празьким інститутом російської мови та літератури. Серед 11 обстежених сіл були Велика Поляна, Дара, Збой, Колбасов, Новоселиця, Прислоп, Руський Поток, Старина, Тополя, Улич-Криве (округ Снина) та Руське (округ Гуменне), де В. Любимов і Ю. Церемуга занотували 160 пісень.

А.4.10 На 1945 р. припала публікація закарпатського дослідження голови Львівської філії ІМФЕ АН УРСР Ф. Колесси, а старший науковий співробітник ІМФЕ АН УРСР Порфирій Батюк розпочав тоді збирання пісенного фольклору у селах Білки, Імстичево, Кушниця Іршавського району (імовірно його «гідом» був П. Світлик). Через рік П. Батюк і Я. Джерелюк зорганізували і взяли участь у *фонографічній* фольклористичній експедиції Академії наук УРСР у села Хустського й Іршавського районів: Золотарьово, Велятино, Білки та ін. (валики збережено в ІМФЕ), а збірник «100 пісень Закарпаття» [із с. Білки], упорядкований науковим співробітником ІМФЕ АН УРСР, членом СК УРСР Зоєю Калиною, було подано на Всесоюзний конкурс фольклористів і відзначено державною премією. На 1948–1949 рр. припало дві нові експедиції ІМФЕ з участю З. Василенко у Тячів, Сваляву, Тополю, Зарічево, Лемківці і т. д. Поодинокі зразки закарпатських пісень увійшли до збірника «Українські народні пісні», кн. 1 / муз. редакція З. Василенко, М. Гордійчука (Київ, 1951). Їх характеризувало олітературнення пісенних текстів, штучне наповнення радянською тематикою, що виявляло характерну тенденцію того часу.

А.4.11 Є паралелі з дослідженням Д. Задора, однак очевидно, що З. Василенко з його працею не була ознайомлена.

А.4.12 Звернення до народної пісні обумовилося поєднанням інтересів філологічної й музичної освіти.

А.4.13 За основу визначення нижньої хронологічної межі взято авторську ремарку з передмови до збірника «Украинские песни Закарпатья» [45, с. 72], верхньої – матеріали «Інвентарної книги Львівської державної консерваторії» [97]. Раніше цю інформацію вчений зазначав узагальнено – «близько десяти років» [13, с. 15].

А.4.14 Серед нотних прикладів, наведених у першій етномузикознавчій публікації В. Гошовського «До питання про музичні діалекти», із п’яти нотувань – чотири мали коломийкову структуру (перевага коломийкових зразків була очевидною).

А.4.15 Найгірша якість спостерігалася під час підключення звукозаписувального пристрою до клубного електрогенератора, найкраща – із залученням магнітофона «Репортер», оптимальна – з магнітофоном «Ельфа-1».

А.4.16 Елішка Кобулей згадувала, що, починаючи з 1959 р., її чоловік, викладач Ужгородського музичного училища Мілій Кобулей, по два–три рази на рік разом із колегою В. Гошовським виїздив у фольклористичні експедиції (спочатку на власному

мопеді «Вятка», а після 1960 р. – на автомобілі «Запорожець»). Подібні виїзди вчений здійснював також з Людвігом Товтом і Йосипом Базелем, які теж мали мопеди і неодноразово допомагали вченому [104].

Інформація про залучення до експедиційної роботи учасників фольклорного гуртка, очолюваного В. Гошовським, почерпнута зі спогадів Альберта Хазитарханова та Михайла Мишанича [101–102].

А.4.17 1959 р. в окремих селах В. Гошовський почав фіксувати велику кількість пісень. Хоча при цьому він проводив і короткі сеанси, під час яких фіксував найнеобхідніший матеріал, здійснював намітки для повторних експедицій.

А.4.18 В епістолярній спадщині цього періоду В. Гошовським незмінно згадуються експедиції: «Збираю далі матеріал для статті», «У вільний час блукаю по селах області і записую народну музику», «Вже записано понад 600 мелодій», «Зараз я займаюсь в основному розшифровкою народних пісень (власних записів) та їх переписом у картотеку», – писав він у листах до Іларіона Гриневецького [279, с. 126, 133], «Я так полюбив збирацьку діяльність, що почав регулярно […] їздити у села Закарпаття» [30, с. 412] і т. д. Це підтверджують експедиційні фотографії *(див. Дод. В.60).*

А.4.19 Через неповну упорядкованість паспортних даних тієї частини закарпатського фоноархіву В. Гошовського, яка зберігається у Львівській національній науковій бібліотеці України імені Василя Стефаника, ця статистика попередня та орієнтовна. Вона ґрунтується на фактах Зведеної таблиці *(див. Дод. Д.26).*

А.4.20 Написаний для вступу в аспірантуру реферат «Коломийка у слов'ян та сусідніх народів» з роками переріс у розгорнутий окремий нарис фундаментальної монографії «Біля джерел народної музики слов'ян» [44].

А.4.21 Уточнення відносно того, що увійшло до так званого фольклорного «мінімуму», В. Гошовський подав у статті «Деякі особливості історичного розвитку української народної пісні на Закарпатті». Зібрання попередників він доповнив матеріалами власних експедицій, рівномірно охопивши усі райони області (по два–чотири села у кожному).

А.4.22 Термін «карічка» В. Гошовський ввів для означення приспівок до однойменного танцю зі структурою $(6+6)^2$. І. Панькевич називав їх «лемківськими співанками» або «лемківськими шалалайками» [274, с. 57].

А.4.23 На думку В. Гошовського, поєднання гуцульського впливу з румунським визначило специфіку мараморошського коломийкового різновиду («підгрупи підгрупи»), а наявність словацьких впливів – антонівського карічкового різновиду. Залучена ним термінологія «підгрупа підгрупи» хоча і виявляє сутність поділу, але є досить незручною.

А.4.24 Оригінал зазнав редагувань і вкраплення фраз «в ім'я комунізму» і т. п., яких у вченого не було [30, с. 397].

А.4.25 У цьому питанні В. Гошовський опирався на дослідження Б. Бартока «Народна музика Угорщини та сусідніх народів» (1936), хоча й уникнув посилання.

А.4.26 У 1960 р. було опубліковано ІІ том «Лінгвістичного атласу українських народних говорів Закарпатської області УРСР» Й. Дзендзелівського та проведено чергову конференцію з вивчення карпатських говорів. А кілька років до того – німецькомовна стаття Я. Яґамаша про вивчення угорських діалектів у Румунії [376] та дослідження

польського ученого Я. Стеншевскі про рівень і перспективи діалектологічних досліджень народної музики на північному сході Польщі [388].

А.4.27 Під час аналізу збірника Д. Задора – Ю. Костя – П. Милославського усі ці «недоліки» рецензент свідомо «не помічав».

Хоча слід відзначити, що гострота критики В. Гошовського направлялася насамперед на «орадянщений» псевдонауковий підхід до народної музики, який ускладнював розвиток етномузикознавства. Але водночас, як стало відомо із власного інтерв'ю з М. Кречком [100], не виключалися суб'єктивні мотиви.

А.4.28 Якщо конкретизувати кількість наукових статей В. Гошовського згідно їх хронології, то виявиться наступна картина: у 1964 р. було опубліковано «Фольклор и кибернетика» [47] та Нарис І до циклу «Сторінки історії музичної культури Закарпаття XIX – першої половини XX століття « [42], у 1965 р. – завершення Нарису І до того самого циклу [43], у 1966 р. – «Семиотика в помощь фольклористике» [40], у 1967 р. – «Спроба ґенези одної лемківської весільної пісні» [41], у 1968 р. – антологія «Украинские песни Закарпатья» [45], у 1969 р. – «Листування І. Панькевича з Ф. Колессою» [36].

А.4.29 Серед жанрових ознак весільних співанок дослідник виділив пісенну природу мелодій (хоча подекуди в них зустрічалися «елементи речитативної імпровізації, розспівності складів та *rubato*» [41, с. 262], притаманні ладканням), складочислову будову 2(6+6), двочастинну мелодичну форму (АВ), ладову основу – мажорний тетра-пентахорд з устоями на 4–3–2–1 щабелях, в кінці фраз – ритмічну модель 1111 31, мелодичний малюнок містив початковий висхідний рух від тоніки та урівноважувався протилежним рухом до тоніки в завершенні періоду. Внаслідок варіантно-варіаційних змін «весільні співанки» виявили три музично-діалектні типи: *А* – з дводольним метром, *Б* – з перемінним три–дводольним метром і зміною ритміки початкової фрази (111111), *В* – з тридольним метром і найбільшим видозміненням ритмофрмули. Типи А, Б виявилися характерними для Пряшівщини, А – для Закарпаття, В – для галицьких лемків. Поодинокі зразки типів А, Б, В зустрічалися у закарпатських переселенців Югославії, А, Б – в угорських селах на межі з українцями, А – на Холмщині й у чехів, Б – у словаків.

А.4.30 Співіснування в деяких селах ладкань із весільними співанками вчений пояснив тим, що «в даних селах асимілювалися протолемки з іншим східнослов'янським племенем» [41, с. 273].

А.4.31 Із них: 260 пісень, 18 варіантів (чотири мелодичних, 14 текстових) і два сопілкових награвання.

А.4.32 Відсоток помилок у транскрипціях був мінімальним. Серед помічених неточностей нотування № 140. Зважаючи на те, що цей зразок є хороводом, доречніше було його записати в розмірі не 3/4 , а 6/8 з поділом на дві долі з тріольною пульсацією, що відображає ходу під час співу.

А.4.33 Про історію публікації цієї антології В. Гошовський згадував в есе «Були колись літа…» [30]. Початково збірник планувалося видати в Києві. Але через категоричну відмову редактора українського видавництва подати автентичні тексти без втручань, учений звернувся в Москву, де дослідження й було опубліковане. Оскільки збірник орієнтувався на читачів різних республік СРСР, було зробено російськомовний переклад вступної розвідки, приміток, коментарів і покажчиків, а поруч із українськими народнопісенними оригіналами російською мовою пояснено їхній зміст.

А.4.34 Останній тип, характерний для низинної частини Ужанської долини, окремо був розглянутий у статті В. Гошовського «Спроба ґенези одної весільної пісні».

А.4.35 Існування окремих обрядових жанрів В. Гошовський подав лише у Жанрово-тематичному покажчику. Це стосувалося хрестильних пісень, співу до різдвяних дійств, які в умовах радянської атеїстичної пропаганди були під забороною, а також одного зразка похоронного голосіння – жанру, який народні виконавці уникали співати.

Щедрівок, ймовірно, випадково винесених у підзаголовок, він не розглядав, позаяк для Закарпаття вони не характерні. Літньої й осінньої обрядової музики під час розвідкових музично-фольклористичних експедицій учений не зафіксував.

А.4.36 Для порівнянь: у Ф. Потушняка було виявлено 23 мовних говірки, у І. Панькевича – 14. На Гуцульщині І. Панькевич виокремив бичківський і гуцульський говір, на Мараморощині – мараморський і південно-мараморський, на Ужгородщині – середнянський («середньомукачівський») й ужгородський, в Ужансько-Тур'янській долині – ужанський і тур'янський і т. д. *(див. Дод. Д.14).*

А.4.37 Словацькі впливи в Ужгородському діалекті обумовлені розміщенням на його території сіл компактного проживання словаків та українсько-словацьких населених пунктів. Сліди подільської культури Латорицького музичного діалекту, що охопив територію Мукачівського району, відобразили факти історичного минулого: у XIV ст. кілька тисяч подільських селян разом із князем Ф. Корятовичем отримали підтримку угорського короля Зігізмунда Люксембургського і оселилися в Маковецькій і Мукачівській домініях. Князівською резиденцією став Мукачівський замок. Окрім того, на Мукачівщині розташовані села компактного проживання німців (діалект «шваби»). Боржавський музичний діалект, який охопив населені пункти Виноградівського, Іршавського та Хустського районів, характеризується тим, що по його території пройшла межа поширення коломийок, у Виноградівському районі виникли острівці «ладкальних пусток», відзначені у праці «Етногенетичні аспекти мелогеографії» [14, с. 107–108] і локальні ареали поширення музики обряду збирання винограду («винобраня»).

А.4.38 Судячи із досліджень сучасних етнографів малися на увазі рахівський, бичківський і ясінянський субдіалекти.

А.4.39 До подібних припущень можна віднести висловлювання В. Гошовського про те, що Ф. Колесса підштовхнув І. Панькевича та М. Рощахівського до збирацької діяльності. До речі, поняття «етнографіст» і «фольклорист» у В. Гошовського між собою ще не розділялися.

Додаток Б. Біографічні відомості

1. **Іоанн Югасевич-Склярський (1741–1814)** – один із найшанованіших на Закарпатті переписувачів церковних книг. Родом із села Прикра (нині Східна Словаччина). У 1756–1760 рр. навчався у Львівській богословській школі Львова церковному співу, переписуванню та оформленню церковних книг. Працював півце-учителем у селі Прикра, а з 1895 р. дякувáв у Невицькому. За своє життя уклав і переписав більше 40 рукописних книг, з яких збереглося лише 16 [293, с. 424]. Про І. Югасевича-Склярського писали Ю. Яворський [366], Є. Недзельський [257], І. Панькевич [272], М. Ясько [367], В. Гошовський [42], М. Шмайда [360], Л. Декарло [382], О. Мишанич [230], Ф. Ковач [137], І. Поп [293] та ін. Найновішу інформацію про нього можна почерпнути із численних праць закарпатських дослідників: Ігоря Задорожного (передмова до «Ірмологіону 1809 року Івана Югасевича-Склярського» [105], «Рукописні ірмологіони Івана Югасевича-Склярського – важливе джерело досліджень церковно-співочих традицій Закарпаття XVIII–XIX століть» [87]), Одарки Сопко (Долгош) («Творча спадщина Івана Югасевича у мистецькому розвитку української рукописної книги середини XVIII – початку XIX століть» [325], «Рукописна спадщина Івана Югасевича на зламі XVIII–XIX століть» [324], «Два ірмологіони Івана Югасевича 1784–1785 років» [323]), Надії Товтин («Іван Югасевич – талановитий укладач та переписувач літургійно-позацерковних музичних збірників XVIII–XIX століття (до питання його приналежності українській культурі у деяких дослідженнях сучасних дослідників)» [333]).

2. **Костантин Матезонський (1794–1858)** [псевдонім, справжнє прізвище музиканта не з'ясоване] – музичний реформатор, хоровий диригент і композитор Закарпаття. Зі спогадів сучасників відомо, що родом був із України. За інформацією Ф. Ковача, ймовірно, походив із родини Драгоманових [137] і брав участь у повстанні декабристів. Я. Штернберг зазначав, що у нього були підстави переховуватися від російського уряду [362]. В. Гошовський вказував, що в Ужгород приїхав із Перемишля, де перебував під іншим псевдонімом – Костянтин Білорусин [38]. Останні 25 років життя присвятив музичній культурі Закарпаття: провів музичну реформу, здійснив перехід від одноголосої церковної музики до багатоголосої, заснував перший в регіоні багатоголосий хор («Гармонія»), який став «ужгородською» школою композиторів і диригентів, започаткував першу на Закарпатті музичну бібліотеку. Похований на Замковій горі в Ужгороді.

3. **Николай Нодь (1819–1862)** – священник, культурний діяч Закарпаття другої половини XIX ст., учень К. Матезонського. Входив до складу «Літературного заведения Пряшевского», був однодумцем О. Духновича, Б. Добрянського, О. Павловича, Б. Рубія, Б. Балудянського. Закінчив Ужгородську духовну семінарію, працював у Сиґеті, Ужгороді, Відні, керував церковними хорами. Багато зусиль докладав для реорганізації школи, зокрема виховання молоді в дусі поваги до рідної культури. Життя обірвалося рано: важко пережив бездоказове звинувачення у політичних симпатіях до Росії, передчасно помер. Детальніші біографічні відомості про Н. Нодя можна почерпнути у статтях В. Гошовського [42], І. Попа [293] та О. Рудловчак [310].

4. **Василь Довгович (1783–1849)** [псевдонім, справжнє прізвище Довганич] – представник інтелігенції, сформованої під впливом реформ Б. Бачинського, зачинатель «руської» поезії в народному дусі, перший закарпатський академік (член-кореспондент Академії наук Угорщини (1831–1849), авторитетний священник. Родом із с. Золотарьово. Вищу теологічну освіту здобував у Трнаві та Ужгородській духовній семінарії. Тривалий час працював парохом у селі Довге (Іршавського округу), де й взяв псевдонім Довгович. У зрілий період життя очолював парохію міста Мукачевого, писав

наукові праці з історії, етнографії та теології, а також вірші українською, угорською й латинською мовами.

5. **Михайло Лучкай (1789–1843)** [справжнє прізвище Поп] – учений європейського рівня (історик, мовознавець, фольклорист), культурно-освітній і церковний діяч, послідовник Андрія Бачинського у прагненні «покласти свій талант на вівтар зміцнення національної самосвідомості [закарпатців]» [54]. Народився у с. Великі Лучки на Мукачівщині. Під час навчання в Європі взяв псевдонім Лучкай. Закінчив Віденську цісарсько-королівську греко-католицьку семінарію «Барбареум» (1816), де перейнявся ідеєю національного утвердження поневолених народів. Був учнем відомих славістів В. Копітара та Й. Добровського. По поверненні на Батьківщину поєднав духовну службу з вивченням архівних історичних документів, мови та фольклору свого народу. Пройшов шлях від пароха в с. Великі Лучки до керівника консисторії Мукачівської єпархії, намісника й пароха Ужгородського Свято-Преображенського храму. Сприяв розвитку шкільництва на Закарпатті та навчанню рідною мовою. У різні роки був директором міської школи в Ужгороді, «руським цензором» у Будині, єпархіальним шкільним референтом.

   У 1829–1830 рр. з ініціативи І. Фогорашія М. Лучкай направлений в Італію (у місто Лукка) придворним парохом герцога Карла Людовика Бурбона, де мав можливість вивчати архіви Риму і Флоренції. У 1830 р. у Будині видав першу друковану граматику українців-русинів Австрійської імперії [«Граматика слов'яно-руська: мови старослов'янської й говірки малоруської, ще й тепер живої в карпатських горах»]. У 1830–1843 рр. – очолював парафію Ужгородського Свято-Преображенського храму, завершив фундаментальну наукову працю «Історія карпаторосів» (базовану на архівах Мукачівської єпархії), розпочав роботу над русько-латинсько-угорсько-німецьким словником на основі священних та літургійних книг. Серед основних дослідників його життя і творчості: В. Гаджега [16], О. Рудловчак [306], Д. Данилюк [54], П. Лизанець [147].

6. **Іван Фоґорашій (Фоґарашій) (1766–1834)** – мовознавець, культурно-освітній і церковний діяч, греко-католицький священик, автор перших розвідок про закарпатські говори та угорсько-українські мовні взаємовпливи на Закарпатті.

   Родом із с. Великі Ком'яти на Виноградівщині. Теологічну освіту здобув в Ужгороді і Трнаві (Словаччина). Працював духовним служителем у Рокосові на Хустщині. Згодом – професор Ужгородської семінарії, з 1818 р.– настоятель церкви св. Варвари у Відні, професор Віденської греко-католицької семінарії. Найзначніші праці публікував під псевдонімом Іван Бережанин в кінці 1820–початку 1830 рр.: «Вообще о различіи славянскихъ нарѣчій, собственно же о мало- и карпато- или угрорусскихъ» (1827), «Историческо-топографическое карпато- или угро-россіянъ описание», «Молітвеннік» (1831), «Грамматика» (1833). На основі аналізу мови доводив етнічну спільність закарпатців з українцями: «угророссіяне исходом своим малороссіяне суть». Сприяв утвердженню закарпатської інтелігенції у Відні та країнах Західної Європи [55].

7. **Володимир Вернадський (1863–1945)** – учений-природознавець світового рівня, засновник біогеохімії, доктор наук, академік Санкт-Петербурзької Академії наук. Виявляв інтерес до історії Угорської Русі, протягом життя слідкував за розвитком цього регіону України.

8. **Василь [Іоанн] Талапкович (1806–1888)** – півце-диякон, священник, збирач фольклору. Родом із Волового (нині Міжгір'я) з родини пароха. Виділявся гарним голосом. У 1829–1830 рр. разом з М. Лучкаєм був скерований в м. Лукка (Італія) для відправи греко-католицької служби. Закінчив Ужгородську семінарію (1831).

Працював духовним настоятелем у селах Вучкове (1833–1839), Волове (1839–1855), а найдовше – у Білках (1855–1888), де і похований.

9. **Андрій Поливка (1841–1888)** – родом із села Великий Буковець на Пряшівщині (нині Східна Словаччина), з яким пов'язалося його життя й учителювання.

10. **Михайло Старецький (1806–?)** – церковний діяч, музикант-хормейстер, поет і композитор. У 1850 рр. – священик, згодом канонік Пряшівської єпархії.

11. **Еміліан Талапкович (1836–1889)** – греко-католицький священник, регент і композитор. Виявився першим серед закарпатських композиторів, твір якого опублікували («Церковно-народное літургіческое пініе в Угорщині живущих греко-католиків, которое с подлинними мелодіями на четыре голоса и фортепіано сложил Еміліан Талапкович»). Керував «Гармонією», працював інспектором церковних народних шкіл комітату Унг, адміністратором в Солочині та парохом в Яношієві. Похований в Ужгороді на Замковій горі поруч із К. Матезонським.

12. **Андрій Дешко (1821–1874)** – юрист, історик, етнограф, мовознавець та фольклорист; вихованець Ужгородської богословської семінарії, Пештського та Київського університетів. За сприянням М. Балудянського переїхав у Росію, підтримував зв'язки із Закарпаттям.

13. **Григорій Де-Воллан (1847–1916)** – доктор права, дипломат, статський радник. Навчався в Московському, Лейпцизькому та Новоросійському університетах. У 1873–1874 рр. – секретар російського консульства у Пешті, у 1886–1896 рр. – консул в Хакодаті (Японія), у 1896–1910 рр. – секретар місій в Токіо, Вашингтоні, уповноважений міністр у Мексиці. Сповідував ідеї панслов'янізму.

14. **Яків Головацький (1814–1888)** – галицький будитель, літератор, фольклорист, один із засновників «Руської трійці», священник, професор, декан і ректор Львівського університету, голова Віленської археологічної комісії. Досліджував фольклор та етнографію українців Карпат. Як член розпорядчого комітету Західного відділення Імператорського російського географічного товариства домігся публікації збірника «Народные песни Галицкой и Угорской Руси».

15. **Володимир Гнатюк (1871–1926)** – видатний український етнограф, фольклорист, мово- і літературознавець, перекладач, громадський діяч, вчений секретар та голова Наукового товариства імені Т. Шевченка у Львові, голова Української видавничої спілки, член-кореспондент Петербурзької Академії наук, академік Всеукраїнської, Чеської та Віденської Академій наук. У коло його наукових інтересів входило етнографічне обстеження Угорської Русі (Закарпаття).

    У 1895–1903 рр. здійснив шість експедицій на територію закарпатської України, Пряшівщини та до закарпатських переселенців Сербії, Хорватії, Румунії й Угорщини. Наукові записи і дослідження увійшли до його шеститомного видання «Етнографічні матеріали з Угорської Русі», що були опубліковані в 1897–1911 рр. в етнографічних збірниках «Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові».

16. **Іван Верхратський (1846–1919)** – український натураліст, педагог, мовознавець, фольклорист. письменник і громадський діяч. Дійсний член НТШ у Львові, випускник Львівського університету та природничих курсів у Кракові, вчитель Івана Франка.

17. **Федір Вовк (1847–1918)** – відомий український антрополог, етнограф, археолог, археограф, музеєзнавець, видавець і літературознавець, автор першої загальної науково обґрунтованої концепції антропологічного складу українців. Опинився

в еміграції у Швейцарії, Франції, Росії. На науковому рівні довів єдність закарпатців з українцями.

18. **Гіадор Стрипський (1875–1949)** – один із найяскравіших закарпатських вчених початку XX ст. Освіту здобув у трьох університетах: Будапештському, Клужському та Львівському. Член Румунської та Угорської Академій наук, Угорського Етнографічного товариства, НТШ у Львові, Трансільванського Карпатського товариства, Підкарпатського Общества наук. Був особисто знайомий з Ф. Колессою, О. Роздольським, М. Грушевським, В. Гнатюком, І. Франком. Вони мали вплив на формування його світоглядних позицій.

Найзначнішим виявився його внесок у розвиток етнографії та історії літератури. Г. Стрипському належала розробка, організація і проведення комплексних етнографічних обстежень краю. Результатом цієї праці стало створення найбільшої на той час колекції етнографічних експонатів Закарпаття для Клужського та Будапештського національного музеїв, ряд наукових досліджень, серед яких особливо значущою виявилася праця «Дещо про нашу етнографію», опублікована угорською мовою на сторінках періодичного видання «Kelet».

Г. Стрипський збирав літературні пам'ятки минулого. Понад 80 цінних закарпатських рукописів і стародруків XVII–XIX ст. передав бібліотеці НТШ. Досліджував історію літератури («Старша руська писемність на Угорщині», «Угро-руські літописні записки» та багато ін.).

Разом з тим залишив помітний слід як українсько-угорський перекладач і письменник. Серед його перекладів на угорську мову: «Слово о полку Ігоревім», низка творів Т. Шевченка (в тому числі і «Заповіт»), твори І. Франка, В. Стефаника, М. Коцюбинського, С. Руданського. Популярністю користувалися його власні вірші, оповідання та нариси. Викладав у Клужському університеті, працював у музеях і Міністерстві освіти.

19. **Бéла Бáрток (Béla Bartók) (1881–1945)** – геніальний угорський композитор, етномузиколог і піаніст, класик світової музики XX ст. В історію європейської музичної фольклористики ввійшов як фундатор угорської етномузикології, розробник теоретичних основ класифікації, систематизації і каталогізації народної музики, один із засновників порівняльного методу досліджень. Серед перших у світовій практиці залучив до польових досліджень фонограф і записав близько 30 000 різнонаціональних народномузичних творів. Максимально деталізував «фонетичний» тип нотацій. Як етномузиколог здобув визнання на світовому рівні, очолював міжнародні конгреси народної музики, видав десятки значного обсягу фольклорних збірників (угорських, словацьких, румунських, сербсько-хорватських), написав понад 90 статей, які публікувалися у різних країнах Європи та у Сполучених Штатах Америки. Детальнішу характеристику його наукової спадщини подано в «Антології наукової думки про народну музику Закарпаття» [3, с. 136–138]. Зв'язки Б. Бартока із Закарпаттям згадуються в його «Автобіографії» [7], спогадах сина [6], висвітлювалися в публікаціях Д. Задора [395, 396], В. Мадяр-Новак 172], Е. Мар'ян [217], В. Кумгир-Новак [142].

20. **Філарет Колесса (1871–1947)** – науковець світового рівня, доктор слов'янської філології, перший український академік-етномузиколог, учасник міжнародних наукових форумів (Прага, Варшава, Відень, Антверпен). Наукова діяльність Філарета Михайловича Колесси відкрила новий етап у розвитку вітчизняної етномузикології. Він одним із перших приступив до паралельного вивчення словесного і музичного фольклору та систематизував ритмічні форми української пісенності. Важливим і вагомим здобутком вченого стала копітка праця зі збереження й аналізу кобзарських дум, котрі на початку XX ст. належали до зникаючих жанрів. Ф. Колесса уберіг їх від

забуття, записавши на фонограф, занотувавши та опублікувавши у двотомнику «Мелодії українських народних дум» – найфундаментальнішому дослідженні цього жанру.

Вчений глибоко вивчав архаїчні жанри українського фольклору, першим подав низку енциклопедичних оглядів української народної музики, багато уваги приділив музично-стилістичній характеристиці української народної пісні загалом та окраїнних музичних діалектів України: Гуцульщини, Лемківщини, Бойківщини, Волині, Полісся, Закарпаття тощо. Він занотував більше півтори тисячі народних пісень. Спирався на кращі досягнення фольклорних шкіл Європи, був прихильником комплексного підходу, одним із перших в Україні долучив до дослідження методи етноґенези. Огляд життя й наукової спадщини Ф. Колесси подавали К. Квітка [113], В. Гошовський [28], С. Грица [122], Б. Іваницький [95], І. Довгалюк [70]. Характеристика його наукової діяльності на Закарпатті відображена в «Антології наукової думки про народну музику Закарпаття» [3, с. 12–15] та публікаціях В. Мадяр-Новак [186; 206].

21. **Лев Тиблевич –** православний протиєрей (засновник православної громади у Мукачевому та Волівці), москвофіл, російський емігрант, перший директор російського музично-драматичного товариства «Боян», диригент хору та режисер драматичних вистав. На початку 1920 рр. викладав в Ужгородській руській реальній гімназії, уклав перший у Чехословацькій Республіці закарпатський фольклорний збірник «Русскій пісенник для дітей и молодежи» (Ужгород: «Боян», 1920) [330]. У 1940-х роках цей пісеннико різко розкритикував Петро Милославський. Після смерті Л. Тиблевича директором товариства «Боян» стала Єлизавета Гошовська – мати видатного українського етномузиколога В. Гошовського.

22. **Михайло Рощахівський (1891–1952)** [псевдонім Емер (М. Р.)] – співак, диригент, композитор, етнографіст, педагог, музично-театральний та музично-громадський діяч. Родом із Поділля (с. Концеба). Закінчив Кам'янець-Подільську духовну семінарію, навчався у Київському університеті. Увійшов до складу Українського національного хору під орудою К. Стеценка, М. Леонтовича, О. Кошиця, О. Приходька та Української Республіканської капели О. Кошиця, з якою здійснив концертне турне у країнах Західної Європи. За унікальний голос був включений у європейські музичні довідники.

Після ліквідації УНР разом з 18 учасниками капели О. Кошиця оселився на Закарпатті та включився у процес розбудови музичної культури. «З усіх українських земель, де доводилося в останньому двадцятилітті працювати українським емігрантам, чи не найбільше значіння мала їх праця саме на Закарпатті» [247, с. 21], – писав С. Наріжний. М. Рощахівський увійшов до складу правління Музичної Комісії ужгородської «Просвіти», сприяв активізації розвитку хорового мистецтва. Як зазначала музикознавець Т. Росул: «Високохудожні концерти товариства «Кобзар» під керуванням Михайла Рощахівського викликали десятки схвальних рецензій» [300, с. 43–44]. Цей колектив разом із хормейстером підтримав ідею створення Руського театру й увійшов до складу театру. Завдяки М. Рощахівському було засновано хори в чоловічій і жіночій Ужгородських учительських семінаріях. Він увійшов до когорти найавторитетніших диригентів краю, здійснював численні концертні турне по Закарпаттю [358, с. 104], публікував рекомендації диригентам (стаття «Що співати» у збірнику, присвяченому І з'їзду руських національних хорів Підкарпатської Русі) [171].

У рік смерті М. Леонтовича (1921) М. Рощахівський вирішив продовжити його композиторську справу: вступив до Празької консерваторії та зосередився винятково на хоровому жанрі. За дослідженням О. Мартиненко, «в середовищі емігрантів Праги композиції М. Рощахівського користувалися популярністю» [215, с. 14]. Не менш

відомими вони були й на Закарпатті, що засвідчили численні схвальні відгуки у місцевій пресі та видання окремих його музичних творів. Став першим фаховим композитором Підкарпатської Русі. Звертався до хорових обробок, хорових поем, хорів, кантат та хорової музики для дітей, тяжів до складу хору *a cappella.* Його композиторський доробок «характеризувався синтезом національних елементів з іноваційними виразовими засобами» [300, с. 125]. Твори для дітей виділялися яскравістю й афористичністю музичних висловлювань.

Окрім того, М. Рощахівський започаткував у регіоні етнографістський напрям (на засадах К. Квітки). Укладені ним 2 музично-етнографічні збірники та стаття «Музика й спів у присілку Вишоватом в Мараморощі» (з описом народномузичного побуту одного окремо взятого населеного пункту) заклали основи етнографістського періоду на Закарпатті. Транскрипторський талант М. Рощахівського високо цінували К. Квітка та Ф. Колесса, які долучали його нотації у власні збірники.

Під час Другої світової війни музикант зазнав переслідувань, а в радянський час перебував під «пильним оком» працівників державної безпеки. Сталінська влада знівелювала його внесок у розвиток української культури і сприяла забуттю його імені. Після смерті М. Рощахівського комісія МДБ УРСР вилучила з родинного архіву усі рукописи, що унеможливило повною мірою оцінити його творчий доробок.

Інформація про М. Рощахівського почерпнута зі спогадів сина Арсена (в минулому викладача Ужгородського музичного училища), професора Ужгородської учительської семінарії Федора Шимоновського [99], Олександра Кошиця [136], коротких повідомлень Климента Квітки [110–112], Філарета Колесси [3; 122], Софії Грици [50], Володимира Гошовського [35–36], фрагментів досліджень Юрія-Августина Шерегія [358], Оксани Мартиненко [215], Тетяни Росул [300], біографічної статті Йосипа Баглая [5], залишків родинного архіву М. Рощахівського [305], архіву Ф. Колесси у фондах рукописів ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України [304], фонду архівів Закарпатського обласного краєзнавчого музею ім. Тиводара Легоцького [303], особової справи в архіві Виноградівської дитячої музичної школи імені Б. Бартока [301], літературі про архів М. Леонтовича [139] і т. д. Унаслідок пошукової роботи віднайдено окремі композиторські твори та етнографістські статті М. Рощахівського [останні з них вийшли друком в «Антології наукової думки про народну музику Закарпаття»], написано ряд публікацій [181; 193–195; 200; 210].

23. **Платоніда Щуровська-Росіневич (1893–1973)** – одна із перших жінок-диригентів у Європі. Випускниця Київської консерваторії, субдиригентка Української Республіканської капели О. Кошиця під час концертного турне країнами Європи, доцент і продекан (заступник декана) Музичного факультету Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова у Празі. В 1934 р. переїхала до Ужгорода, де до 1937 р. викладала в Ужгородській учительській семінарії. Співпрацювала з видатним етнографом І. Панькевичем, занотовувала закарпатські народні пісні з грамофонних платівок 1929 і 1935 рр. для запланованого збірника. На їх основі написала хорові обробки для школярів і уклала збірник «21 пісня в триголосному укладі для шкільних хорів» (Ужгород, 1936).

24. **Іван Панькевич (1887–1958)** – доктор філософії, видатний український етнограф, культурно-освітній діяч, педагог і найзначніший дослідник мови та культури Закарпаття періоду 1920–1930-х рр. Належав до найшанованіших авторитетів серед славістів Європи, був дійсним членом товариства Слов'янських філологів, Чеської Академії наук, Наукового товариства ім. Т. Шевченка.

Після проходження конкурсного відбору як найкваліфікованіший лінгвіст-слов'янознавець (що здобував освіту у Львівському, Віденському, Московському та Празькому університетах і володів ситуацією щодо стану мови в Угорській Русі) був скерований в Ужгород і призначений очолити мовний напрям роботи Шкільного

відділу Цивільної Управи Підкарпатської Русі. В його обов'язки входило редагувати перші підкарпаторуські часописи та відповідати за мову офіційних документів Цивільної Управи. Для активізації культурно-освітніх процесів науковець ініціював і став одним із організаторів ужгородської «Просвіти» та «Педагогічного товариства Підкарпатської Русі».

В його руках опинилося багато важелів впливу. Робота в адміністративній структурі, тісна співпраця з учительською інтелігенцією, викладання в Ужгородській гімназії та на курсах української мови для учителів, просвітянське скерування дитячих, учительських і краєзнавчих часописів – усе це допомогло формувати стратегію розвитку системи освіти, закладати нові світоглядні позиції підростаючого покоління та виховувати повагу до народної культури.

Окрім того, І. Панькевич доклав максимум зусиль, спрямованих на національне відродження Підкарпатської Русі. Як він писав: «Я працював над піднесенням культури цієї маленької української землі, що залишилась за Карпатами» [270, с. 35]. Учений заснував бібліотеки, музеї, організував потужну хвилю збирання фольклору, у 1925 р. за зразком Львівського, Віденського і Празького архівів започаткував перший в історії краю Архів народної пісні Підкарпатської Русі (з трьома фондами – текстовим, нотним і звуковим).

25. Інформація **про Яна Ламача** є досить обмеженою. За національністю – чех, випускник Празької консерваторії. У музичних колах Чехословаччини користувався заслуженим авторитетом. На Закарпаття був скерований на початку 1920 рр. для розбудови академічної музики. На відміну від українських емігрантів, які акцентували головну увагу на хоровому і театральному мистецтвах, Я. Ламач підносив інструментальний жанр. За фахом – скрипаль. Керував струнним оркестром Мукачівської учительської семінарії. Як головний інспектор з питань музичного мистецтва Шкільного відділу Цивільної управи Підкарпатської Русі рецензував збірники Ф. Колесси, М. Рощахівського, підготовані у 1921–1923 рр. до видання.

26. Петро Світлик (1901–1973) – педагог, диригент, етнографіст, композитор і поет. Родом із с. Імстичево (нині Іршавський район Закарпатської області). Закінчив Ужгородську чоловічу учительську семінарію (1925), де був одним із перших учнів О. Приходька з диригування, оволодів грою на скрипці і фортепіано. Працював учителем української мови, історії, географії та музики в Кушниці (1926), В. Бичкові (1926–28), Н. Давидкові (1929–30), в «упражнительній школі» Мукачівської учительської семінарії (1928–1929); а від 1930 р. і до пенсії – в Білках. Став директором Білківської горожанської школи.

На хвилі національного підйому 1920–1930-х рр. захопився суспільно-значущими явищами: розвитком хорової справи на Закарпатті, пізнанням музичного фольклору, композиторською справою та написанням дитячої літератури. Був учасником І з'їзду руських хорів (1926), крайового хору вчителів (1928–1939), засновником шкільних і самодіяльних хорових колективів (найвідоміші – дитячий хор Білківської горожанської школи, «Кукурудзовод»). Як диригент досяг високого рівня професіоналізму і визнання. Писав музику для хору (близько 40 обробок народних пісень та хорів).

Виділився у музичній фольклористиці. У 1920-х рр. очолив молоду генерацію учителів у справі пізнання закарпатської народної музики. У статті «Народні пісні», опублікованій у 1926 р. у часопису «Подкарпатска Русь», звернув увагу на необхідність організації курсів для потенційних транскрипторів музичного фольклору, розподіл територій збирання для швидшого і глибшого охоплення народної музики усього Закарпаття, вперше звернув увагу на існування в регіоні музичних діалектів. У 1935 р. підтримав проект І. Панькевича зі звукозапису закарпатських народних пісень на грамофонні платівки. Став плідним етнографістом.

Зосередився на нотаціях народних пісень у селах Іршавського округу. Також збирав приказки, повір'я, перекази, описи обрядів і народних звичаїв, які публікував у місцевих часописах.

27. **Юрій Костьо (Костюк) (1912–1998)** – скрипаль, диригент, педагог, етнографіст, композитор, музикознавець Закарпаття та Східної Словаччини. Заслужений учитель (1964). Доцент теорії та історії музики (1966). На Закарпатті відомий під прізвищем Костьо, у Чехословаччині – Костюк.

Народився в закарпатському селі Сирма у селянській родині. Закінчив Мукачівську учительську семінарію (1931), Празьку консерваторію (1938). Професор музики і співів у чоловічій учительській семінарії Севлюша (1939–41), Ужгорода (1941–44): викладач теорії музики, гри на скрипці (альті, віолончелі), керівник хору та створеного ним камерного оркестру. Концертуючий скрипаль, грав із Д. Задором (скр. – фп.).

В окупаційний період відстоював право на розвиток місцевої музики, ввійшов до «Подкарпатского общества наук», розгорнув етнографістську діяльність в широких масштабах, залучивши до збирання народних пісень творчу. Разом із Д. Задором та П. Милославським уклав збірник «Народні пісні подкарпатских русинов» (1944). У 1944 р. мобілізований на фронт. Пізнав абсурдність сталінського режиму і в 1945 р. переїхав до Чехословаччини, незважаючи на запрошення очолити Ужгородське музичне училище. Закінчив Празький Карловий університет (1947, фп., орган) і оселився у Східній Словаччині задля служіння українській культурі.

Реалізувався у різних сферах. Сприяв розбудові хорового й камерно-інструментального мистецтва, музичної освіти, композиції. Заснував і керував провідними професійними хоровими колективами Пряшівщини (Українським ансамблем пісні і танцю у Меджилаборцях, Піддуклянським українським народнимо ансамблем). Викладав на Педагогічному факультеті Пряшівського університету Павла Йозефа Шафарика, здобував перемоги у композиторських конкурсах.

Серед українців Східної Словаччини Ю. Костюк утвердив етнографістський напрям. Він започаткував проведення музично-етнографічних експедицій [1948, 1952, 1954 рр. та ін.], створив перший український музично-етнографічний збірник Східної Словаччини «Українські народні пісні Пряшівського краю» (1958), залучив до збирання народних пісень майбутнього художнього керівника Піддуклянського українського народного ансамблю Юрія Цимбору, керівника хору «Маковиця» Андрія Дулебу та багатьох вихованців педагогічного факультету Пряшівського університету. Протягом життя *занотував близько 2 000 закарпатських пісень*, більша частина яких задепонована у Пряшеві (Східна Словаччина).

Займався музикознавством. У 1966 р. захистив кандидатське дослідження «Хорова культура Закарпаття і Пряшівщини», написав докторське дослідження «Закарпатоукраїнський музичний ренесанс в 1918–1938 рр.». Не захистився через відмову вступити у лави комуністичної партії. Співпрацював зі Словацькою Академією наук. До кінця життя не поривав зв'язки із Закарпаттям.

28. **Петро Милославський (1896–1954)** – диригент (представник петербурзької хорової школи О. Архангельського), композитор, співак, гітарист, музично-громадський діяч, етнографіст. Родом із Санкт-Петербурга. Навчався у Санкт-Петербурзькому технологічному інституті, захоплювався музикою, співав у хорі О. Архангельського. Воював у Першій світовій війні, у 1919 р. перебував у білогвардійській армії. По закінченні громадянської війни П. Милославський емігрував з Росії спочатку в Туреччину, потім в Алжир і нарешті в Чехословацьку Республіку. У Празі керував хором і присвятив себе музиці. В Закарпаття приїхав у 1933 р. за запрошенням начальника Ужгородського округу Леоніда Гошовського (батька етномузикознавця Володимира Гошовського) і російського товариства

«Боян». Відразу очолив хор цього товариства, згодом – Крайовий хор учителів, хор учителів Ужгородського округу, а вже в радянський період – Закарпатський народний хор. Колективи під його диригуванням входили до числа кращих. Підтримавши і розвинувши ідею П. Світлика щодо необхідності пізнання музичного фольклору усієї Підкарпатської Русі, П. Милославський заохочував хористів занотовувати народні пісні свого села чи округу, відшуковувати цікаві зразки. Через існуючу конфронтацію між російським «Бояном» й українською «Просвітою» фольклорні записи не передавав в «Архів народної пісні Підкарпатської Русі» товариства «Просвіта», а згромаджував у власному архіві. У 1938 р. переїхав до с. Середнє (нині смт Ужгородського району Закарпатської області), працював учителем народної школи. В роки угорської окупації разом із Д. Задором і Ю. Костьо увійшов до складу «Подкарпатского общества наук», сприяв утвердженню місцевої культури корінного населення (за тогочасною термінологією «угрорусів»). Публікував статті на теми музичного фольклору, забирав народну музику, писав хорові обробки. Разом із Ю. Костьо та Д. Задором уклав спільний збірник «Народні пісні подкарпатских русинов» (Унгвар, 1944). Із приходом радянських військ був заарештований, у 1946 р. звільнений. До 1954 р. керував Закарпатським ансамблем пісні й танцю (реорганізований ним у Закарпатський народний хор Закарпатської обласної філармонії, вів активну концерту діяльність, що сприяла визнанню колектива в Радянському Союзі. Продовжив композиторську діяльність (переважно в жанрі хорової бробки народної пісні). Заснував при обласній філармонії музичний лекторій. Викладав в Ужгородському державному музичному училищі музичну літературу і хорове диригуванн. Кращим його учнем став М. Кречко. П. Милославський залишив помітний слід у музичній культурі Закарпаття.

29. **Дезидерій Задор (1912–1985)** – засновник професійної композиторської школи на Закарпатті (разом із І. Мартоном), видатний піаніст, педагог, диригент, фольклорист. Член СК УРСР, заслужений діяч мистецтв України, лауреат Республіканської премії ім. Т. Ґ. Шевченка, лауреат Чехословацького радіо-конкурсу піаністів ім. Ф. Шопена.

Народився Д. Задор в Ужгороді (коли Закарпаття належало Австро-Угорщині) у сім'ї кантора-органіста. З дитинства займався музикою (спочатку з батьком, згодом у приватній фортепіанній школі З. Лендєла), оволодів грою на органі і фортепіано. Зі семи років почав писати музичні твори, з 12 років – виступати з сольними фортепіанними концертами у різних містах ЧСР. Формування світоглядних позицій припало на період розбудови краю у складі Чехословацької Республіки. По закінченні Ужгородської гімназії (1930) вступив до Празької консерваторії (по класу органу, фортепіано і диригування). Вищу музичну освіту Д. Задор здобував у Празькому Карловому університеті (1932–1938) [з музикології] та Школі Вищої майстерності (1936–1938) [з фортепіано у проф. В. Курца, з композиції у проф. В. Новака]. У 1936–1938 рр. працював у Міністерстві освіти ЧСР референтом із питань музичного фольклору Підкарпатської Русі. Систематично проводив фольклористичні експедиції, за матеріалами яких уклав рукописний збірник «Русинські народні пісні» [156 пісень] (Прага, 1938). В університеті працював над докторським дослідженням про коломийки Закарпаття.

Гострі політичні колізії: Друга світова війна, переділ світу повоєнного часу, – «розрізали» його подальше життя на три періоди: 1) окупаційний (1939–1944); 2) ужгородський радянський (1945–1963) та 3) львівський радянський (1963–1985).

Час угорської окупації Закарпаття став випробовуванням життєвих позицій. Митець об'єднав довкола себе молодих музикантів-однодумців Юрія Костя і Петра Милославського й у складі «Подкарпатского Общества Наук» спільними зусиллями відстояв право на існування місцевої музичної культури. В нагоді стали його угорська національність, слава піаніста та листування з Б. Бартоком. У цей період він продовжив експедиційну роботу, разом із Ю. Костьом і П. Милославським уклав

збірник «Народні пісні подкарпатских русинов» (Унгвар, 1944), у часопису «Зоря» за 1942 р. опублікував статтю «Коломийка в руськой народной творчости» (за матеріалами докторського дослідження), планував займатися подальшим дослідженням народної музики краю. Однак реалії радянського життя повоєнного періоду перервали розпочате. Д. Задор зосередився на композиторській, педагогічній і виконавській діяльності. У 1946 р. він став директором і викладачем Ужгородського музичного училища та Ужгородської музичної школи ім. П. Чайковського, художнім керівником Закарпатської обласної філармонії, увійшов до Спілки композиторів УРСР. Загалом, відіграв ключову роль у музичному житті краю. З переїздом до Львова (1963) більшою мірою реалізував свій композиторський талант, написав найзначніші музичні твори, викладав у Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка. Д. Задор отримав державні відзнаки і нагороди. Слабкою спробою повернутися до музичної фольклористики стали магнітофонні звукозаписи закарпатського музичного фольклору із сіл Завадка, Задільське, Лази, Скотарське Воловецького району, Ізки Міжгірського району (які у 1969 р. були передані Кабінету народної творчості ЛДК ім. М. Лисенка) та написання статті «Барток і музика сусідніх народів» (1971), де Д. Задор розкрив зміст свого листування з Б. Бартоком на предмет музичного фольклору краю. Загалом, найпліднішим етапом його музично-фольклористичної діяльності на Закарпатті виявилися 1936–1944 рр. тривалістю у вісім років.

30. **Ольга Дутко (1910–2004)** [племінниця А. Волошина, за чоловіком – Туркиняк] – диригент, педагог, композитор, фольклорист. Доктор музики. Народилася в с. Новоселиця (нині Перечинського району Закарпатської області) в родині священника. Закінчила Ужгородську горожанську школу та учительську семінарію. Музичну освіту здобула в Ужгородській приватній музичній школі Софії Дністрянської та Львівському Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка.

У 1939 р. у зв'язку з подіями Карпатської України була арештована. Після звільнення нелегально виїхала із Закарпаття і продовжила музичну освіту в Празькій консерваторії з фортепіано (клас проф. В. Полівки), диригування (клас проф. А. Кліми та Б. Шпідри) й композиції (клас проф. Е. Гули та Б. Шпідри) та у Празькому Карловому університеті з музикології, а паралельно – славістики. За працю «Ґенеза [за]карпатської пісні» отримала звання доктора філософії (PhDr).

У 1953 р. Ольга Дутко була призначена диригентом новоствореного професійного Українського ансамблю пісні і танцю в Меджилабірцях (згодом перетвореного у Піддуклянський український народний ансамбль у Пряшеві (ПУНА), однак у 1956 р. внаслідок другої хвилі «політичної чистки» була звільнена. Вона повернулася в Прагу, де працювала в Театральній академії мистецтва (DAMU), викладала музику в середніх школах і консерваторії, а також керувала кількома молодіжними колективами. У 1958–1970 рр. повністю перейшла на диригентську роботу: керувала створеним нею камерним ансамблем старовинної слов'янської музики Collegium musicae slavicae при ЧСАН (1958), Камерним ансамблем у м. Карлові Вари (1958–1964), українськими колективами Хорватії (1969–1970). У 1970 р. відновила празький ансамбль Collegium musicae slavicae, перетворивши його у відомий у Європі ансамбль старовинної церковної музики східного обряду «Візантіон» (Byzantion), роботі з яким і присвятила весь подальший період свого життя.

31. **Іштван Мартон (1923–1996)** – композитор, піаніст, органіст, музично-громадський діяч. Фундатор закарпатської композиторської школи (разом з Д. Задором), член Спілки композиторів України та Спілки композиторів Угорщини, заслужений діяч мистецтв України, перший лауреат премії імені Д. Є. Задора.

Родом із закарпатського німецькомовного села Жофія, що на Мукачівщині. Його дід по материній лінії приїхав з Відня у володіння графа Шенборна і був родичем Ф. Шуберта. Батько працював місцевим кантором і вчителем. І. Мартон навчався

у Мукачівській угорській гімназії ім. Арпада (1932–1944), Мукачівській учительській семінарії (1944–1945). З ранніх років виявляв феноментальні музичні здібності. Оволодів грою на скрипці, альті, віолончелі, кларнеті, органі, фортепіано, акордеоні. Був потрясаючим імпровізатором. У 13 років почав писати музику та в композиції став великим самоуком. У 1948 р. екстерном за півроку закінчив Ужгородське державне музичне училище з фортепіано (клас викладача С. А. Хосроєвої). Працював у цьому закладі викладачем і концертмейстером. У 1950 рр. творчо співпрацював із Закарпатським народним хором, для якого писав хорові та інструментальні обробки народних пісень і танців. Із 1963 р. І. Мартон – художній керівник Закарпатської обласної філармонії, з 1973 р. – художній керівник створеного ним Угорського камерного ансамблю Закарпатської обласної філармонії. Як композитор, замінив Д. Задора після його від'їзду до Львіва.

У стильовому відношенні порівняно з іншими закарпатськими композиторами І. Мартон виявився більш сучасним (особливо в плані гармонії), гостріше за інших відчув національну багатобарвність краю. Його музика опиралася на українські, чеські, словацькі, угорські, румунські, швабські, циганські, єврейські фольклорні джерела. І. Мартону був близьким хоровий жанр. Нині його хорові твори увійшли до «золотого фонду» репертуару хору «Cantus» (кер. Е. Сокач), заслуженого Закарпатського народного хору (кер. Н. Петій-Потапчук), хору хлопчиків Мукачівської хорової школи (кер. В. Волонтир) та ін. Композитора приваблювали широкі можливості симфонічного та камерного оркестру. З його ініціативи в Ужгороді було засновано Камерний оркестр обласної філармонії, для якого було написано Симфонієту, Скрипковий концерт, «Карпатську поему», «Закарпатські дивертисменти» (№ 1, № 2), оркестрові сюїти, варіації і т. д. В камерно-інструментальному жанрі писав для найрізноманітніших інструментів: для скрипки, альта, віолончелі, фортепіано, органу, дерев'яних і мідних духових інструментів.

У радянський період І. Мартон відродив на Закарпатті органне мистецтво. Сприяв встановленню органу в Ужгородсському музичному училищі та Закарпатській обласній філармонії. Став одним із подвижників музично-театрального мистецтва краю. З його діяльністю спостерігався підйом у жанрі оперети, дитячої опери. Писав багато музики до вистав, яка виділялася яскраво регіональним колоритом.

В умовах відсутності композиторського відділення в музичних навчальних закладах Закарпаття, І. Мартон стимулював інтерес учнів музичної школи та музичного училища до композиції. З-поміж його вихованців вийшли такі відомі композитори, як Євген Станкович, Анатолій Затін, Віктор Теличко та багато інших.

32. Михайло Кречко (1925–1996) – видатний український хоровий диригент, композитор, етнографіст, педагог, музично-громадський діяч. Народний артист УРСР (1960). Народився в с. Порошково (нині Перечинського району Закарпатської області) у селянській родині. Рано втратив батька. Любов до народної пісні успадкував від матері. Навчався у провідних закарпатських музикантів: П. Милославського, Ю. Костя, Д. Задора. *Ю. Ю. Костьо* був його викладачем в Ужгородській греко-католицькій чоловічій учительській семінарії та у складних окупаційних умовах нав'язування угорської культури активно залучив до нотування закарпатських народних пісень. П. П. Милославський і Д. Є. Задор навчали М. Кречка в новоствореному Ужгородському державному музичному училищі (П. П. Милославський – з хорового диригування, музичної літератури й інших музичних дисциплін; Д. Є. Задор – з теорії музики, сольфеджіо і гармонії). П. П. Милославський розкрив диригентський потенціал юнака і визначив його майбутнє.

У 1954 р. М. Кречко закінчив Київську консерваторію по класу хорового диригування у Г. Верьовки-Скрипчинської, по класу вокалу у І. Паторжинського. Після смерті П. Милославського молодого фахівця в терміновому порядку було

призначено художнім керівником і головним диригентом Закарпатського народного хору. З ім'ям М. Кречка пов'язався розквіт цього колективу, присвоєння звання «заслуженого колективу», визнання у різних куточках СРСР. Диригент поєднав професіоналізм із палким прагненням піднести народну пісню, в якій за його словами «закладено код нації» [218].

Роботу з хором М. Кречко поєднав із етнографістською та композиторською діяльністю. В умовах, коли Ю. Костьо виїхав у Чехословаччину, П. Милославський помер, а Д. Задор відійшов від музичної фольклористики М. Кречко взяв на себе місію продовжити розвиток етнографізму на Закарпатті. Він нотував народні пісні, залучав до цієї справи хористів (В. Баганич та інших), уклав збірник «Закарпатські народні пісні» (Ужгород, 1959), а у співавторстві з П. Лінтуром – «Закарпатські пісні та коломийки» (Ужгород, 1965). Паралельно писав власні хорові обробки народних пісень краю, залучав до їх створення кращих закарпатських композиторів.

У 1969 р. М. Кречко переїхав у Київ, де його запросили керувати капелою «Думка». Диригент підніс колектив на світовий рівень, оновив його репертуар, став першим виконавцем багатьох знакових творів українських митців. У 1983 р. долучився до створення єдиного в Україні професійного Дитячого музичного театру (нині – Київський муніципальний академічний театр опери та балету для дітей і юнацтва), заснував у ньому хор, яким керував до 1996 р.

З 1972 р. викладав у Київській державній консерваторії, пройшов шлях від викладача до доцента (1984) і професора (1990). Серед його вихованців: народний артист України Еміл Сокач, диригент і режисер, лауреат багатьох міжнародних конкурсів Вікторія Рацюк, заслужений діяч мистецтв Олександр Тарасенко, головний хормейстер дитячого музичного театру Анжеліка Кучер та інші.

33. **Онуфрій Тимко (1908–1989)** (псевдонім Тон) – український греко-католицький священик, етнографіст, самодіяльний композитор і хоровий диригент краю Воєводина (Сербія). Народився в Коцурі. Богослов'я студіював на Теологічному факультеті спочатку в Заґребі, потім у Львові. Служив парохом у Рускому Керестурі, Лишнї, Бані Лукі, Коцурі; в 1950–1971 рр. – у Старому Вербасі [263].

У роки навчання О. Тимко виявив зацікавлення музикою і народними піснями. Початково його зацікавлення народною музикою обумовлювалося композиторською творчістю. У Львові він познайомився з др. Ф. Колессою, котрий пробудив у нього інтерес до музичної етнографії, допоміг засвоїти техніку музично-етнографічних нотацій. Під впливом видатного галицького етномузиколога ознайомився з працями І. Крона, Б. Бартока, Ф. Колесси, музично-фольклорними збірниками К. Квітки, С. Людкевича, Ф. Колесси, М. Лисенка, Б. Коціпінського, В. Верховинця, П. Чубинського, В. Шухевича, Б. Бартока, О. Кольберга, Ф. Бартоша, І. Яначека, сольними збірками обробок українських народних пісень Ґ. Костельника, Д. Січинського. По поверненню додому сприяв поширенню етнографістського напряму серед українців-русинів у краю Воєводіна, який до Першої світової війни належав до Австро-Угорщини та включав переселенців із Пряшівщини та теперішньої Закарпатської області.

Головною етнографістською працею О. Тимка стало упорядковане ним тритомне нотне видання «Наша писня: зборник народних и популярних писньох югославянских русинох» [254–256]. У ньому він подав характеристику народних пісень нащадків переселенців із північно-східної Пряшівщини та території сучасної Закарпатської області. Композиторською популяризацією цього тритомника стала публікація зібрання обробок народних пісень «Малий соловей».

34. **Володимир Гошовський (1922–1996)** – видатний український етномузиколог європейського рівня. Виділявся широтою наукових інтересів: діалектолог, карпатознавець, слов'янознавець, засновник вітчизняного кібернетичного етномузикознавства, першовідкривач музичнофольклорних жанрів (гоєкань і

«копаньовських» пісень), розробник сучасних методів і напрямів досліджень, фундатор музичної фольклористики Закарпаття. Доктор філософії (1944), кандидат мистецтвознавства (1972).

Народився в Ужгороді. Вищу історико-філологічну освіту здобув у Празькому Карловому університеті (1941–1944), спеціалізуючись з етнографії та словесного фольклору слов'янських народів. Працював у Празькому Інституті слов'янознавства (1942–1944) та Клубі філологів (1944–1945). З 1946 р. займався етнографічними дослідженнями в Закарпатському краєзнавчому музеї, викладав німецьку філологію в Ужгородському університеті (1950–1954).

В кінці 1940 – початку 1950 рр. зосередився на професійній музиці. Екстерно закінчив Львівську державну консерваторію (1950–1953), отримавши другу вищу освіту (виконавець-гітарист, оркестровий диригент). Викладав в Ужгородському державному музичному училищі та Ужгородській дитячій музичній школі ім. П. Чайковського, де заснував оркестр народних інструментів; започаткував клас гітари, домри й балалайки. Публікував музикознавчі статті.

У 33 роки В. Гошовський зайнявся дослідженням музичного фольклору. Він розробив таке широке коло питань, що став засновником етномузикології Закарпаття.

У 1961–1969 рр. – старший викладач Львської консерваторії, керівник Кабінету народної музики, у 1969–1974 рр. – на творчій роботі. У Львові вчений розширив територію досліджень, обстежуючи фольклор Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської і Чернівецької областей, відкрив гоєкання та копаньовські пісні, виявив епіцентр поширення ладкань, зайнявся питанням систематики та каталогування, карпатознавства, порівняльного слов'янознавства, увійшов у зрілий період наукової діяльності. Ключовими працями стали: антологія «Українські пісні Закарпаття» (1968), монографія «Біля джерел народної музики слов'ян» (1971) (за написання якої отримав науковий ступінь кандидат мистецтвознавства), а також упорядкування, блискуче редагування і підготовка до видання двох томів вибраних наукових праць К. Квітки (1971, 1972)

Лебединою піснею наукової діяльності пізнього періоду життя й творчості В. Гошовського стала робота в галузі кібернетичної етномузикології (вперше в СРСР). У 1975–1983 рр. в Єревані в Інституті мистецтв Вірменської РСР разом з групою програмістів розробив УНСАКАТ (універсальний структурно-аналітичний каталог музичних текстів для ЕОМ), за допомогою якого досліджував вірменський, азербайджанський, словацький та український музичний фольклор. З виходом на пенсію (1986) переїхав до Львова, працював у товаристві охорони пам'яток, викладав у Львівському університеті ім. Івана Франка, в Ужгороді заснував «Центр з вивчення народної музики Карпат».

Його наукова спадщина охопила більше 50 праць (опублікованих в Ужгороді, Львові, Києві, Москві, Єревані, Баку, Кракові, Празі, Брно, Братиславі, Пряшеві, Будапешті, Дармштадті, Відні) та об'ємний фоноархів із музичним фольклором Закарпаття, Східних Карпат, Закавказзя та Кубані.

Нині у Львові й Ужгороді проводяться міжнародні наукові конференції, присвячені вшануванню пам'яті науковця *[див. Дод. В.62–65]*. В Ужгороді встановлено меморіальну дошку В. Гошовському *[див. Дод. В.61]*, його ім'ям названо одну із центральних вулиць міста.

35. Йосип Дзендзелівський (1921–2008) – видатний український мовознавець, фахівець української та слов'янської діалектології, лексикології та лінгвогеографії. Доктор філологічних наук, професор, член НТШ**.**

Додаток В. Фотоматеріали

В. 1

Портрет єпископа Андрія Бачинського
в «Недільній газеті» (Vasárnapi Újság), 1859 р.

В. 2

Ужгородський греко-католицький кафедральний собор – центр культурного відродження Закарпаття в кінці XVIII століття

В. 3

Заголовний лист
«Ірмологіона» 1800 р. І. Югасевича-Склярського

В. 4

Факсиміле нотації І. Югасевича-Склярського

В. 5

GRAMMATICA

SLAVO-RUTHENA

Факсиміле титульної сторінки
«Граматики» Михайла Лучкая

В. 6

Костянтин Матезонський.

Фрагмент портрету маслом ужгородського художника
Франциска Видри. Ужгород, орієнтовно 1845 р.

В. 7

Пам'ятник на могилі В.Талапковича
в с. Білки Іршавського району

В. 8

Титульна сторінка рукописного збірника
В. Талапковича. Факсиміле.

В. 9

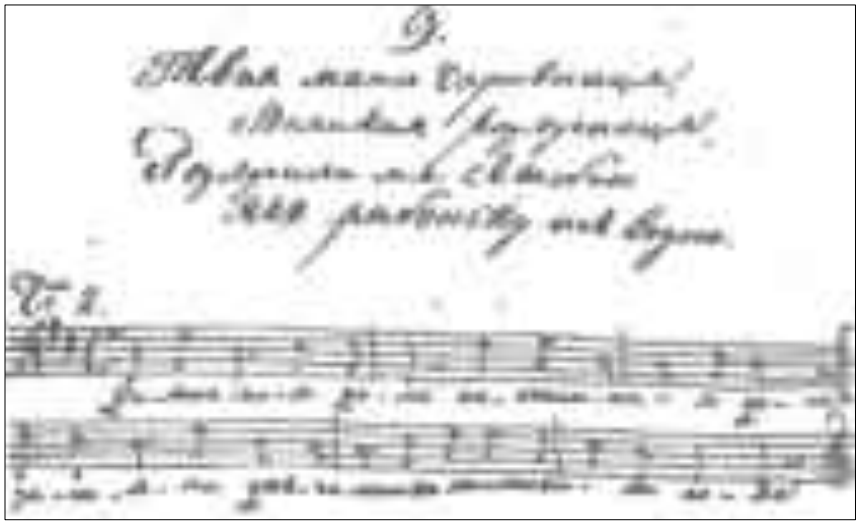

Фрагмент рукописного збірника В. Талапковича

В. 10–12

Ґ. Стрипський

Ф. Колесса

Б. Барток

В. 13

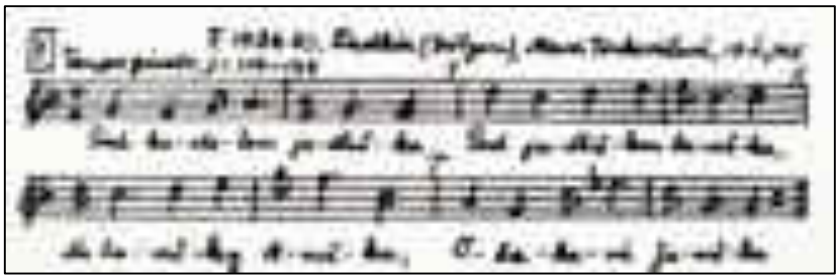

Фрагмент рукопису з нотуванням Бели Бартока
з монографії «Народна музика Угорщини і сусідніх народів.

В. 14

Б. Барток записує спів селян на фонограф для дослідження «Народна музика Угорщини та сусідніх народів». Село Дражовце (Словаччина), 1907 рік

В. 15

НАРОДНІ ПІСНІ
З ПЕДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ

Факсиміле збірника Ф. Колесси

В. 16–18

Листівки Ужгорода 1920–1930-х років

В. 19–21

І. Панькевич

П. Світлик

М. Рощахівський

В. 22

Факсиміле рукописного музично-етнографічного збірника
М. Рощахівського «Пісні Подкарпатських Русинов» [304]. *Прага, 1923 рік*

В. 23

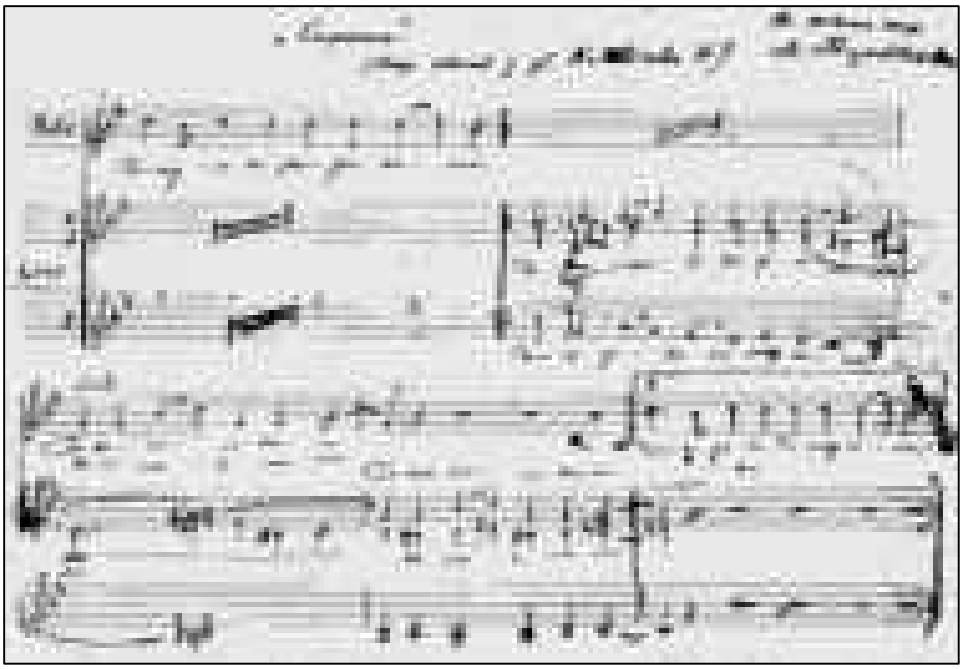

Фрагмент рукопису хорової обробки «Сирота»
М. Рощахівського [305].
Прага, 1921 рік

В. 24

Нотація П.Світлика 1944 року, с. Білки [315]

В.25–26

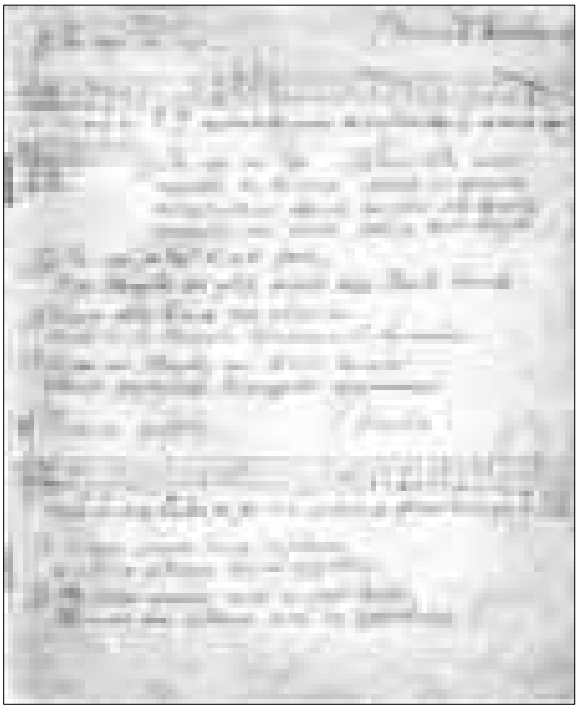

Перша сторінка рукописного зошита П. Світлика 1930-х років [315]

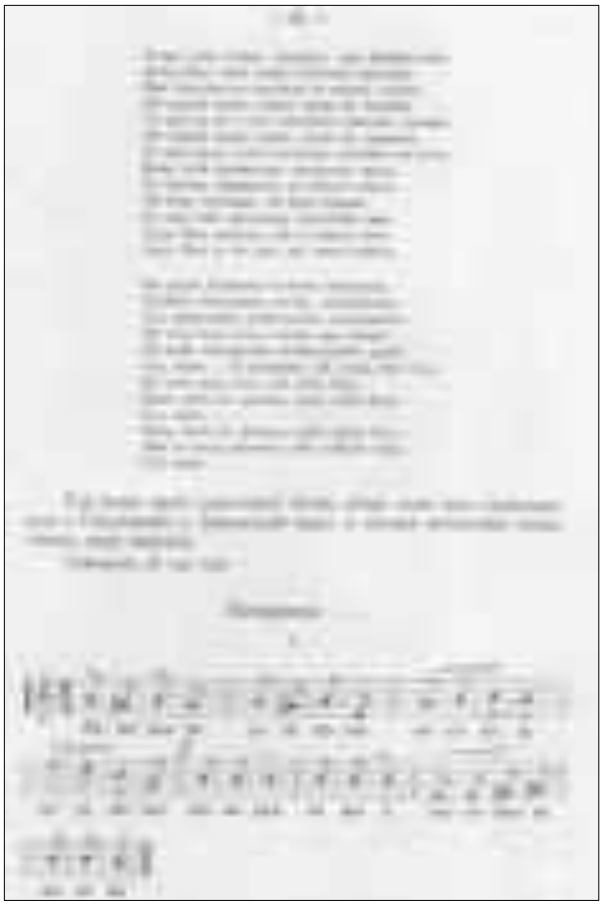

Фрагмент статті П. Світлика «Народні пісні» [314]

В. 27–28

Дезидерій Задор. *Світлини 1930-х рр., Прага*

В. 29–30

Еспедиція Д. Задора. *Світлина 1937 року*

В. 31

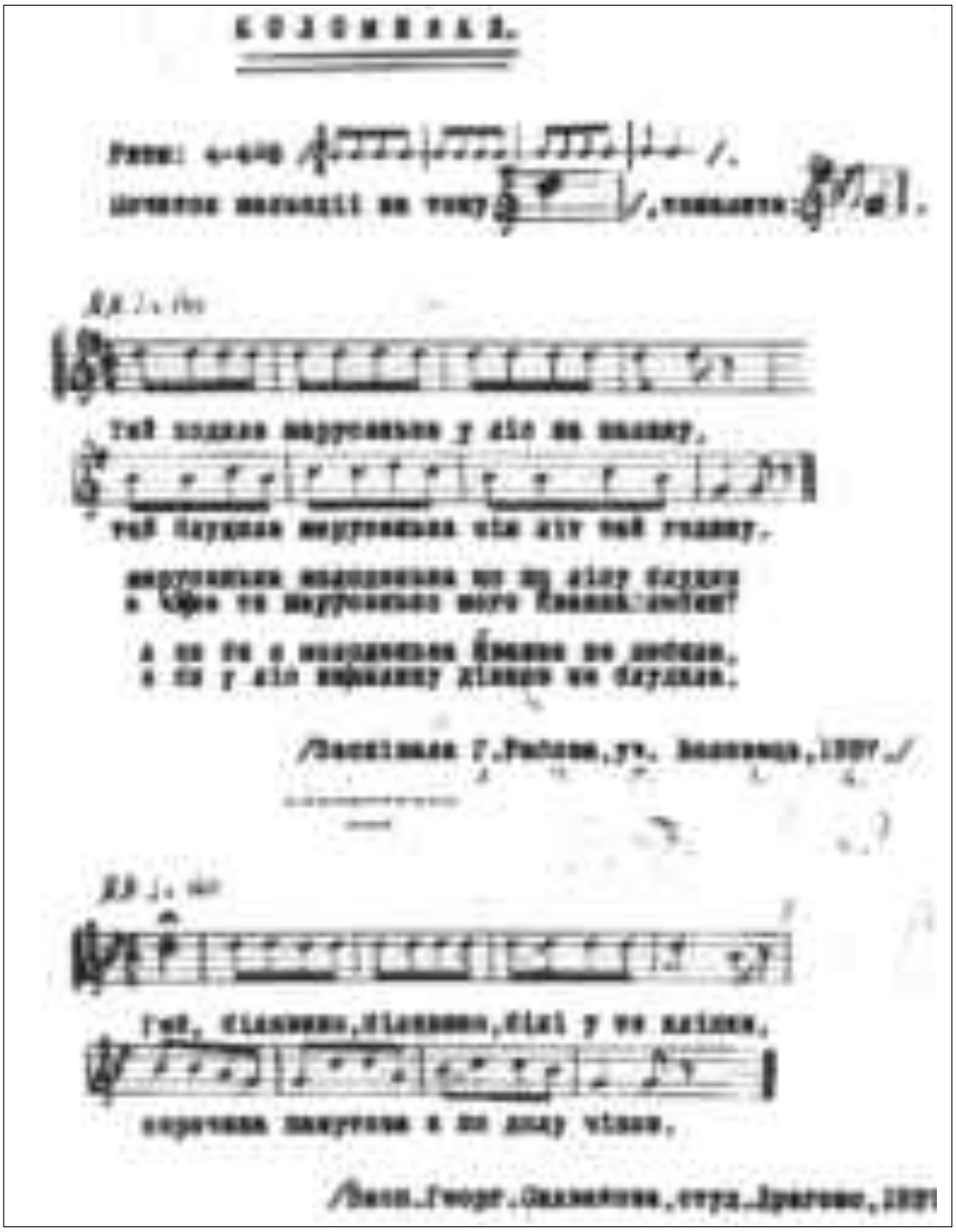

Сторінка рукописного збірника
Д. Задора «Русинські народні пісні» (Прага,1938).

Листування Бели Бартока з Дезидерієм Задором

B. 32

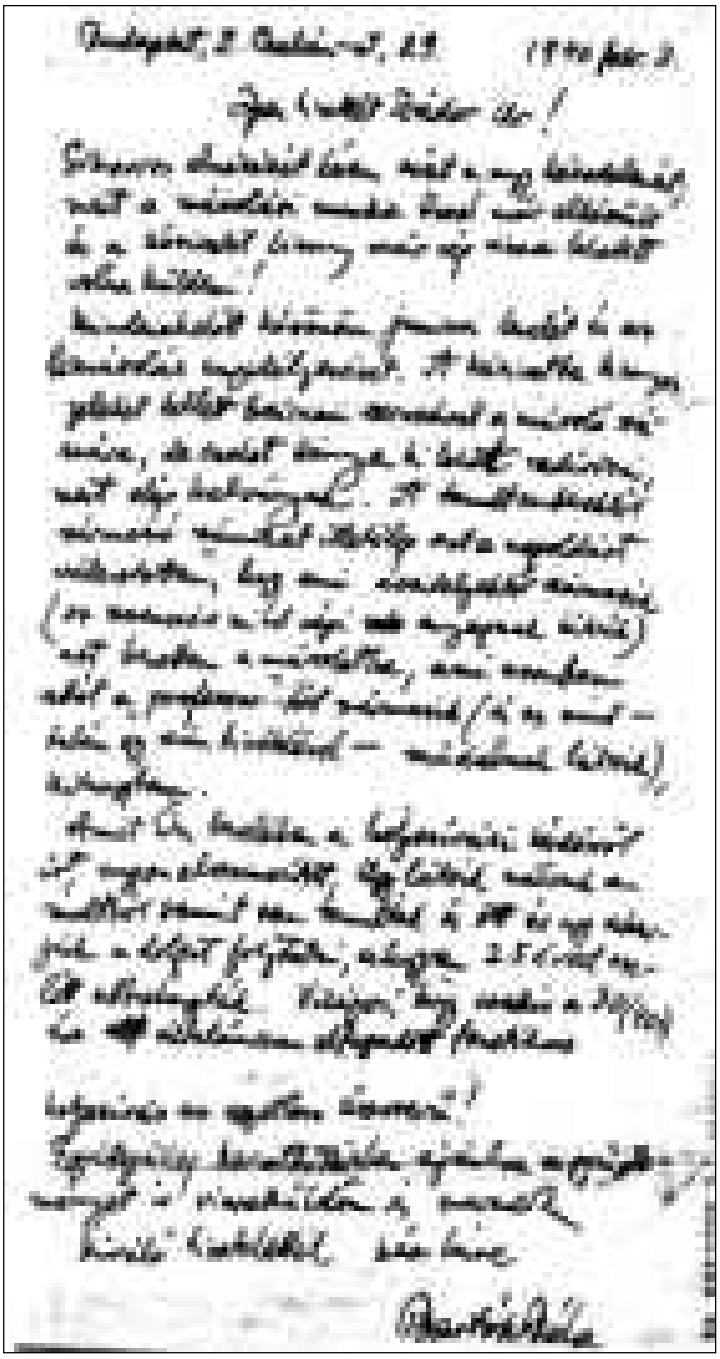

Лист Б. Бартока до Д. Задора [149]

B. 33

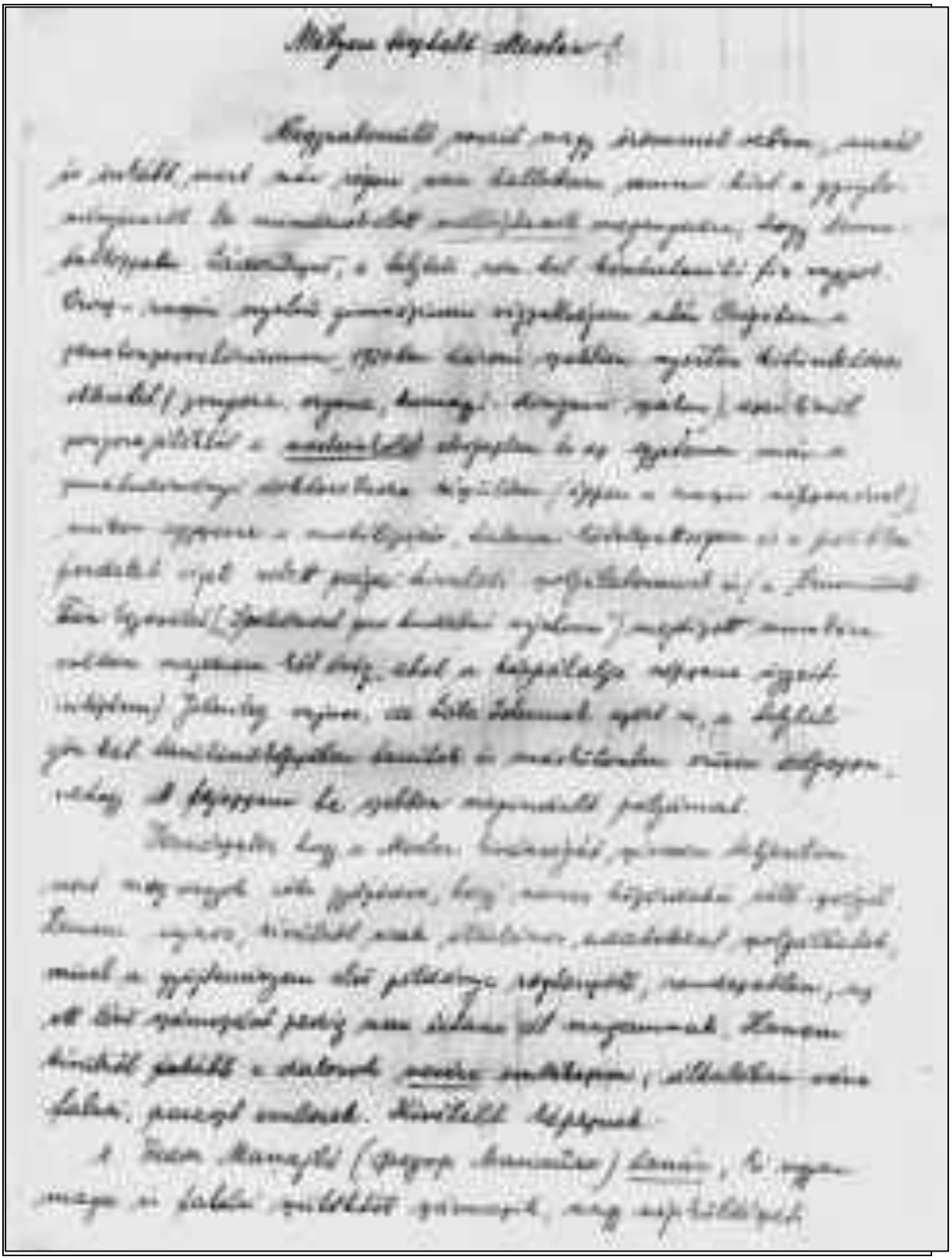

Лист-відповідь Д.. Задора Б. Бартоку [151]

В. 34

Особистий листок по обліку кадрів

Титульна сторінка особової справи Д. Задора з архіву КЗ «Ужгородський музичний фаховий коледж імені Д. Є. Задора» Закарпатської обласної ради [265]

В. 35–37

Д. Задор

Ю. Костьо

П.Милославський

В. 38–41

Спільний збірник

Д. Задор в експедиції 1940-х років

Світлини Ю. Костьо 1940-х років

В. 42

П. Милославський з учительским хором Ужгородського округу.
Світлина 1940-х років

В. 43

Обкладинка часопису «Зоря» (Ужгород, 1942 р.).

В. 44

A ruszin népdalkifitészet kolomijkái

Перша сторінка статті Д. Задора
«Коломийка в руській народній творчості» [394]

В. 45

Ужгород 1938-року

В. 46–47

Ужгород кінця Другої світової війни

В. 48–49

Ужгород кінця Другої світової війни

В. 50

Ужгород у кінці Другої світової війни

В. 51–53

Науковці ІМФЕ АН УРСР

П. Батюк

З. Василенко

М. Гордійчук

В. 54–55

Фольклорна експедиція ІМФЕ АН УРСР.
1956 рік. На Карпатському перевалі.
Сидять О. Правдюк, М. Гордійчук, Л. Ященко,
стоїть – водій експедиції

Збірник «Закарпатські народні пісні»
(Київ, 1962)

«

В. 56

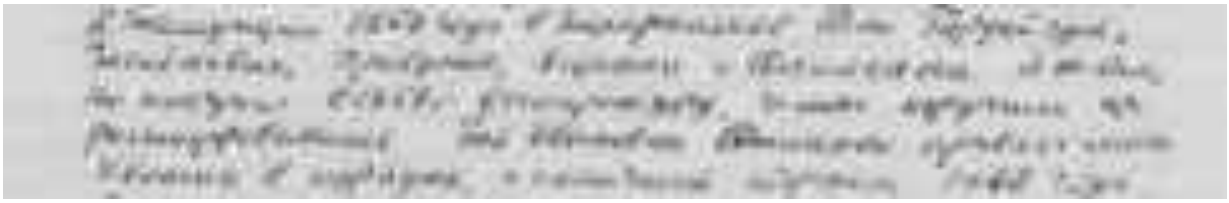

Фрагмент листа В. Матвієнка від 3 березня 1994 року
про експедицію 1956 року [150]

В. 57

Михайло Кречко. Порошково, початок 1950-х рр.

В. 58–59

Доктор музики Ольга Дутко
Прага, 1960-і рр.

Володимир Гошовський у період написання перших етномузикознавчих праць. Ужгород, 1960 р.

В. 60

В. Гошовський у фольклорній експедиції по Закарпаттю. 1959 р.

В. 61

Меморіальна дошка В .Гошовському в м.Ужгород

В. 62

Учасники І Міжнародної науково-практичної конференції «Володимир Гошовський і Закарпаття», присвяченої 85-річчю виадтного українського етномузиколога. Ужгород, 2007 р.

В. 63

Рідні В.Гошовського та організатори ІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Володимир Гошовський і Закарпаття», присвяченої 95-річчю виадтного українського етномузиколога. Фото 2017 р., Ужгород

В. 64

Учасники ІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Володимир Гошовський і Закарпаття», присвяченої 95-річчю виадтного українського етномузиколога біля меморіальної дошки . Ужгород, 2017 р.

В. 65

Учасники ІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Гошовський і Закарпаття», присвяченої 95-річчю виадтного українського етномузиколога по завершенню засідання в Ужгородській музичній школі. Ужгород, 2017 р.

В. 66

Діти Д. Є. Задора на Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 100-річчю Д. Є. Задора. Ужгород, 2012 р.

В. 67

Фото учасників Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Д. Є.Задора. Ужгород, 2012 р.

В. 68

Листування Юрія Костюка
з Вірою Мадяр-Новак

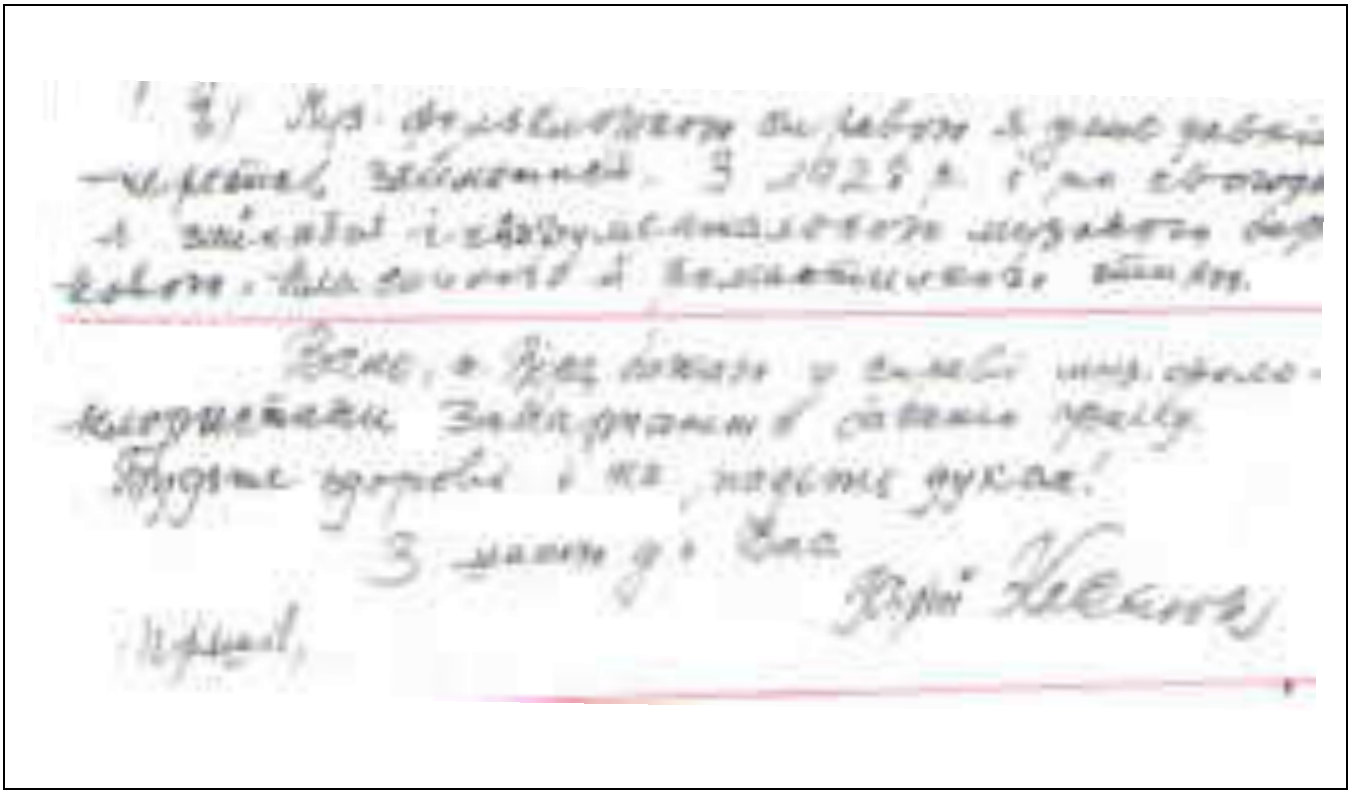

Фрагмент листа Ю. Костюка від 25.03.1994 р. [160]

Додаток Г. Нотні приклади

Г. 1/1–3

Вибрані нотації закарпатських народних пісень С. Кульчевського і Н. Нодя

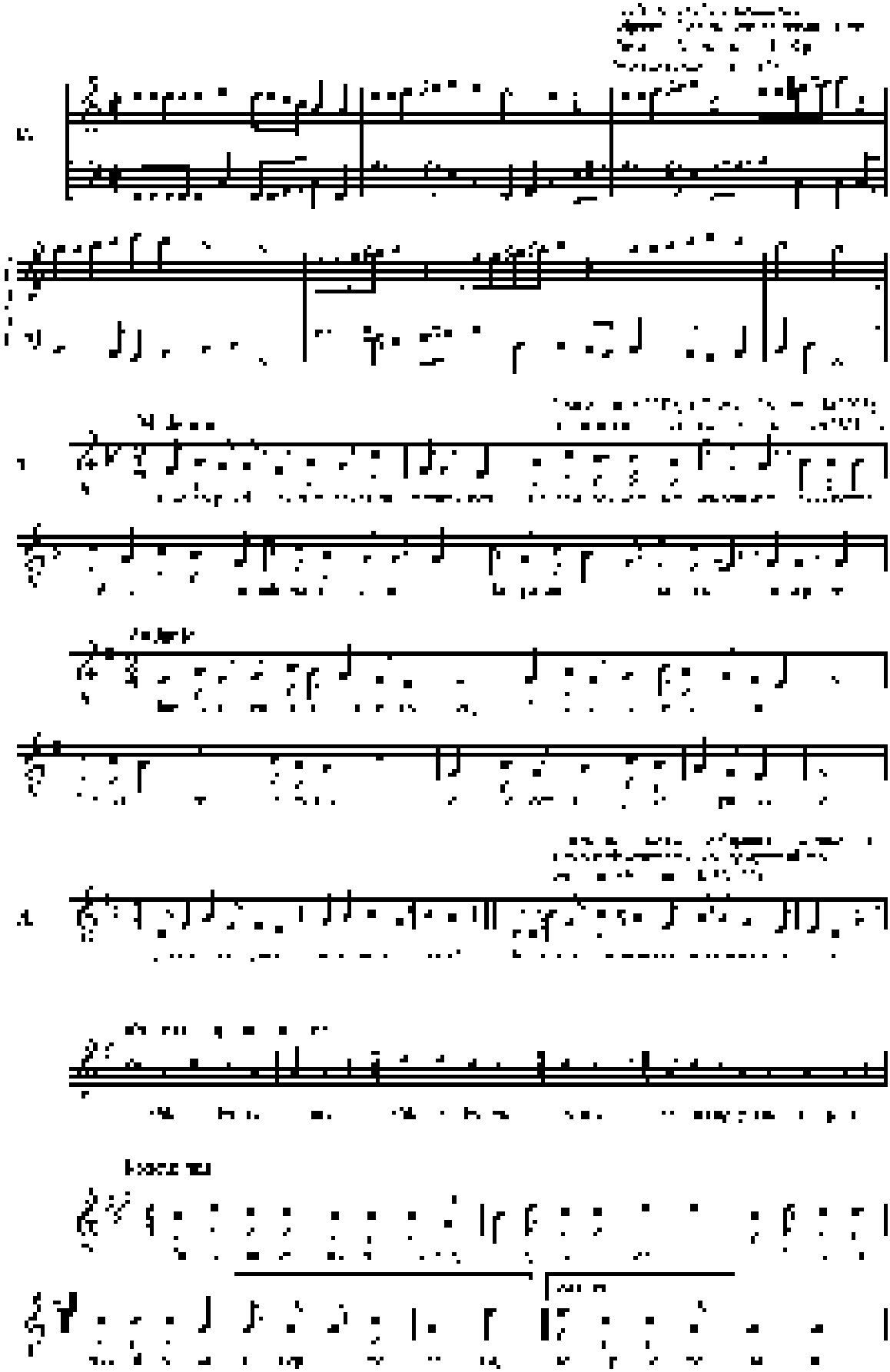

Г. 2/14–15

Фрагменти нотацій Б. Бартока, опубліковані в «Антології наукової думки Закарпаття» / упор. В. Мадяр-Новак

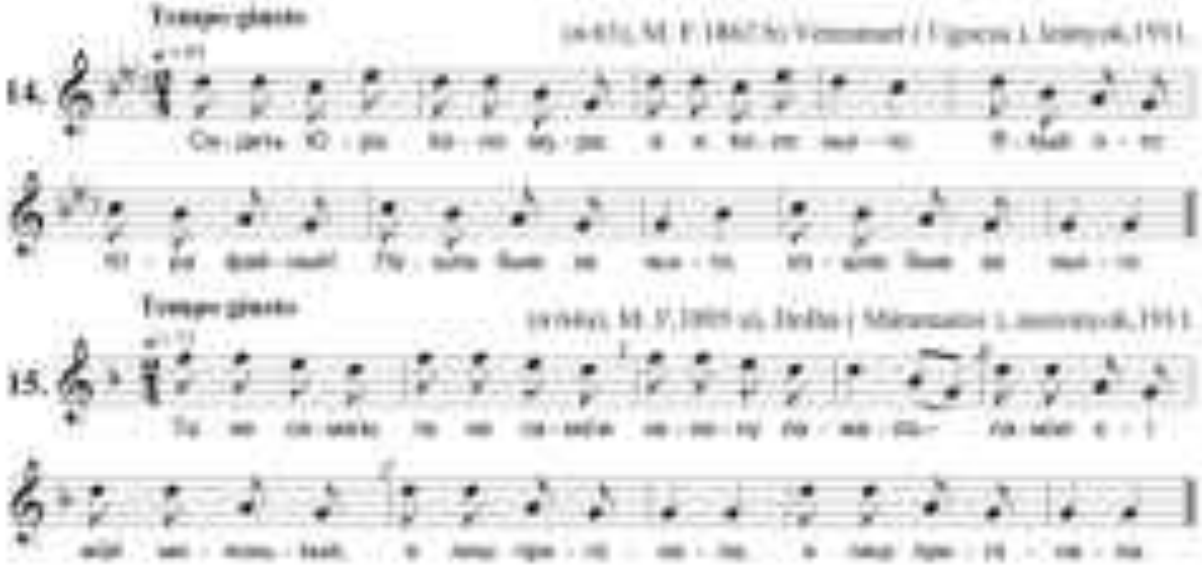

Г.3

Нотація Б. Бартока, опублікована в книзі В. Шостака «Тисячолітнє дерево»

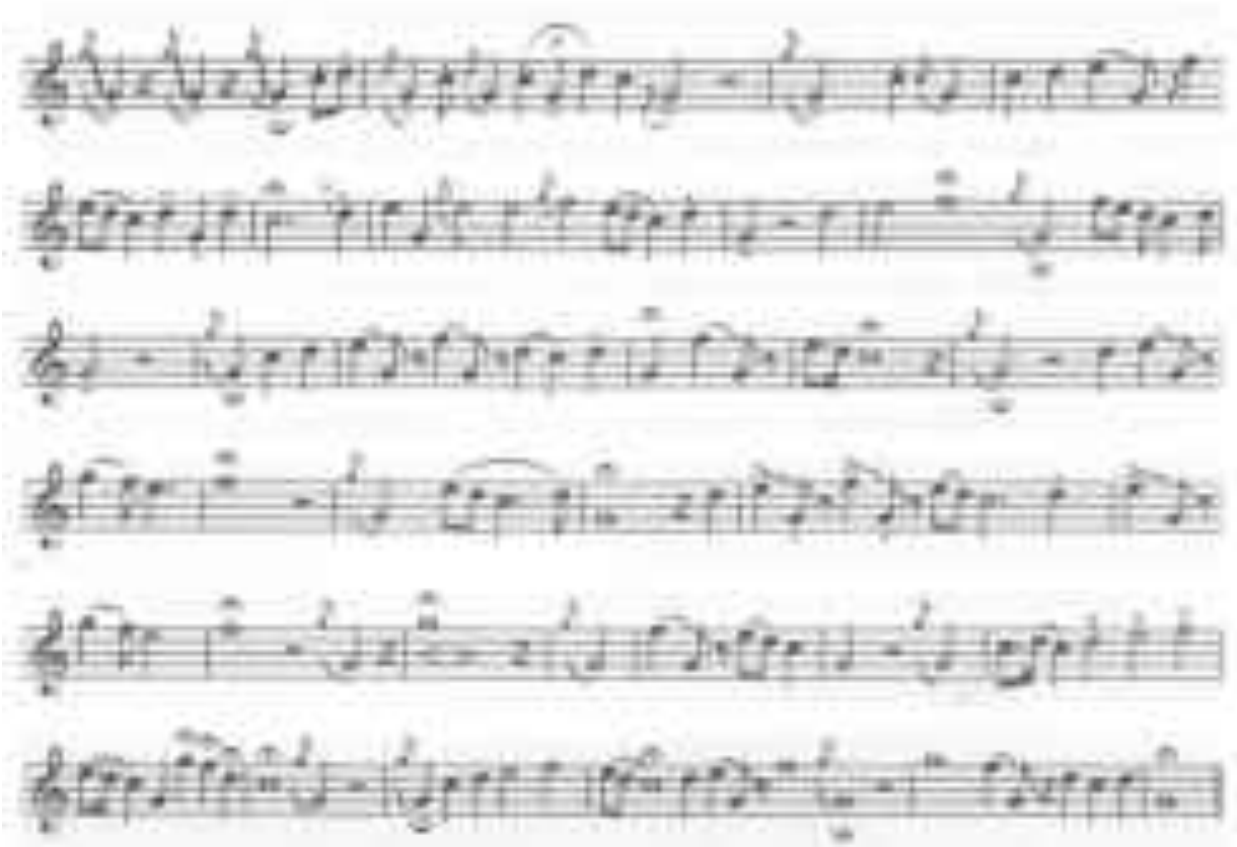

«Викрадення овець»
с. Довге Іршавського р-ну
Закарпатської області.
Запис та транскрибування
Б. Бартока

Г. 4/1–2

Фрагменти нотацій Ф. Колесси до статті «Старинні мелодії українських обрядових пісень (весільних і колядок) на Закарпатті»

– обжинкове ладкання (3-рядковий семискладовик):

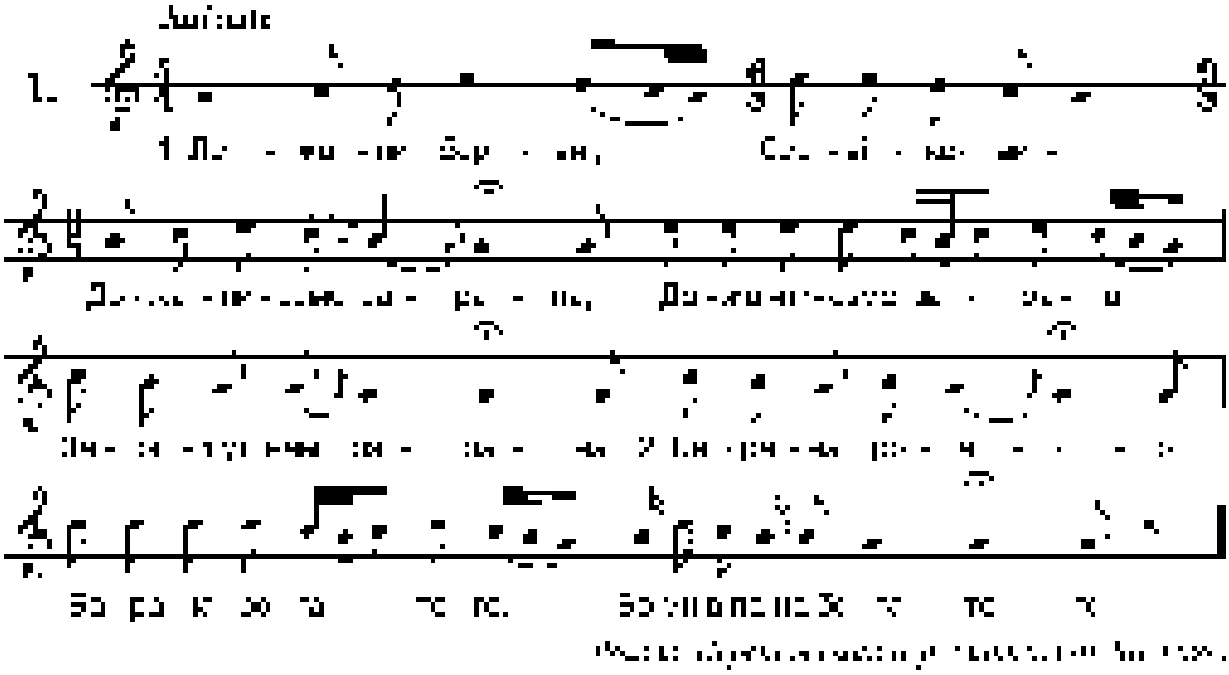

– весільне ладкання (4-рядковий семискладовик):

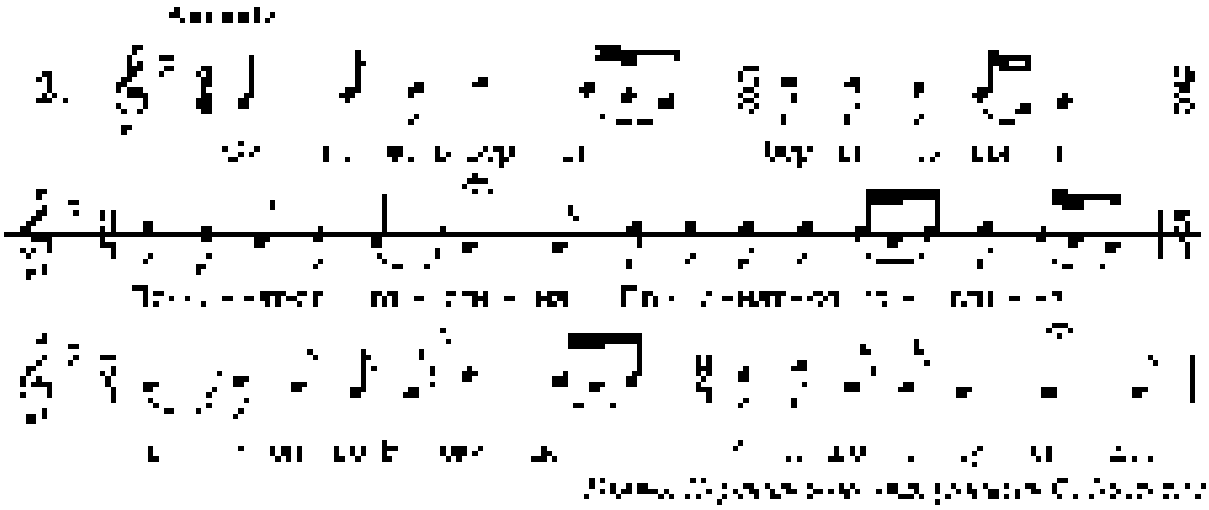

Г. 5/1–7

Нотні приклади до статті М. Рощахівського
«Музика й спів у присілку Вишоватом в Мараморощі»

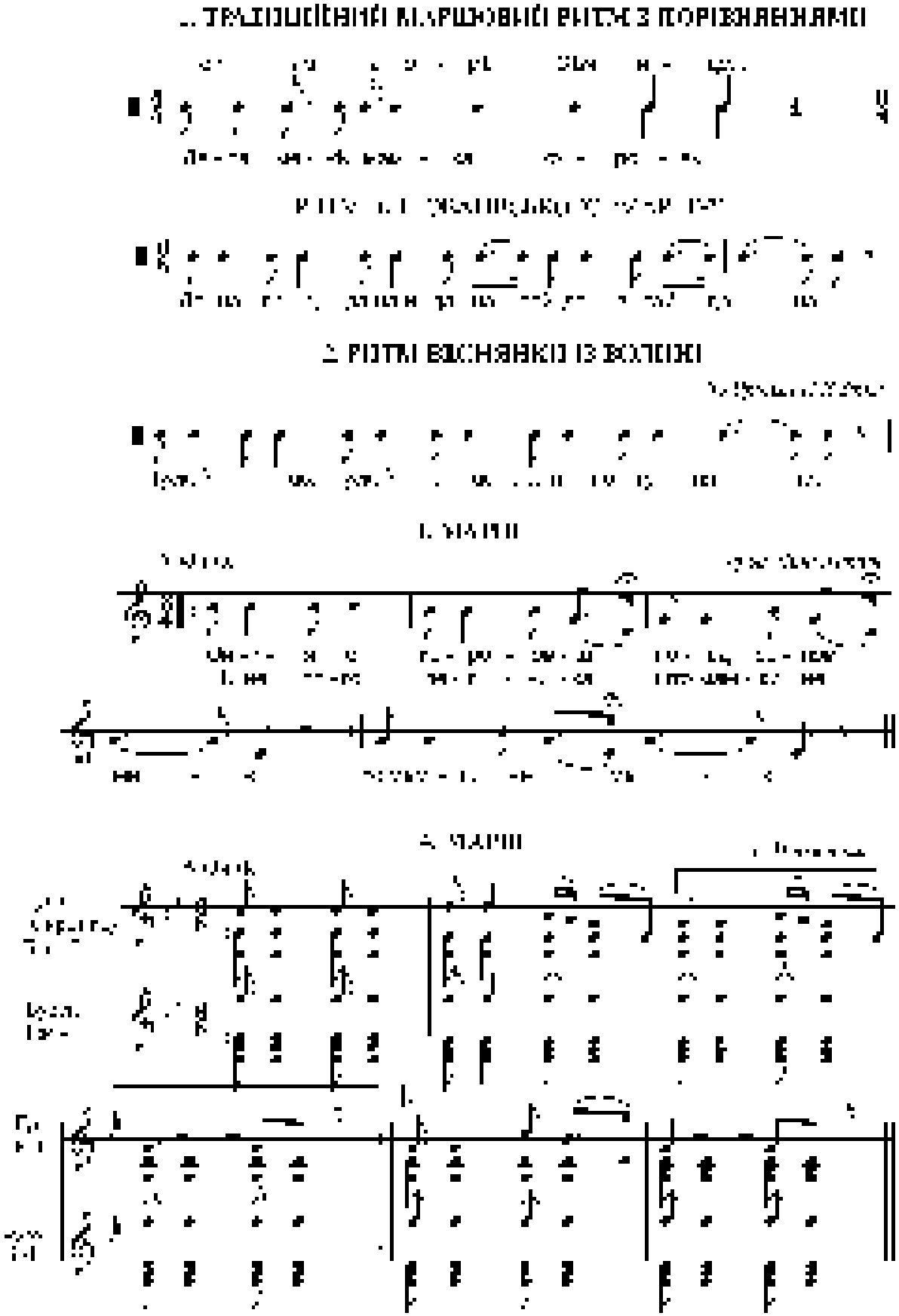

5. «РУСЬКИЙ ТАНЕЦЬ»

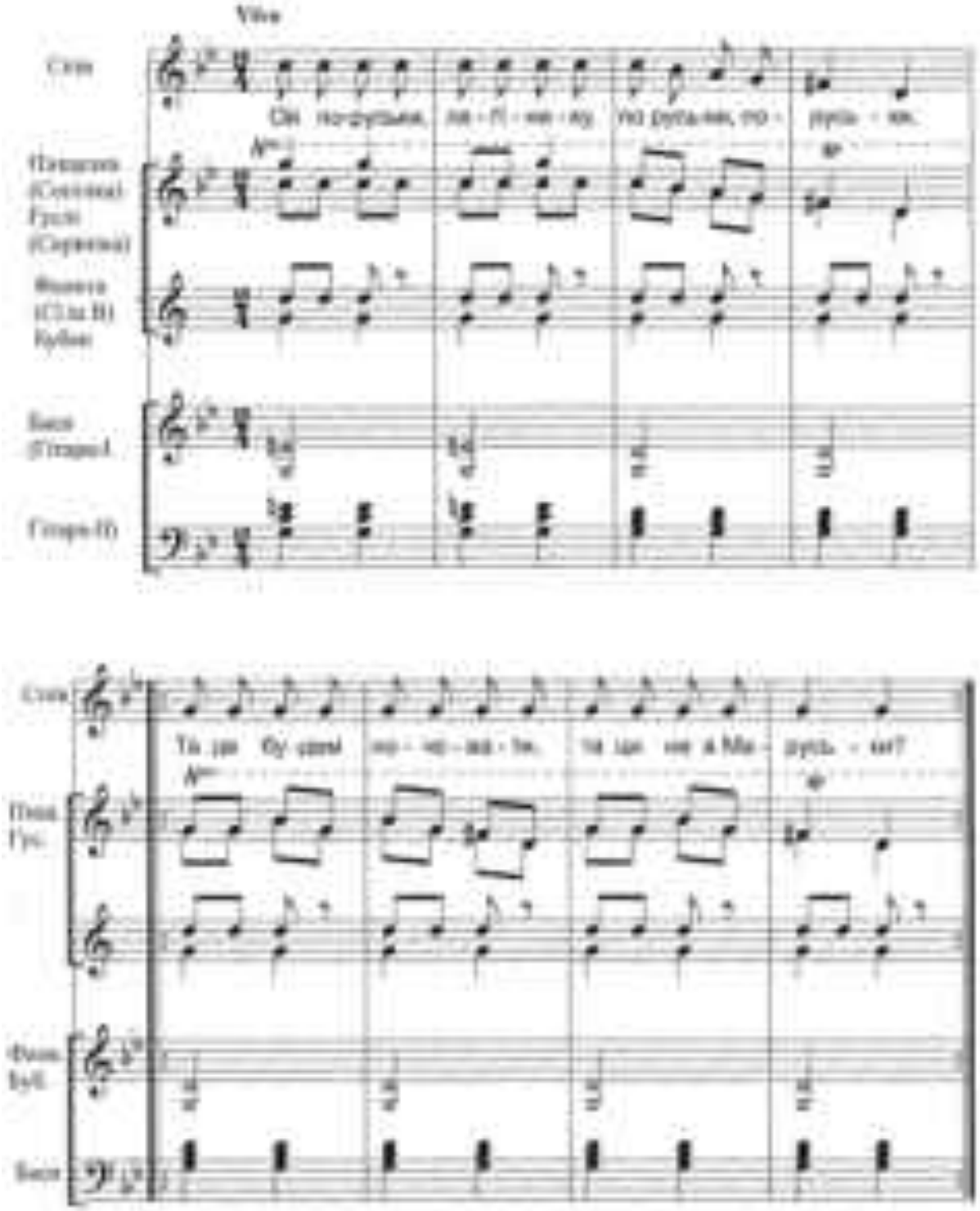

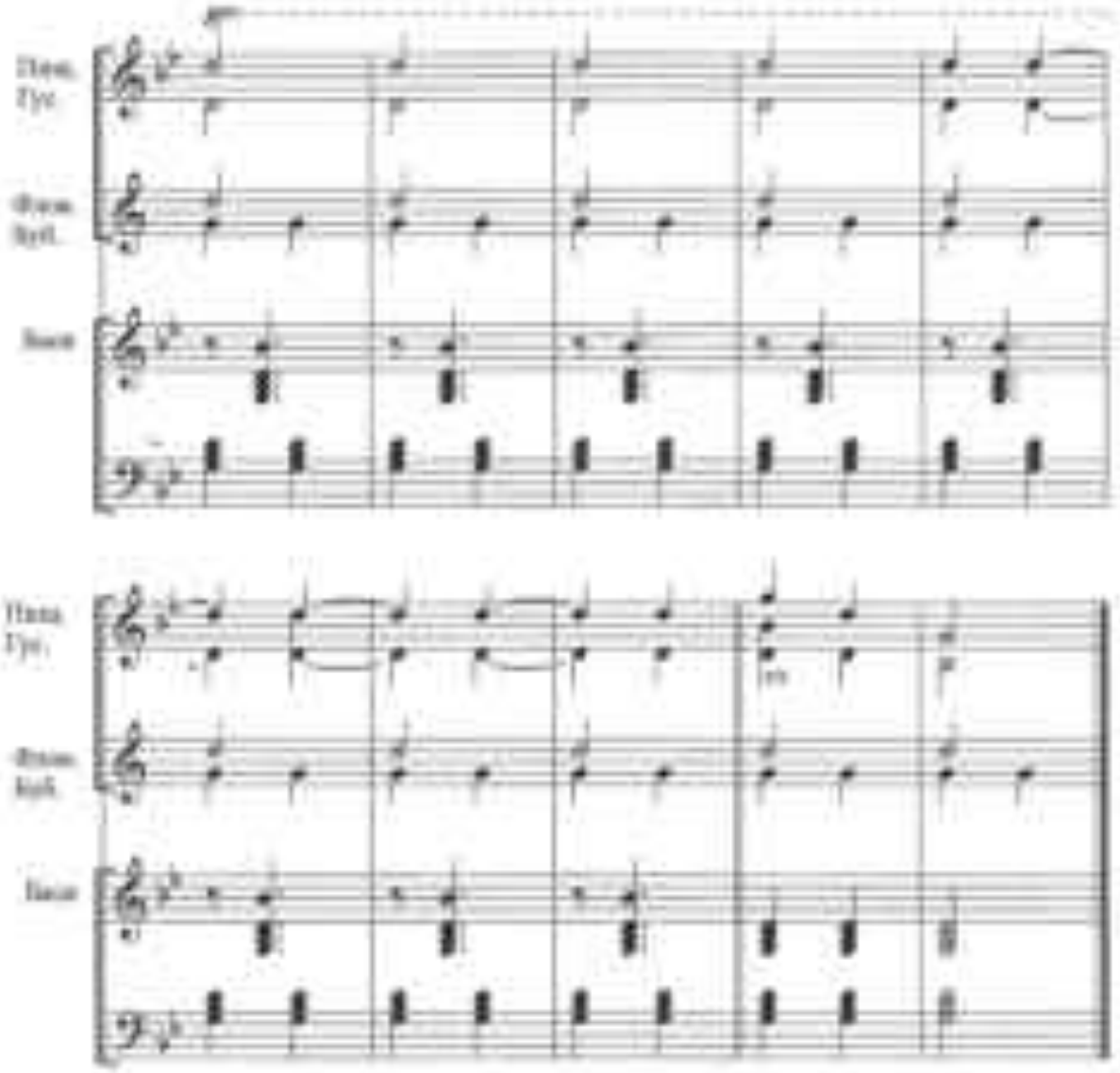

6. «РУМУНСЬКИЙ ТАНЕЦЬ»

Г. 6/1–3

Нотації П. Світлика до статті «Народні пісні» (1926)

Весільне латканя

«Горі, сонічко, горі»

с. Кушниця

«Найтиповіша коломийкова мелодія Марамороша»

«Ой, пущу я качурика»

с. Кушниця

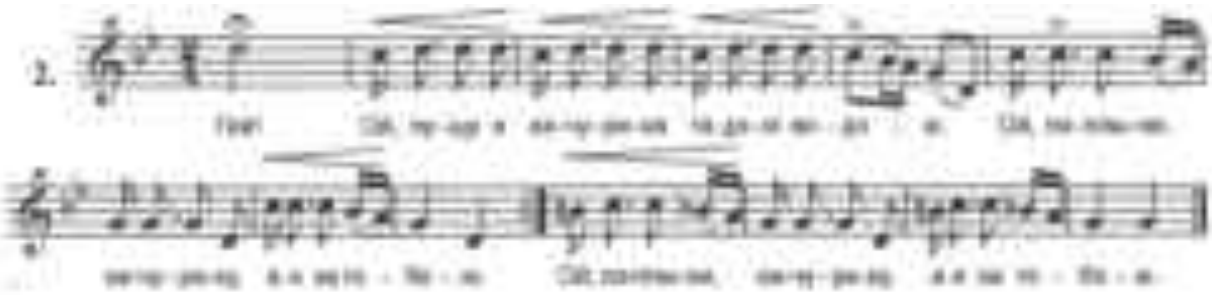

«Дуботанець»

с. Кушниця

Г. 7/1–4

Фольклорні нотації Д. Задора до статті «Коломийка в руськой народной творчости»

1.

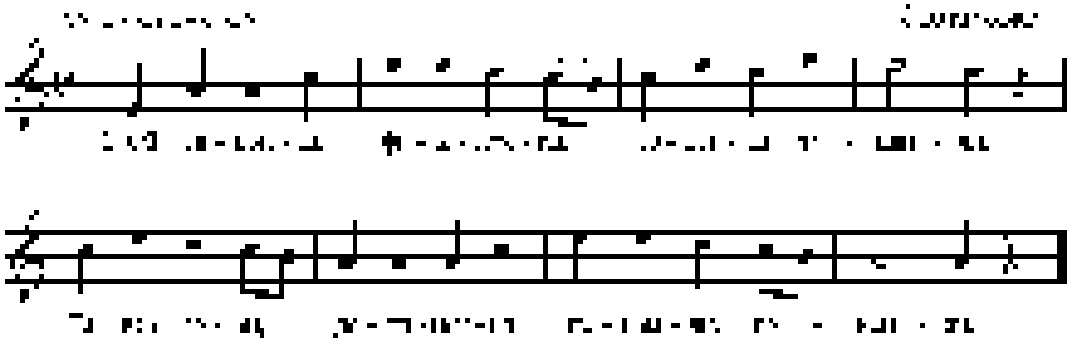

2.

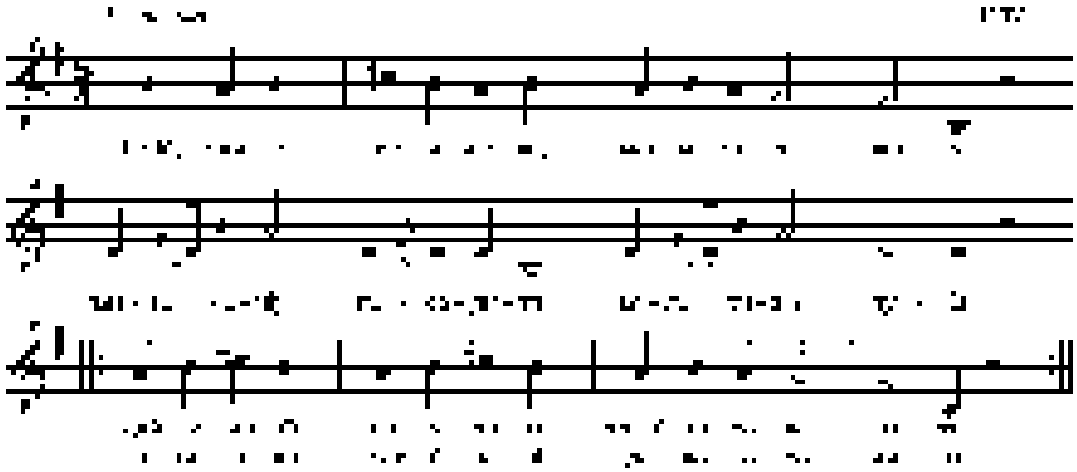

3.

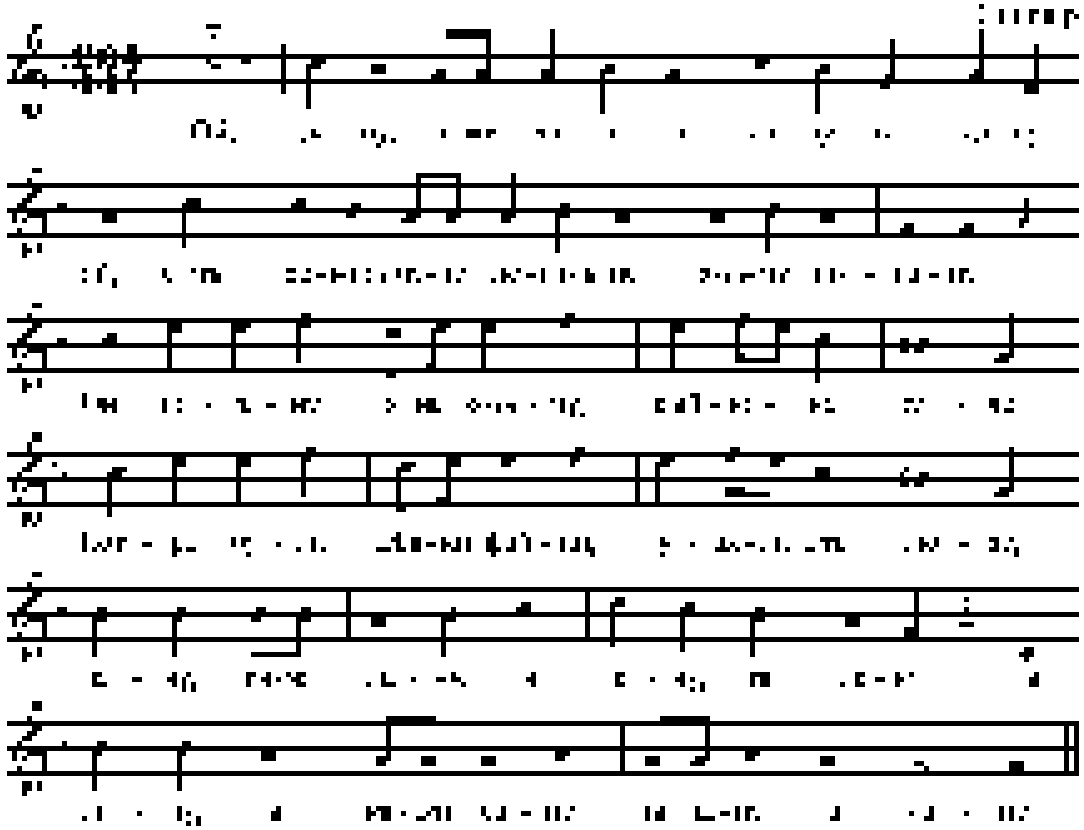

4.

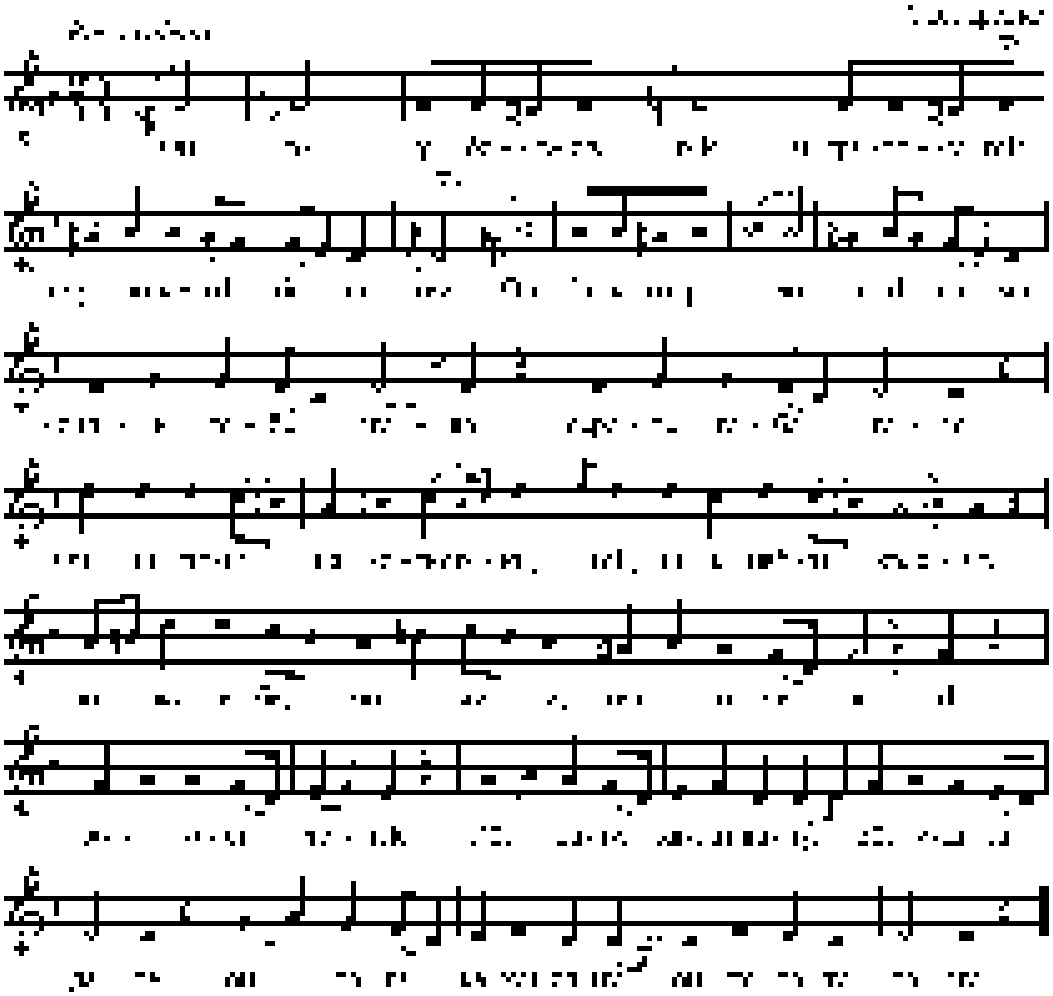

Г. 8/1–3

8. Нотні приклади до статті В. Гошовського «Музичні архаїзми»

1. Колядки типу «А»

2. Колядки типу «В»

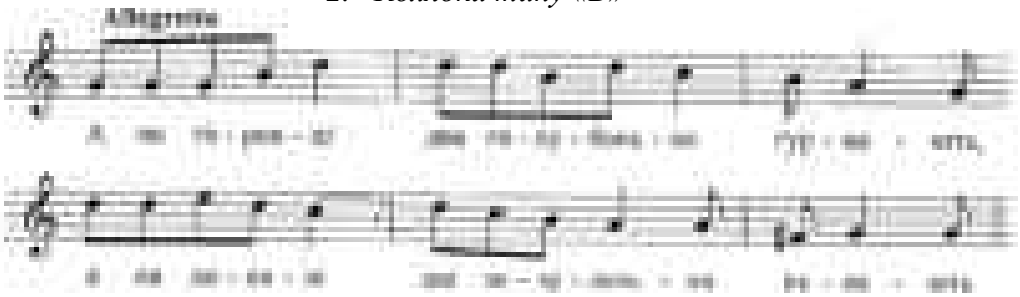

3. Колядки типу «С»

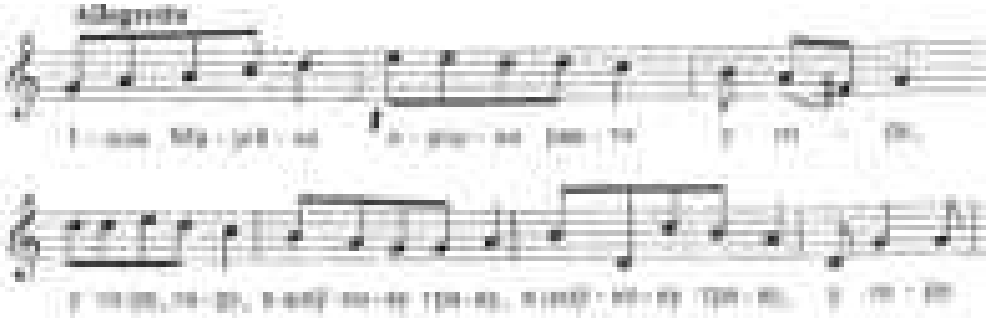

Г. 9/1–3

9. Нотні приклади до статті В. Гошовського «Спроба генези одної лемківської весільної пісні»

Весільні співанки:

1. Тип «А»

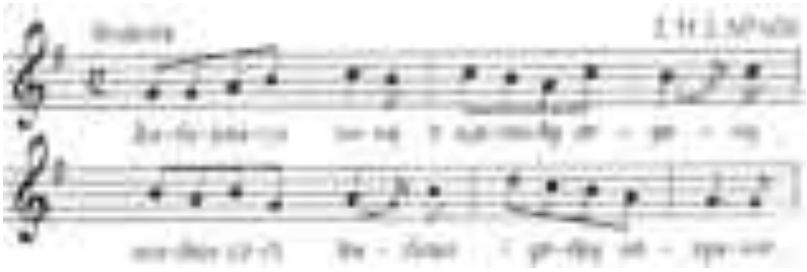

2. Тип «Б»

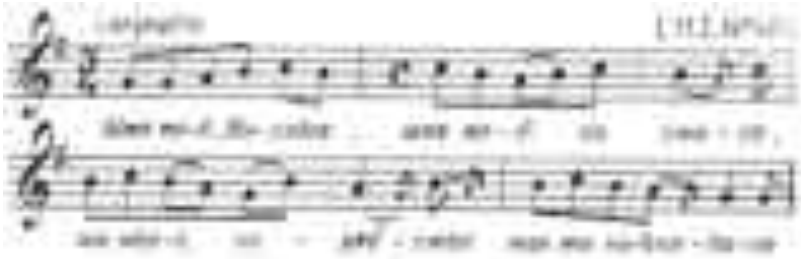

3. Тип «В»

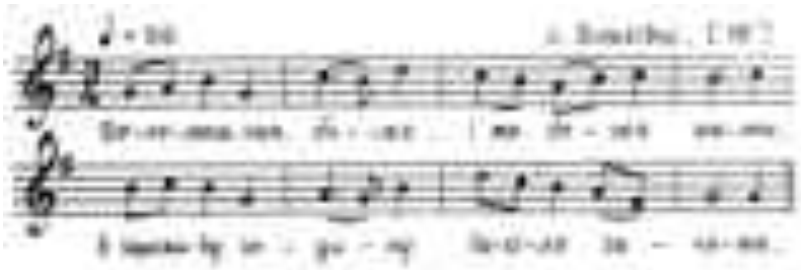

*НОТНІ ДЖЕРЕЛА***:**

[11] Ю. Костюк, Українські народні пісні Пряшівського краю. Братислава, 1958. Кн. І.

[18] Фонди фольклорного кабінету Львівської державної консерваторії імені М. В. Лисенка, Україна.

Додаток Д. Покажчики

ПОКАЖЧИКИ, СКЛАДЕНІ Б. ЛУКАНЮКОМ

до статті «Зібрання Бели Бартока на Закарпатті» [164, с.59–63]

Д. 1.1

ВОКАЛЬНА МУЗИКА

№ з/п	Назва твору	Жанровий цикл	Індивід № валика у Архіві Бартока	№ мелодії	№ тексту в польовому зошиті	Назва населеного пункту	Відомості про інформантів
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
1	А учора з вечера	зимовий	1892	108066	7/6	Довге	чоловік
2	Америяцький мен	звичайний	1866	108040/c	3/7	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
3	Бо дубова піщалочка	звичайний	1872	108046/b	5/5	Стеблівка	чоловік
4	Видів Бог видів Творець	зимовий	1892	108066	8/1	Довге	чоловік
5	Вовки мої сивенькії	звичайний	1897	108071	9/4	Довге	жінка
6	Дай ти Боже хлопу гаразд	звичайний	1891	108065	7/5	Довге	чоловік
7	Де тота звіздочка	зимовий	1892	108066	8/2	Довге	чоловік
8	Дівча дівча пой за мене	звичайний	1861	108035/c	2/4	Велика Копаня	чоловік
9	Думай дівко думай розум	звичайний	1879	108053/b	–	Стеблівка	чоловік і жінка
10	Душе душе душечко	звичайний	1880	108054/b	6/4	Стеблівка	парубки
11	Ей віє вітер віє	звичайний	1868	108042/c	4/5	Стеблівка	жінка
12	Ей не міркуй собі	звичайний	1890	108064	7/2	Липецька Поляна	Чоловік (2-й куплет з скрипкою)
13	Ішла звізда крайом світа	зимовий	1869	108043/b	5/1	Стеблівка	жінка Сабадоша Василя
14	Казала-м ти мамко	звичайний	1863	108037/b	2/7	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
15	Коби моя мама здорова	звичайний	1865	108039/b	3/4	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
16	Коли звізда з неба й зійшла	зимовий	1869	108043/c	5/2	Стеблівка	жінка Сабадоша Василя
17	Купив я козу	звичайний	1863	108037/c	3/1	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
18	Любили ня молодиці	звичайний	1891	108065	7/4	Довге	чоловік
19	Милий милий що бись робив	звичайний	1866	108040/b	3/6	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
20	На горі на горі два дзвони дзвонили	звичайний	–	–	6/1	Сокирниця	–
21	Над річков верба	весільний	1867	108041/d	4/3	Стеблівка	жінка

22	На котру ми пеню	звичайний	1897	108071	9/5	Довге	жінка
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
23	Ой заспівали дяки	весільний	1871	108045/b	5/4	Стеблівка	жінка
24	Ой лучко лучко зелена	звичайний	1860	108034	2/2	Велика Копаня	чоловік
25	Ой Марічко чічері	звичайний	1866	108040/d	1/1	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
26	Ой мараморош	звичайний	1869	108043/d	5/3	Стеблівка	жінка Сабадоша Василя
27	Ой на горі дуб дуплавий	звичайний	1865	108039/c	3/5	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
28	Ой не бий-ді ня люба мамко	звичайний	1890	–	7/3	Липецька Поляна	чоловік
29	Ой пой Боже до нас	весільний	1859	108033/b	1/4	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
30	Ой пой Боже до нас	весільний	1893	108067	8/3	Довге	чоловік
31	Ой тече вода тече	звичайний	1867	108041/b	4/1	Стеблівка	жінка (бл. 35 р.)
32	Ой ці жалі мої жалі	звичайний	1895	108069	8/6	Довге	жінки
33	Пили хлопці пили	звичайний	–	–	1/2	–	–
34	Попід гай зелений	звичайний	1861	108035/b	2/3	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
35	Розмовив би-м біла дівко	звичайний	1880	108054/c	7/1	Стеблівка	чоловік
36	Росло деревко тонко високо	зимовий	1868	108042/d	4/6	Стеблівка	жінка Сабадоша Василя
37	Самий буду куля бити	весільний	1868	108042/b	4/4	Стеблівка	жінка
38	Серед діла зеленого	звичайний	1896	–	9/3	Довге	чоловік
39	Сидить Юра коло мура	звичайний	1862	108036/c	2/6	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
40	Співаночки мої мої	звичайний	1896	108070	9/2	Довге	жінки
41	Стоїть верба над водою	звичайний	1860	108034/c	2/1	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
42	Та не сама та не сама калину ламала	звичайний	1895	108069	8/5	Довге	жінки
43	Та сиділа в оболочку біла молодиця	звичайний	1879	108053/c	6/3	Стеблівка	жінки
44	Та уйшла млинарка	звичайний	1878	108052/b	6/2	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
45	Уд бігу на бой дочонки кочія кочія	звичайний	1859	108033/c	1/3	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
46	Удоперай мамко ліску	весільний	1864	108038/b	3/2	Велика Копаня	15-18 р. дівчата
47	Умри старий умри	звичайний	1867	108041/c	4/2	Стеблівка	жінка
48	Ци ми хлопці не топольці	звичайний	1896	108070	9/1	Довге	чоловіки
49	Ци спиш ци ночуєш	зимовий	1862	108036/b	2/5	Велика Копаня	чоловік
50	Цісарику молоденький	звичайний	1893	108067	8/4	Довге	чоловік (Боднар Деметер)
51	Черлений киптар	звичайний	1864	108038/c	3/3	Велика Копаня	15-18 р. дівчата

Д. 1.2

ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА

№ з/п	Назва інструменту і твору	№ валика	№ мелодії	Назва населеного пункту	Відомості про інформантів
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
1	Дримба	1872	108046/c	Стеблівка	жінка
2	Дримба	1872	108046/d	Стеблівка	жінка
3	Дримба	1873	108047/b	Стеблівка	жінка
4	Дримба	1873	108047/c	Стеблівка	жінка
5	Дримба	1880	108054/d	Стеблівка	дівчина
6	Дримба	1881	108055/b	Стеблівка	дівчина
7	Дримба	1889	–	Сокирниця?	–
8	Скрипка «Заверті»	1876	108050/c	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
9	Скрипка «Імітація трембіти»	1877	108051/b	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
10	Скрипка «Мараморський румунський танок»	1875	108049/c	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
11	Скрипка «Румунський танок»	1887	108061/c	Липецька Поляна	чоловік (Дмитер Федерацький)
12	Скрипка «Танок»	1886	108060/c	Липецька Поляна	чоловік
13	Скрипка «Танок»	1886	108060/c	Липецька Поляна	чоловік
14	Скрипка «Танок для двох ніг»	1886	108060/d	Липецька Поляна	чоловік?
15	Скрипка «Танок для двох ніг»	1887	108061/b	Липецька Поляна	чоловік (Дмитер Федерацький)
16	Скрипка «Трансільванський румунський танок»	1875	108049/b	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
17	Скрипка «Трансільванський румунський танок»	1877	108051/b	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
18	Скрипка «Тропотянка»	1874	108048/b	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
19	Скрипка «Увиванець»	1874	108048/c	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
20	Скрипка «Увиванець»	1876	108050/b	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
21	Скрипка «Чардаш»	1888	108062	Липецька Поляна	чоловік (Дмитер Федерацький)
22	Скрипка	1878	108052/c	Сокирниця	чоловік (Сабадош Іван Богач)
23	Скрипка	1885	108059/b	Липецька Поляна	чоловік
24	Скрипка	1885	108059/c	Липецька Поляна	чоловік
25	Скрипка	1883	–	Липецька Поляна?	–
26	Скрипка	1883	–	Липецька Поляна?	–
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*

27	Скрипка	1883	–	Липецька Поляна?	–
28	Скрипка	1885	–	Липецька Поляна?	–
29	Скрипка	1888	–	Липецька Поляна?	чоловік (Дмитер Федерацький?)
30	Скрипка	1888	–	Липецька Поляна?	чоловік (Дмитер Федерацький?)
31	Скрипка	1889	–	Липецька Поляна?	чоловік (Дмитер Федерацький?)
32	Скрипка	1889	–	Липецька Поляна?	чоловік (Дмитер Федерацький?)
33	Сопілка	1870	108044/b	Стеблівка	чоловік (... Василь)
34	Сопілка	1870	108044/c	Стеблівка	чоловік (... Василь?)
35	Сопілка	1870	108044/d	Стеблівка	чоловік (... Василь?)
36	Сопілка	1871	108045/c	Стеблівка	чоловік (... Василь?)
37	Трембіта	1882	108056/b	Довге	чоловік
38	Трембіта «Коли дівчина загубила вівці і коли їх знайшла»	1884	108057/b	Довге	парубок
39	Трембіта «Крадіж овець»	1881	108055/c	Довге	парубок
40	Трембіта «Пісня старої діви»	1882	108056/c	Довге	парубок
41	Трембіта	1884	–	Довге?	–

Пояснення до таблиць

1. У таблиці 1 вокальні твори розміщені в алфавітному порядку їх початкових слів;
2. У таблиці 2 інструментальні твори подані таким чином:

а) за назвами інструменту (в алфавітному порядку);
б) першими зазначалися з назвами (за алфавітом), далі – без назви;
в) твори без назви впорядковані за зростанням номерів валиків у архіві Б. Бартока, тобто в порядку їх запису в експедиції;

3. « – « – інформація відсутня;
4. «?» – інформація висунута авторами як припущення;
5. Якщо в одній графі твір має кілька номерів, – це зумовлено аналогічним записом даних в архіві Б. Бартока;
6. У таблиці 3 абревіатури «В», «І» означають відповідно «вокальні» й «інструментальні» твори.

Д. 2

ПОКАЖЧИК НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ
з публікації Б.Луканюка «Зібрання Бели Бартока на Закарпатті»

№ з/п	Назва населеного пункту	Номери вокальних й інструментальних творів у таблицях 1 – 2
1	с. Велика Копаня (комітат Угоча, нині – Виноградівський район)	**В: 2, 8, 14 – 15, 17, 19, 24 – 25, 27, 29, 34, 39, 41, 45 – 46, 49, 51**
2	смт Довге (комітат Марамарош, нині – Іршавський район)	**В: 1, 4 – 7, 18, 22, 30, 32, 38, 40, 42, 48, 50** **І: 37 – 40, 41?**
3	с. Липецька Поляна (комітат Марамарош, нині – Хустський район)	**В: 12, 28** **І: 11 – 15, 21, 23 – 32?**
4	с. Сокирниця (комітат Марамарош, нині – Хустський район)	**В: 20, 44** **І:7?, 8 – 10, 16 – 20, 22**
5	с. Стеблівка(комітат Марамарош, нині – Хустський район)	**В: 3, 9 – 11, 13, 16, 21, 23, 26, 31, 35 – 37, 43, 47** **І: 1 – 6, 33 – 36**
6	?	**В: 33**

Д. 3

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАПИСУ ВОКАЛЬНИХ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ТВОРІВ Б. БАРТОКОМ У ОКРЕМИХ СЕЛАХ

Населений пункт	*К-сть валиків*	*№№ валиків*	*К-сть №№*	*К-сть вок./інстр*
Верешмарт (Велика Копаня)	8 валиків	1859–1866	17 №№	17 вокальних
Салдобош (Стеблівка)	10 валиків	1867–1873, 1879–1881	25 №№	15 вокальних, 10 інструмент.
Сокирниця	5 валиків	1874–1878	12 №№	2 вок./10 інструм.
Довге	9 валиків (плюс дописаний 1881)	1881–1884, 1891–1893, 1895–1897	19 №№	14 вокальних 5 інструментальних
Липецька Поляна	6 валиків	1885–1890	18№№	2 вок./16 інструм.
??		без № валика	2№№	2 вокальних (№33 + 1 румунська пісня)
ВСЬОГО: *5 населених пунктів*	*38 валиків*	*1859–1893,* *1895–1897*	*93№№*	*52 вок./41 інстр.*

Д. 4

СТРУКТУРА ЗБІРНИКА Ф.КОЛЕССИ «НАРОДНІ ПІСНІ З ПІВДЕННОГО ПІДКАРПАТТЯ»

№ з/п	Тип народнопісенного вірша	Номери пісень	Кількість пісень, загальний відсоток
1	*2*	*3*	*4*
ЧАСТИНА А. РОЗДІЛ І – «ДВОКОЛІННІ СТИХИ»			
1.1.	***Семискладовий стих /***від структур (4+3) до різного роду його урізноманітнень/	1–19	19 **≈12%**
1.2.	***Восьмискладовий стих /***від 2-рядкової і 4рядкової строфи – до її урізноманітнення/	20–37	18 **≈11,5%**
1.3.	***Дев'ятискладовий стих:*** а) (4+5); б) (6+3)	 38–39 40–41	 2 (≈1,26%) 2 (≈1,26%)
1.4.	***Десятискладовий стих:*** а) (5+5); б) (4+6); в) (6+4)	 42–43; 44–48; 49	 2 (≈1,26%) 2 (≈1,26%) 1 (≈0,6%)

1.5.	***Дванадцятискладовий стих*** /від 2-рядкової строфи 2(6+6) до її урізноманітнення	50–103, 152	55**≈№35%**
ЧАСТИНА А. РОЗДІЛ ІІ – «ТРИКОЛІННІ СТИХИ»			
2.1.	*Дев'ятиискладовий стих* (3+3+3)	104	1 ≈0,6%
2.2.	*Одинадцятискладовий стих* (4+4+3)	105, 151	2 ≈1,26%
2.3.	*Тринадцятискладовий стих* а)(4+4+5); б) (5+5+3); в) (4+3+6)	 106, 107 108, 109 10–112	2 ≈1,26% 2 (≈1,26%) 3 (≈2%)
2.4.	*Чотирнадцятискладовий стих* (4+4+6)	107,113–124	12 **≈7,6%**
ЧАСТИНА А. РОЗДІЛ ІІІ – «ЧОТИРИКОЛІННІ СТИХИ»			
3.1.	*П'ятнадцятискладовий стих* (4+4+4+3)	125–127, 153	4 ≈2,5%
ЧАСТИНА Б.			
1.	*«Двостихова (2-рядкова) строфа з першим двоколінним, а другим – триколінним стихом»*	128–133, 153	7 ≈4,4%
2.	*«Строфи, зложені з ріжновидних стихов»(різні одиничні зразки)*	131–150	19 ≈12%

Д. 5

Ф.КОЛЕССА. «НАРОДНІ ПІСНІ З ПІВДЕННОГО ПІДКАРПАТТЯ»: ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Населений пункт та кількість пісень	Номери народних пісень збірника
Перша експедиція (1910 р.)	
Ужок (1):	42
Волосянка (23 *з текстовими варіантами 24*):	1, 6, 7, 13, 18, 23, 26, 28, 38, 45, 46, 55, 62, 67, 70, 71, 71/II*, 87, 88, 95, 108, 115, 132, 137
Люта (30 з мел. варіантами)	5, 9, 12, 30а, 35, 44, 57, 74, 76, 78а, 78б, 78в, 79, 83а, 83б, 90, 93, 94, 97, 109, 112, 113, 114, 118, 121, 127, 131, 139а, 139б, 145
Кострини (45):	8, 10, 14, 15, 19, 21, 22, 24, 25, 27, 31, 32, 37, 39, 40, 41, 47, 50, 51, 52, 56, 66, 68, 69, 75, 80, 81, 82, 86, 96, 102, 103, 110, 116, 117, 119, 120, 129, 130, 133, 135, 136, 143, 146, 147
Всього: 99 пісень (з текстовими варіантами 100 пісень)	
Друга експедиція (1912 р.)	
Тварожч (25*, з текстовими варіантами 31)*	2, 3, 20/II, 20/III, 20/IV, 20/V, 20/VI, 20/VII, 33, 34, 53, 54, 59, 64, 77, 84, 92, 98, 99, 104, 105, 106, 107, 111, 122, 124, 128, 134, 144, 148, 150
Циґелка (29, *з текстовими варіантами 30)*	4, 11, 20, 29, 30б, 36, 43, 48, 49, 58, 60, 61, 63, 65, 72, 73, 85, 85/II, 89, 91, 100, 101, 123, 125, 126, 138, 140, 141, 142, 149
Всього: 54 пісні (з текстовими варіантами 61 пісня)	
Позаекспедиційн транскрипції	
Мукачево (1)	16

* Помилково записано як 71б

Керестур-Бачка (4):	17, 151, 152, 153
	Всього: 5 пісень
РАЗОМ У ЗБІРНИКУ: *153 пісні* *з мелодичними варіантами – 158 пісень* *з текстовими і мелодичними варіантами – 166 пісень.* *Мелодичні варіанти (4): номери 78б, 78в, 83б, 139 б + помилково виписаний варіант (1): пісня 30б [що насправді є окремою піснею].* *Текстові варіанти (8): номери 20/II, 20/III, 20/IV, 20/V, 20/VI, 20/VII, 71/II, 85/II*	

Д. 6

Ф. КОЛЕССА. «НАРОДНІ ПІСНІ З ПІВДЕННОГО ПІДКАРПАТТЯ»: ЖАНРОВИЙ ПОКАЖЧИК

Жанри	Номери пісень	Місцепоход-ження	К-сть пісень	Загальна кількість
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Календарно-обрядові пісні				
Колядки	108, 109	Волосянка Люта	1 1	2
Веснянки (Великодні гаївки)	14(?)[1], 41(?) 43, 149, 54, 104(?)	Кострини Циґелка Тварожч	2 2 2	6
Собіткові пісні (купальські)	20, 72 *(6+6)*, 20/II, 20/III, 20/IV, 20/V, 20/VI, 20/VII, 134	Циґелка Тварожч	2 1 (+6 текст.вар.)	3 (9)
Жниві	40	Кострини	1	1
				ВСЬОГО: 12 №№ (18)
Родинно-обрядові пісні				
Весільні пісні (усі крім №33, 39 – зі структурою (6+6); №33 – (4+4)	63, 91, 33, 64; 77, 39, 68, 69; 86,102	Циґелка Тварожч Кострини	2 3 5	10
Приспівки до весільних танців	3 *(танець молодої),* 141	Творожч Циґелка	1 1	2
Весільні ладкання (без народної термінології	18, 19, 139 а, 139б	Волосянка Кострини Люта	1 1 2	4
				Загальна кількість зразків весільної музики: 16 пісень
Хрестильна пісня	101 *(6+6)*	Циґелка	1	1
Проводи до війська	71/II *(6+6)*	Волосянка	1 текст. вар.	(1)
				ВСЬОГО: 17 пісень (18)
				РАЗОМ ОБРЯДОВИХ = 29 пісень (36)
Сезонно-трудові пісні				
Грабарська пісня	36 *(4+4)* 59 *(6+6)*	Циґелка Тварожч	1 1	2
Сінокосні пісні	1 110 124 *(коломийка)*	Волосянка Кострини Тварожч	1 1 1	3
На збирання льону	60 *(6+6)*	Циґелка	1	1
Млинарська пісня	122 *(коломийка)*	Тварожч	1	1

[1] Знак питання в даному випадку належить до авторських позначок Ф. Колесси.

1	*2*	*3*	*4*	*5*
На прядіння	121 *(коломийка)*	Люта	1	1
				ВСЬОГО: 8 пісень
	Дитячий фольклор			
Мирилка:	56 *(6+6)*	Кострини	1	1
Приспівка до танцю	26	Волосянка	1	1
Колискові пісні	53 *(6+6)* 103 *(6+6)*	Тварожч Кострини	1 1	2
				ВСЬОГО: 4 пісні
	Необрядовий фольклор			
Необрядові коломийки (танцювальні й співані):	113, 114, 118, 115, 37, 116, 117, 123	Люта Волосянка Кострини Цигелка	3 1 3 1	8
Лемківські співанки:	50, 51, 52, 75, 80, 81, 82, 96 55, 62, 67, 70, 71,87, 88, 95 57, 74, 76, 78а, 78б, 78в, 79, 83а, 83б, 90, 93, 94, 97 61, 65, 73, 85, 85/II, 89, 100 84, 92, 98, 99 152	Кострини Волосянка Люта Циґелка Тварожч Керестур	8 8 13 6 (+ 1 вар.) 4 1	40 (41)
Балади	2, 111 4, 48, 58, 140 7, 132, 66, 119, 120 17	Творожч Циґелка Волосянка Кострини Керестур	2 4 2 3 1	12
Необрядові пісні зі структурою (4+4) та її урізноманітненням	21, 22, 24, 25, 27, 31, 32 23, 28, 29, 30б 30а, 35 34	Кострини Волосянка Циґелка Люта Творожч	7 2 2 2 1	14
Необрядові пісні зі структурою (4+3) та її урізноманітненням	№№5, 9, 12, 8, 10, 15 11, 6, 13 16	Люта Кострина Циґелка Волосянка Мукачів	3 3 1 2 1	10
Необрядові пісні структурою (4+6)	44, 45, 46, 47,	Люта Волосянка Кострини	1 2 1	4
(4+4+4+3)	125, 126, 127	Цигелка Люта	2 1	3
Рідкісні та одиничні зразки різних структур	112, 131, 145, 38, 137, 129, 130, 133, 135, 136, 143, 146, 147 42 49, 138, 142, 105, 106, 107, 128, 144, 148, 150 151, 153	Люта Волосянка Кострини Ужок Циґелка Тварожч Керестур	3 2 8 1 3 7 2	26
				РАЗОМ : 158 пісень (з мелодичними варіантами) /166 з текстовими варіантами/

Д. 7

Ф. КОЛЕССА «НАРОДНІ ПІСНІ З ПІВДЕННОГО ПІДКАРПАТТЯ»: ПОКАЖЧИК ТЕКСТОВОСКОРОЧЕНИХ ПІСЕНЬ

Населений пункт	Номери пісень по 1 строфі	Номери пісень по 2 строфи	Номери пісень, де більше 2-х строф
УЖОК (1)	42		
Всього:	1 пісня	–	
ВОЛОСЯНКА (23)	6, 13, 18, 23, 26, 45, 55, 62, 70, 71, 87, 88, 95, 108, 115, 132, 137	7, 28, 38, 46, 67,	1
Всього:	17 пісень	5 пісень	1 пісня
КОСТРИНО (45)	14, 15, 19, 24, 25, 27, 32, 37, 40, 47, 56, 69, 75, 80, 81, 86, 103, 110, 116, 130, 133, 136, 143, 146, 147	8, 22, 31, 39, 41, 50, 51, 68, 82, 96, 102, 135	10, 21, 52, 66, 117, 119, 120, 129
Всього:	25 пісень	12 пісень	8 пісень
ЛЮТА (29//30)[1]	5, 12, 30а, 57, 74, 76, 78а, 78б, 78в, 79, 83/I,83/II*, 90, 94, 112, 113, 114, 118, 121, 131, 139а, 139б, 145	9, 35, 44, 93, 109,	97, 127
Всього:	22//23 пісні	5 пісень	2 пісні
98//99	**65//66 пісень – 66,5%**	**22 пісні –22,5%**	**11пісень –11%**
	89%		**11%**
ЦИҐЕЛКА (29//30)	30б, 43, 65, 123, 125, 126, 138, 141, 142, 149	11, 29, 60, 61, 89,	4, 20 (I, II, III, IV, V, VI, VII), 36, 48, 49, 58, 63, 72, 73, 85(I, II), 91, 100, 101, 140
Всього:	10 пісень	5 пісень	14 (21) пісень
ТВАРОЖЧ (25//31)	104, 128, 134, 144, 148	34, 59, 77, 92, 99, 105, 106, 150	2, 3, 33, 53, 54, 64, 84, 98, 107, 111, 122, 124
Всього:	5 пісень	8 пісень	12 пісень
54//61	**15 пісень – 28%**	**13 пісень – 24%**	**26//33 пісні –48%**
	52%		**48%**
МУКАЧІВ (1)	16		
Всього:	1пісня	–	–
КЕРЕСТУР (4)			17, 151, 152, 153
Всього:	–	–	4 №№
5	**1**	**–**	**4№№**
РАЗОМ: ***157//164:***	**81//82 пісні 54%**	**35 пісень 21%**	**41(47) пісень 25%**
	75%		

[1] Подано кількість пісень з мелодичними варіантами, а через похилі риски – з текстовими варіантами.
* №№ 83/I, 83/II у збірнику записані, як № 83а, 83б, але враховуючи наявність похибок під час друку, реально це є текстовий, а не мелодичний варіант .

Д. 8

Ф. КОЛЕССА. «НАРОДНІ ПІСНІ З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ»: ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Населений пункт та кількість пісень	Номери народних пісень збірника
І. Експедиція Ф. Колесси (1929 р.) *Ужгородський округ:*	
Ужгород (1, *з текст. вар. 2*)	50/1, 121
Горяни (8)	49, 50, 63а, 77, 78, 87, 98, 129
Радванка (6)	51, 71, 99, 101, 117, 119
Невицьке (41, *з текст. вар. 42*)	2, 6а, 6б, 10а, 10б, 11в, 12а, 12б, 13, 16а, 16б, 29, 30, 31, 32, 36, 47, 48, 52, 53, 62, 63в, 76, 83, 85в, 83в/1, 89, 92, 93, 100, 102, 103, 104, 107, 110, 111, 113, 114, 118, 1226, 124, 128
Перечинський округ:	
Раково (83, *з текст. вар.102*)	1а, 1б, 1б/1-3, 9а, 9б, 9в, 9г, 9ґ, 11а, 11б, 14а, 14б, 14б/1, 15, 17а, 17б, 18, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 33, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 42/1, 43, 44, 45, 46, 54, 55а, 55б, 55/1-4, 56, 57, 58, 59, 60, 61а, 61а/1, 61б, 63б, 64а, 64а/1, 64б, 64в, 64г, 65, 66, 67, 67/1, 68, 69, 70а, 70б, 72, 73, 74, 75, 79, 79/1-3, 80, 81, 82, 84, 85а, 85б, 86, 86/1, 88, 90, 90/1, 91, 91/1, 94, 95, 96, 96/1, 97, 106а, 106б, 109, 115, 116, 120, 125, 126, 127
Всього: 139 творів (з текстовими варіантами160)	
ІІ. Експедиція М. Рощахівського *Межилабірський округ (нині Словаччина):*	
Радвань (16)	3, 4, 5, 7, 8, 11г, 17в, 19, 21, 22, 28, 37,105, 112, 122-а, 123
Всього: 16 творів : 13 + (3)(з текстовими варіантами 16)	
ІІІ. Позаекспедиційні транскрипції Ф. Колесси *Севлюшський округ*:	
Королево (1)	130
Бачка (Югославія):	
Керестур (3)	9д, 9е, 108
Всього: 4 твори	

РАЗОМ У ЗБІРНИКУ: 130 творів (з них 116 Ф. Колесси: 114 експедиційних і 2 позаекспедиційних)
159 мелодій (включно з варіантами) (143 пісні Ф. Колесси: 139 експедиційних +4 позаекспедиційних)
180 текстів (з них 160 творів з експедиції Ф. Колесси)

Мелодичні варіанти (29):
І. *З експедиції Ф. Колесси (25): номери 1б, 6б, 9б, 9в, 9г, 9ґ, 10б, 11б, 11в, 12б, 14б, 16б, 17б, 55б, 61б, 63б, 63в, 64б, 64в, 64г, 70б, 85б, 85в, 106б, 122б*
ІІ. З експедиції М. Рощахівського (2) номери 11г, 17в
ІІІ. Позаекспедиційні нотації Ф. Колесси (2): номери9д, 9е

Текстові варіанти (20): номери 1б/1, 1б/2, 1б/3, 14б/1, 42/1, 50/1, 55б/1, 55б/2, 55б/3, 55б/4, 61а/1, 67/1, 79/1, 79/2, 79/3, 85в/1, 86/1, 90/1, 91/1, 96/1
Помічені текстові варіанти у нотах (2): №42=№35; № 71=№104

Д. 9

Ф. КОЛЕССА. «НАРОДНІ ПІСНІ З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ»: ЖАНРОВИЙ ПОКАЖЧИК

Жанри	Номери пісень	Місцепоходження	Кількість пісень з населених пунктів	Загальна кількість
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Календарно-обрядові пісні				
Колядки	1а, 1б, 1б/1, 1б/2, 1б/3 2, 124 (жидам) 3, 4	Раково Невицьке Радвань (Рощ.)	2 (5) 2 2	6(9)
Веснянки (Великодні гаївки)	5, 7, 8 6а, 6б	Радвань (Рощ.) Невицьке	3 2	5
Пісні на винобраня	35, 42, 49, 129 (принагідна)	Раково Горяни	2 2	4
Обжинкові ладкання	17а, 17б, 17в	Раково Радвань (Рощ.)	2 1	3
ВСЬОГО: 18(21) творів –**11%** (Ф. Колесса –12(15) –**7,5%**, М. Рощахівський – 6 –3,7%)				
Родинно-обрядові пісні				
Весільні ладкання	9а, 9б, 9в, 9г, 9ґ, 9д, 9е 10а, 10б	Раково Керестур-Бачка Невицьке	5 2 2	9
Весільні пісні (усі крім №15 – зі структурою (6+6); №33 –(4+4+6)	12а, 12б, 13, 16а, 16б, 36 (принагідна) 14а, 14б, 14б/1, 15 99 (принагідна)	Невицьке Раково Радванка	6 3(4) 1	10(11)
Приспівки до весільних танців	11а, 11б 11в *(танець* 11г *молодої)* 71, 104	Раково Невицьке Радвань (Рощ.) Радванка Невицьке	2 1 1 1 1	6
Вього зразків весільної музики: 25(26) творів –**16%** (Ф. Колесса –24(25) –**15%**, М. Рощахівський – 1)				
Хрестильна пісня	18 *(4+4),* 20 19, 21, 22 *(6+6)*	Раково Радвань (Рощ.)	2 3	5
Похоронні пісні	57 102 («лопатки»)	Раково Невицьке	1 1	2
Проводи до війська	27 *(4+3),* 85а, 85б *(4+4+3).* 125, 127 87	Раково Горяни	5 1	6
Всього інших зразків родинно-обрядової музики: 13 пісень (Колесса –10, Рощахівський – 3)				
Разом род.-обр. = 38 (39) пісень – **23,5%** (Колесса – 34(35)–**21%**, Рощахівський – 4–2,5%)				
РАЗОМ ОБРЯДОВИХ= 56 (60) пісень– **35%**(Колесса – 44(50)–**28%,** Рощахівський – 10)				
Сезонно-трудові пісні				
Грабарська пісня	100 *(4+4+6)*	Невицьке	1	1
Сінокосні пісні	112	Радвань (Рощ.)	1	1
Пастуша пісня	56 *(6+6)*	Раково	1	1
Млинарська пісня	98 *(коломийка)*	Горяни	1	1
ВСЬОГО: 4 пісні–**2,5%** (Ф. Колесса –3 –**1,9%,** М. Рощахівський – 1)				

1	*2*	*3*	*4*	*5*
Дитячий фольклор				
Колискові пісні	23, 24, 25*(6+6)*, 26 *(4+4)*	Раково	4	4
Пісня до гри	28	Радвань (Рощ.)	1	1
Дитяча пісня	37	Радвань (Рощ.)	1	1
ВСЬОГО: 6 №№–**3,7%** (Колесса –4№№–**2,5%,** Рощахівський – 2№№)				
Необрядовий фольклор				
Необрядові коломийки (танцювальні й співані):	90, 91, 91/1, 94, 95, 96/1 93, 103, 101	Раково Невицьке Радванка	4(6) 2 1	7(9) **4,4%**
Лемківські співанки:	55а, 55б, 55б/1,55б/2, 55б/3, 55б/4, 58, 59, 60, 61а, 61а/1, 61б, 63б, 64а, 64а/1, 64б, 64в, 64г, 65, 66, 67, 67/1, 68, 69, 70а, 70б, 72, 73, 74, 75, 79, 79/1, 79/2, 79/3, 80, 81, 82, 86/1 62, 63в, 76, 83 63а, 77, 78	Раково Невицьке Горяни	27 (38) 4 3	34 (45) **21%**
Балади	86, 90/1, 96, 97, 106а, 106б, 120 102 (на лопатках), 118, 122б 105	Раково Невицьке Радвань (Рощ.)	6(7) 2 (+дубль похорон.) 1	9(10) **5,6%**
Пісні з (4+4) й урізноманітненням	33, 34, 38, 39, 40, 41, 42/1, 43, 44, 45, 46 47, 48	Раково Невицьке	10(11) 2	12(13) **7,5%**
(4+3) різноманіт.	29, 30, 31, 32	Невицьке	4	4 –**2,5%**
Необрядові пісні структурою (4+6)	51, 52, 53, 54	Радванка Невицьке Раково	1 2 1	4 –**2,5%**
(4+4+3)	84, 88, 85в, 85в/, 189	Раково Невицьке	2 2(3)	4(5) – **2,5%**
Рідкісні та одиничні зразки різних структур	50 50/1, 121 108 109, 115, 116, 126 92, 107, 110, 111, 113, 114, 128 122а, 123 117, 119 130	Горяни Ужгород Керестур Раково Невицьке Радвань (Рощ.) Радванка Кіралгаз	1 1(2) 1 4 7 2 2 1	19(20) **12%**
Всього необрядових: 93(110) пісні –**58%** (Ф. Колесса –90(107)–**57%,** М. Рощахівський – 3)				
РАЗОМ : 159 пісень (з мелодичними варіантами) /180 з текстовими варіантами/				

Д. 10

«ПОКАЖЧИК СКЛАДОЧИСЛОВИХ СТРУКТУР ТРАНСКРИПЦІЙ Ф. КОЛЕССИ У ЗБ. «НАРОДНІ ПІСНІ З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ»

Розмір вірша, відсоток пісень	Жанри і загальна кількість пісень	Номери пісень	Їх кіль-кість	Населений пункт	ЗаҐ. кількість записаних пісень у селах
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
(4+3) ***13 пісень*** ***9%*** **III.**	*Обрядові пісні (9 пісень)* Веснянки Пісні винобраня Весільний танець молодої Проводи до війська *Необрядові пісні (4пісні)*	 6, 6а 35, 42 49 11а, 11б 11в 27 29, 30, 31, 32	 2 2 1 2 1 1 4	 Невицьке Раково Горяни Раково Невицьке Раково Невицьке	 Невицьке – 7 Раково – 5 Горяни – 1
Ладкальний семискла-довик ***11 пісень*** ***8%***	Обжинк. ладкання Весільні ладкання	17а,17б 9а, 9б, 9в, 9г, 9ґ 9д, 9е, 10а, 10б	2 5 2 2	Раково Раково Керестур Невицьке	 Раково – 7 Керестур – 2 Невицьке – 2
(4+4) ***16 пісень*** ***12%*** **II.**	*Обрядові пісні (4 пісні)* Хрестинна пісня Колискові пісні *Необрядові пісні 12(13) пісень*	 18 24, 25, 26 33, 34, 38, 39, 40, 41, 42/1, 43, 44, 45, 46 47, 48	 1 3 10(11)	 Раково Раково Раково Невицьке	 Раково – 14/15 Невицьке – 2
(4+6) ***3%***	*Необрядові пісні (4 пісні)*	51 52, 53 54	1 2 1	Радванка Невицьке Раково	Радванка –1 Невицьке –2 Раково –1
(6+6) ***47/59 пісень*** ***34%*** ***//37%*** **I.**	*Обрядові пісні (11/12)* Приспівки до весільного танцю Весільні пісні Хрестинна пісня Похоронна пісня *Необрядові пісні (36/47пісень)* Колискова пісня Пастуша пісня Лемківськ. співанки	 71 104 12а, 12б, 13, 16а, 16б 14а, 14б, 14б/1 20 57 23 56 55а, 55б, 55б/1, 55б/2, 55б/3, 55б/4, 58, 59, 60, 61а, 61а/1, 61б, 63б, 64а, 64а/1, 64б, 64в, 64г, 65, 66, 67, 67/1, 68, 69, 70а, 70б, 72, 73, 74, 75, 79, 79/1, 79/2, 79/3, 80, 81, 82, 86/1 62, 63в, 76, 83 63а, 77, 78	 1 1 5 2(3) 1 1 1 1 27 (38) 4 3	 Радванка Невицьке Невицьке Раково Раково Раково Раково Раково Раково Невицьке Горяни	 Раково – 33/45 Невицьке – 10 Радванка – 1 Горяни – 3

1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
(4+4+3) ***8/9№№*** ***6%***	*Обрядові пісні (3 пісні)* Проводи до війська *Необрядові (5/6)* Балада Пісні	 85а, 85б 87 86 84, 88 85в, 85в/1, 189	 2 1 1 2 2(3)	 Раково Горяни Раково Раково Невицьке	Раково – 5 Невицьке – 2/3 Горяни – 1
(4+4+6) ***16/19№№*** ***12%*** **II.**	*Обрядові пісні (3 пісні)* Весільні коломийки Балада (на лопатках) *Необрядові (13/16)* Балади Грабарська пісня Млинарська пісня Коломийки та співані	 15 99 (принагідна) 102 90/1, 96, 97, 106а, 106б 100 98 90, 91, 91/1, 94, 95, 96/1 93, 103 101	 1 1 1 4(5) 1 1 4(6) 2 1	 Раково Радванка Невицьке Раково Невицьке Горяни Раково Невицьке Радванка	Раково – 9/12 Невицьке – 4 Радванка – 2 Горяни – 1
(5+5+3) **2%**	Колядки (3/6 пісні)	1а,1б, 1б/1–3 2	2(5) 1	Раково Невицьке	Раково – 2/5 Невицьке – 1
Одиничні ізометричні	Необрядові (5пісень)	50 50/1 108 92, 107	1 1 1 2	Горяни Ужгород Керестур Невицьке	Горяни – 1 Ужгород – 1 Раково – 1 Невицьке – 2
Одиничні гетеромет-ричні (мішані)	Необрядові (5№№)	121 109, 115, 116, 126 110, 111, 113, 114, 128 117, 119 130	1 4 5 2 1	Ужгород Раково Невицьке Радванка Кіралгаз	Ужгород – 1 Раково – 4 Невицьке – 5 Радванка – 2 Кіралгаз –1

Д. 11

ВИКОНАВЦІ ТРЕТЬОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ Ф. КОЛЕССИ НА ЗАКАРПАТТІ
та покажчик скорочень пісень

№ з/п	Виконавці	Вік	Номери пісень у збірнику «Народні пісні з Підкарпатської Руси»	Всього пісень
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Село Раково Перечинського округу				
1.	Крайник Іван (Тютьо), учитель та Крайник Іван (син)	?	14а, 27, 33, 58, 90, 90/1, 97, **126**[*]	8№№ (**1**)
2.	Ляхович Анна	28 літ	9а, 15, 18, 20	4
3.	Марія (служниця)	17 літ	9г, 61б, **64г**, 67, **67/1**	5 (**2**)
4.	Мишка Юлія	60 літ	**1а**, 1б, 1б/1, 1б/2, 1б/3, 9б, 40, 61а, 61а/1, 64в, **70б**, **73,** 75, **95**, 106а,127	16 (**4**)
5.	Попадинець Юлія	26 літ	86, 86/1	2

[*]Підкресленням виділено номери, записані у скороченні (з нотацією 1 народнопісенної строфи), знак питання вказує, що вік окремих виконавців не вказано (механічно під час набору тексту видавництвом упущено інформацію про Малиш М. та Ігнатик Ю.)

1	*2*	*3*	*4*	*5*
6.	Стегура Марія	29 літ	17б, 23, 25, 34, 35, **38**, 39, 42, 42/1, **44**, **45**, 56, 57, 59, 64а, 64а/1, **64б**, 65, 69, **70а**, **72,** 79, **79/1**, 79/2, **79/3**, 80, **84**, **85а**, 85б, 94, 106б, 115, 125	33 (**10**)
7.	Малиш Марія	?	1б, 9г, 11б, 14б, 14б/1, 17а, 26, **43**, 46, 54, 55а, 55б, 55б/1, 55б/2, 55б/3, 55б/4, 60, 68, 81, 91, **91/1**, 96, 96/1, 116, 120	25 (**2**)
8.	Група виконавців (на вечірках): Ляхович Анна, Малиш Марія, Ігнатик Юлія, *Граб Катерина, Ігнатик Василь (2-оє нових)*		9в, 11а, **41**, 63б, **74,** 82, 88, 109	8 (**2**)
9.	Ігнатик Юлія (на вечірках)	?	24	1
10.	Гнатик Янко	8 років	66	1
				*Всього: 103 пісні (**21**)*
		Село Невицьке Ужгородського округу		
1.	Вовчик Мігаль, жовнір у війні 1859 р.	87 літ	6а, **52,** 128	3 (**1**)
2.	Ковач Петро	25 літ	2, 6б, 102, 118, 124	5
3.	1 гурт дівчат (4): Балога Варвара, Вовчик Анна, Желіско Юлія, Пастернак Марія	16–20-літніх	10а, **10б**, 11в, **13**, **16а**, 16б, 30, **32**, **36**, 92, **93**, **100**, 103, 104, 110, 111, **114**	17 (**8**)
4.	2 гурт дівчат (6): Богдан Анна, Желіско Анна, Желіско Юлія, Ґула Юлія, Карбованець Анна, Синяк Варвара	16–20-літніх	**12а**, 12б, **29**, **31**, **47**, 48, **62**, 63в, 76, 83, 85в, **85в/1**, **89**, 107, **113**, 122б	16 (**8**)
5.	Вовчик Анна	≈16–20	**53**	1 (**1**)
				*Всього: 42 пісні№ (**18**)*
		м. Ужгород		
1.	Гупаловська Ноця, інтеліґ.	?	50/1, 121	2
		с. Радванка Ужгородського округу		
1.	Жінки (безпосередньо під час весілля)	різного віку	51, **71**, 99, 101, 117 , **119**	6 (**2**)
		с. Горяни Ужгородського округу		
1.	Не вказані виконавці, при нагоді «винобраня»	?	49, 50, 63а, **77**, 78, **87**,**98**, 129	8 (**3**)
				Всього в Ужгороді та 2-х прилеглих селах: *16 пісень (**5**)*
				РАЗОМ : 160 пісень(з текстовими і мелодичними варіантами)

Д. 12

ДІАЛЕКТОЛОГІЯ ЗВУКОЗАПИСІВ І. ПАНЬКЕВИЧА 1929 РОКУ[1]

Перелік закарпатських говорів, зафіксованих І.Панькевичем	*Виділені ним діалекти*	*Населені пункти*	*К-сть пісень*
1	*2*	*3*	*4*
На території Східної Словаччини			
1. «Горішній списький	*(без пісень)*	Орябино	–
2. Маковецький	*(без пісень)*	Никльове	–
3.»Полудневоземплинський»	південноземплинський	Руська Поруба	4№№
4. Північноземплинський	*(без пісень)*	Пихня	–
5. Валашківський	*(без пісень)*	Валашківці	–
6. Ублянський	*(без пісень)*	Убля	–
На території Закарпатської області:			
1.Ужгородський	ужгородський	Невицьке	2№№
2. «Середньомукачівський»	середньомукачівський	Великий Ґойдош	3№№
3. Великолучківський	*(без пісень)*	Великі Лучки	–
4. Веречанський	веречанський	Вишні Верецьки (нині Верхні Ворота)	3№№
5. Іршавсько-боржавський	*(без пісень)*	Імстичево	–
6. Великобичківський	великобичківський	Великий Бичків	4№№
7. Гуцульський	гуцульський	Рахів	4№№
На території Румунії:			
1. Нижньомараморський	нижньомараморський	Пудплеша	4№№

Д. 13

ДІАЛЕКТОЛОГІЯ ЗВУКОЗАПИСІВ І. ПАНЬКЕВИЧА 1935 РОКУ [233]

Виділені І. Панькевичем музичні діалекти	*Населені пункти*	*Всього творів*	*Кількість пісень*	*Кількість інструментальних творів*
На території Закарпатської області:				
1.Ужгородський	Невицьке	1	–	1 (дзвони)
2. Тур'янський	Тур'я Раково Великі Лучки	7	7	–
3. Веречанський	Вишні Верецьки (Верхні Ворота) Волосянка	27 16	14 16	13 –
4. Іршавсько-боржавський	Імстичево	14	14	–
5. Гуцульський	Рахів	25	12	13
6. Мараморошський	Нересниця	31	17	14

[1] За інформацією, почерпнутою з книги М. Мушинки «Голоси предків» [233].

Д. 14

СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ДІАЛЕКТОЛОГІЧНИМ ПОДІЛОМ І. ПАНЬКЕВИЧА ТА В. ГОШОВСЬКОГО

Основні говори на території сучасної Закарпатської області, виділені І. Панькевичем для звукозапису	*Музично-діалектичний поділ В. Гошовського*
1. Ужгородський говор *[1929, Невицьке]*	І. Ужгородський діалект
2. Середньомукачівський [Середнянський] *[1929, Ґойдош]*	І. Ужгородський діалект
3. Великолучківський *[1929, Великі Лучки]*	ІІ. Латорицький діалект
4. Іршавсько-боржавський *[1935, Імстичево]*	ІІІ. Боржавський діалект IV. Східно-Верховинський
5. Веречанський *[1929, Вишні Верецьки = Верхні Ворота; 1935, Волосянка]*	V. Західно-Верховинський
6.Тур'янський *[1935, Тур'я Раково]*	VI. Ужансько-Тур'янський
7.Південно-мараморський *[1929, Пудплеша]* 7В.[Мараморський] *[1935, Нересниця]*	VII. Мараморський
8. Бичковський *[1929, Вел. Бичків]*	VIII. Гуцульський
10.Гуцульський *[1929,1935, Рахів]*	VIII. Гуцульський

Д. 15

МЕЛОДІЇ ПІСЕНЬ СЕЛА РАДВАНЬ ЖУПИ ЗЕМПЛИНСЬКОЇ ЗАПИСАНІ МИХАЙЛОМ РОЩАХІВСЬКИМ (29№№)

Виконавці	**Жанр**	**№ з/п**	**Інципід пісні**
1	*2*	*3*	*4*
Отець Саболь *Парох с. Радвань*	*Авторська* *(сл. І. Гушалевича)*	1	*[Лише мелодія, слова, ймовірно, передали окремо] (Із записів.В.Сухіго – учителя с. Збутьска-Біла)*
	Авторська *(сл. В. Павловича)*	2	Сидить міла в загороді
	Авторська *(сл. В. Павловича)*	3	Тяжко болить *(зі структурою коломийки)*
	Авторська	4	У багатих дівок *(пісенно-танцювальна)*
Просвітер Денис Зубрицький	*Міський фольклор*	5	Ой, піду я в садочок
Жена о.Саболя, попадя- прим. Ф.Кол	***Лірична, напливова***	**6**	**Пошол би я до Вас**[1]
	Необр. лірична	**7**	**Як я била мала, мала** (опубл.)
	4(4+6)	8	Моя міла на капурце стояла
	Вояцька *(«сотацька»)*	9	За горами, за лєсами
Учитель В. Сухій	*Емігрантська* *(авторська)*	10	Уж журавлі полетіли
?	*Коломийка*	11	Прилетіла зозуленька *[не повна підтекстовка]*

[1] Жирним шрифтом виділені пісні, включені Ф. Колессою до збірника „Народні пісні з Підкарпатської Руси» (Ужгород, 1938).

Жена о.Саболя	*Лір. селянськ.*	12	Широкоє болотище
1	*2*	*3*	*4*
Отець Саболь	***Великодна гра***	**13**	**Поза бучки, поза крок**
о.Е. Зубрицький	*Інтелігентська*	14	Прелестная горо
о. Саболь	***Сінокосна***	**15**	**В понеділок рано сушили-сь ме сіно**
Селянка Мурга Васильова, 64 р	***Хрестильна («керестины»)***	**16**	**А наша кумонька в полозі лежить**
	«Колисанки» *(?), [нагадує ладкання]*	**17**	**Гей, подякуйме тому**
Дяко-учитель Керлик-старий	***Пташине весілля***	**18**	**Зажурився щиголь**
Керлик	*Пісня-романс*	19	Ей, в саді вишенька
	Про комара	20	Задудніло в темнім лісі
Сел. Марія Липчак, 67р.	***Великодна гра зі співом***	**21**	**Ішли качки на млачки**
		22	**Пусьте нас, пусьте**
Керлик	***Балада***	**23**	**Ей. по-под гай**
	Коляда	**24**	**При оной долині**
Дяко-учитель Керлик-старий	***Колядка***	**25**	**А ци дома Вам тих 9 синів?**
Баби і дівки	***Жниварські [обж. ладкання]***	**26**	**У нашого пана жниво**
	Хрестильна	**27**	**А не тото хресня**
	Великодна ігрова	**28**	**Ідеме, ідеме (*«Вінчики»*)**
	Весільна	**29**	**Наша млада невєста**

ПРИМІТКА: Через те, що зошит закінчився, автор перевернув його «зверху вниз» і на незаповнених нотних лінійках дописав силуетно олівцем ще дві пісні «Наш пан превелебный» (жнива)[обж. ладк. – №30 – прим. В.М.Н.], «Наша мама била дрова» [весільне ладк. – №31– прим.В. М.-Н.]

Д. 16

СПІВВІДНОШЕННЯ ОБРЯДОВОГО ФОЛЬКЛОРУ МІЖ ЗБІРНИКОМ «НАРОДНІ ПІСНІ З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ» Ф. КОЛЕССИ ТА ЗБІРНИКОМ «ПІСНІ ПОДКАРПАТСКИХ РУСИНОВ» М. РОЩАХІВСЬКОГО

Жанри обрядового фольклору	*Загальна кількість зразків у збірнику*	*Кількість записів М. Рощахівського*	*Номери нотацій М. Рощахівського*
Колядки	4	2	3–4
Великодні гаївки (ігрові веснянки)	4	3	5–7 («Мости», «Вінчики», «Гнати качки»)
Обжинкові ладкання	3	1	17в
Весільний спів	8	1	11г (двоголосся)
Хрестинні пісні	5	3	19, 21–22
Всього обрядових	24	10	42%

Загальна географія збірника «Народні пісні подкарпатских русинов» Д. Задора, Ю. Костьо, П. Милославського

Збирачі	Ужгородська жупа				Березька жупа					Угочська жупа	Мараморошська жупа						
	Округи																??
	В.Берез-ний	Перечин	Середньое	Ужгород	Іршава	Мукачево	Росвигово	Свалява	Верецьки Нижні	Севлюш	Довгоє	Хуст	Рахово	Тересва	Тячево	Воловое	Не вказано
Д. Задор	2 п./ 1 н.*	1п./ 1 н.	–	–	1п./ 1 н.	3п./ 2 н.	2п./ 2 н.	–	12п 3 н.	–	3п./ 1 н.	1п./ 1 н.	5п./ 2 н.	–	3п./ 1 н.	3п./ 3 н.	–
Ю. Костьо	3 п./ 3 н.	4 п/ 1 н.	–	–	1п./ 1 н.	1п./ 1 н.	1п./ 1 н.	–	5п./ 2 н.	10 пісень / 4 нас. пункти	1п./ 1 н.		7п./ 4 н.	–	–	–	1п. 1 н
П. Мило-славський	3 п./ 2 н.	4 п/ 2 н.	18 п/ 6 н.	2 п/ 2 н.	–	2п./ 2 н.	2п./ 1 н.	1п 1н	–	–	1п./ 1 н.	1п./ 1 н.	2п./ 2 н.	2п./ 3 н.	–	1п./ 1 н.	–
А. Контра-тович	18 п/ 2 н.	–	–	–	–	–	–	–	–	–		1п./ 1 н.	–	–	–	–	–
П.Ференчук	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4п./ 3 н.	9п./ 3 н.	–	–	1п. 1н.
К-сть збирачів	4	3	1	1	2	3	3	1	2	1	2	3	4	2	1	2	2
К-сть нас. п. 59 (61)	6 (8)	4	6	2	2	4	3(4)	1	4(5)	4	3	3	8 (11)	4(5)	1	4	2
К-сть пісень	26	9	18	2	2	6	5	1	17	10	5	3	18	12	3	4	2
143п. (з вар.)	55 пісень / 18 нас.п.				31 пісень / 14 нас.п.					10 п. / 4 нас.п.	45 пісень / 23 нас. пунктів						2

* п. – пісні, н – населені пункти.

Д. 18

Перелік населених пунктів у збірнику Д. Задора, Ю. Костя, П. Милославського «Народні пісні підкарпатських русинов»

ЗаҐ. к-сть нас. пунктів	К-сть нас.п. в округах	Округи	Д. Задор	Ю. Костьо	П.Милославськ-ий	А.Контратович	П.Ференчук	Кількість пісень в нас.	Повтори населен. пунктів
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
1.	1.	I. Великий Березний (26 пісень)		В.Березний (1)				1	+
2.	2.			Волосянка (1)		Волосянка (17)		18	+
3.	3.				Княгиня (2)			2	
4.	4.		Люта (2)	Люта (1)				3	
5.	5.				Пастиль (1)			1	
6.	6.					Ужок (1)		1	
7.	1.	II. Верецьки Нижні (17 пісень)	Воловець (5)					5	
8.	2.		Скотарське (3)	Скотарське (1)				4	+
9.	3.		Таламаш (4)					4	
10.	4.			Щербовці (3)				3	
11.	1.	III. Воловое (3 пісень)	Воловое (1)					1	
12.	2.		Келечин (1)					1	
13.	3.		Синевир (1)					1	
14.	4.				Синевирська Поляна (1)			1	
15.	1.	IV. Довгое (5 пісень) *3*		Липецька Поляна (1)		*7*	*8*	1	
16.	2.		Липча (3)					3	
17.	3.				Лисичово (1)			1	

1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
18.	1.	V. Іршава (2)	Білки (1)					1	
19.	2.			Климовиця (1)				1	
20.	1.	VI. Мукачево (6)			Ардовці (1)			1	
21.	2.			Вел.Лучки (1)				1	
22.	3.		Макарьово (3)					3	
23.	4.				Мукачево (1)			1	
24.	1.	VII. Перечин (9 пісень)	Перечин (1)					1	
25.	2.			Сімерки (4)				4	
26.	3.				Тур’я Ремети (1)			1	
27.	4.				Новоселиця (3)			3	
28.	1.	VIII. Рахово (18 пісень)		Богдан (1)				1	
29.	2.			В. Бичків (4)			В. Бичків (2)	6	+
30.	3.			Кваси (1)				1	
31.	4.				Косовска Поляна (1)			1	
32.	5.						Луг (1)	1	
33.	6.		Рахово (1)					1	+
34.	7.			Росошка (1)			Росошка (1)	2	
35.	8.		Ясіня (4)	Ясіня (1)				5	+
36.	1.	IX. Росвигово (5пісень)	Івановці (1)	Івановці (1)				2	+
37.	2.				Кальник (2)			2	
38.	3.		Шелестово (1)					1	
39.	1.	X.Свалява-1			Чинадієво			1	

1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
40.	1.	XI. Севлюш (10 пісень)		В.Ком’яти (2)				2	
41.	2.			Еґреш (1)				1	
42.	3.			Петрова (4)				4	
43.	4.			Сирма (3)				3	
44.	1.	XII. Середньое (18 пісень)			Анталовці (4)				
45.	2.				Гайдош (2)			2	
46.	3.				Ляховці (4)			4	
47.	4.				Руські Комаровці (3)			3	
48.	5.				Середньое (2)			2	
49.	6.				Худльово (4)			4	
50.	1.	XIII. Тересва (13 пісень)			Грушево (1)			1	
51.	2.				Нересниця (2)		Нересниця-4	6	
52.	3.						Пудплеша-1	1	
53.	4.						Терново (5)	5	
54.	1.	XIV. Тячево	Тячево (3)					3	
55.	1.	XV. Унґвар-2 п.			Радванка (1)			1	
56.	2.				Унґвар (1)			1	
57.	1.	XVI. Хуст				Бистрий (1)			
58.	2.		Драгово (1)						
59.	3.				Нанково (1)				
(60.)	1.	Упущені назви населених пунктів		???				1	
(61.)	2.						???	1	

ГЕОГРАФІЯ ПІСЕНЬ ОКРЕМИХ ЗБИРАЧІВ
ЗБ. «ЗАКАРПАТСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ»
/ упоряд. М. Кречко. Ужгород, 1959

Д. 19.1. ГЕОГРАФІЯ ЗАПИСІВ М. КРЕЧКА

Район	№ з/п	Населений пункт	Сторінки пісень	Кількість пісень
I. Великоберезнянський	1.	Великий. Березний	(77)	1
	2.	Волосянка	(254)	1
(5 пісень)	3.	Малий Березний	(165)	1
	4.	Люта	(122)	1
	5.	Мирча	(93)	1
II. Виноградівський	1.	В.Ком'яти	(251)	1
(3 пісні)	2.	Королеве	(146)	1
	3.	Олешник	(218)	1
III. Воловецький *(5 пісень)*	1.	Воловець	(70), (174), (201), (208), (226)	5
IV. Іршавський	1.	Довге	(249)	1
	2.	Іршава	(68)	1
(3 пісні)	3.	Сільце	(130)	1
V. Мукачівський *(1 пісня)*	1.	Ракошине	(153)	1
VI. Перечинський	1.	Ворочево	(147/1 вар.)	1
	2.	Дубриничі	(103)	1
	3.	Перечин	(67), (217)	2
	4.	Порошкове	(31), (53), (54), (58), (63), (71), (91), (115), (136), (138), (147/2 вар.) (161), (197), (199), (203), (252), (260)	17
(24 пісень)				
	5.	Сімерки	(204)	1
	6.	Тур'я Бистра	(104)	1
	7.	Тур'я Ремети	(155)	1
VII. Рахівський	1.	Богдан	(55)	1
	2.	Великий Бичків	(178), (187), (230), (240)	4
(10 пісень)	3.	Рахів	(36/4вар.), (176), (232)	3
	4.	Ясіня	(224), (236)	2
VIII. Свалявський	1.	Голубинне	(213)	1
(2 пісні)	2.	Свалява	(73)	1
IX. Тячівський	1.	Ганичі	(246), (256)	2
	2.	Грушеве	(207)	1
(5 пісень)	3.	Нересниця	(214), (223)	2
X. Ужгородський	1.	Ґайдош	(206)	1
	2.	Оріховиця	(158)	1
(5 пісень)	3.	Радванка	(126)	1
	4.	Сторожниця	(163)	1
	5.	Ужгород	(192)	1
XI. Хустський *(1 пісня)*	1.	Хуст	(211)	1
11 районів (без Міжгір. і Берегівського)		*35 населені пункти 52% усієї географії збірника.*		*64 пісні (з вар.) 43,5%*

Д. 19.2. ГЕОГРАФІЯ ЗАПИСІВ Ф. КОЛЕССИ

Район	№ з/п	Населений пункт	Сторінки пісень	Кількість пісень
І. Великоберезнянський *(7 пісень)*	1. 2. 3. 4.	Волосянка Кострини Люта Малий Березний	(101) (100), (124) (83), (96), (99) (94)	1 2 3 1
Разом: 1 район		*4 населені пункти*	*7 пісень – 4,8% збірника*	

Д. 19.3. ГЕОГРАФІЯ ЗАПИСІВ Д. ЗАДОРА

Район	№ з/п	Населений пункт	Сторінки пісень	Кількість пісень
І. Воловецький *(4 пісні)*	1. 2.	Скотарське Таламаш	(78) / Ст., (114) /ЗКМ №59, (182) /ЗКМ №121, (183) /ЗКМ №122	2 2
ІІ.Іршавський *(1 пісня)*	1.	Білки	(143) /ЗКМ №86	1
ІІІ.Міжгірський *(2 пісні)*	1. 2.	Міжгір'я Синевир	(39) /ЗКМ №5 (191) /ЗКМ №123	1 1
IV. Мукачівський *(1)*	1.	Іванівці	(128) /ЗКМ № 18а	1
V. Перечинський *1пісня*	1.	Перечин	(86) /ЗКМ №65	1
VI. Рахівський *(2 пісні)*	1.	Ясіня	(35/2вар.) /ЗКМ №7 (36/3 вар.)/ ЗКМ № 7а	2
VII. Хустський *(1 пісня)*	1.	Липча	(32) /ЗКМ №1	1
7 районів		*9 населених пунктів*	*Із ЗКМ 11 пісень*	*12 пісень*

Д.19.4. ГЕОГРАФІЯ ЗАПИСІВ Ю. КОСТЮКА (КОСТЯ)

Район	№ з/п	Населений пункт	Сторінки пісень	Кількість пісень
І.Великоберезнянський *(4 пісні)*	1. 2. 3.	Волосянка Люта Щербовець	(42) /ЗКМ №43, (184) (56) /ЗКМ №87, (109) /ЗКМ №71	1 1 2
ІІ. Виноградівський *(5 пісень)*	1. 2. 3.	Великі Ком'яти Дротинці Олешник	(144) /ЗКМ №93 (65) /ЗКМ №70, (119/2вар.)/ЗКМ №103б (173) /ЗКМ №105 (80/2вар.) /ЗКМ №61	1 3 1
ІІІ. Воловецький*(1 пісня)*	1.	Скотарське	(125) /ЗКМ №22	1
IV. Мукачівський *(2 пісні).*	1. 2.	Великі Лучки Іванівці	(119/1вар.) /ЗКМ №103 (80) /ЗКМ №61	1 1
V. Перечинський *(3 пісні)*	1.	Сімерки	(82) /ЗКМ №78, (84) /ЗКМ № 79, (107) /ЗКМ №100а	3
VI. Рахівський *(2 пісні)*	1.	Великий Бичків	(105) /ЗКМ №48 (185) /ЗКМ №127	2
VII. Хустський *(3 пісні)*	1. 2.	Липецька Поляна Петрова Бистра	(151) /ЗКМ №104 (131) /ЗКМ №24, (177) /ЗКМ №106	1 2
7 районів		*13 нас. пунктів*	*Із ЗКМ 19 пісень*	*20 пісень*

Д. 19.5. ГЕОГРАФІЯ ЗАПИСІВ П. МИЛОСЛАВСЬКОГО

Район	**№ з/п**	**Населений пункт**	**Сторінки пісень**	**Кількість пісень**
І. Великоберезнянський *(1 пісня)*	1.	Княгиня	(46) /ЗКМ №74	1
ІІ. Міжгірський *(1 пісня)*	1.	Синевирська Поляна	(40) /ЗКМ №114	1
ІІІ. Мукачівський *(3 пісні)*	1. 2. 3.	Зняцево Кальник Чинадієво	(238) (159) /ЗКМ №99 (141) ЗКМ №60	1 1 1
IV. Рахівський *(3 пісні)*	1. 2. 3.	Великий Бичків Косівська Поляна Ясіня	(220) (150) (160) /ЗКМ №97	1 1 1
V. Тячівський *(2 пісні)*	1. 2.	Буштино Новоселиця	(244) (215)	1 1
VI. Ужгородський *(9 пісень)*	1. 2. 3. 4.	Антонівка Лемківці Середнє Худльове	(111) /ЗКМ №56, (149) /ЗКМ №66 (112) /ЗКМ № 48, (154) /ЗКМ №64 (59) /ЗКМ № 82, (166), (222), (234) /За горою (242)	2 2 4 1
VII. Хустський*(1 пісня)*	1.	Нанкове	(106) /ЗКМ №100	1
7 районів		*15 населених пунктів*	*Із ЗКМ 11 пісень*	*20 пісень*

Д. 19.6. ГЕОГРАФІЯ ЗАПИСІВ А. КОНТРАТОВИЧА

Район	**№ з/п**	**Населений пункт**	**Сторінки пісень**	**Кількість пісень**
І. Великоберезнянський *(6 пісень)*	1.	Волосянка	(127) /ЗКМ №25, (135) /ЗКМ №43, (179) /ЗКМ №115, (180)/ЗКМ№117, (181) /ЗКМ №119	5
1 район		*1 населений пункт*	*Із ЗКМ 5 пісень*	*5 пісень*

Д.19.7. ГЕОГРАФІЯ ЗАПИСІВ П. ФЕРЕНЧУКА

Район	**№ з/п**	**Населений пункт**	**Сторінки пісень**	**Кількість пісень**
І. Рахівський *(2 пісні)*	1. 2.	Луг Росішка	(33) /ЗКМ №3 (121) /ЗКМ №102	1 1
ІІ. Тячівський *(3 пісні)*	1. 2. 3.	Нересниця Підплеша Тернове	(95)/ЗКМ № 57 (44) /ЗКМ №12 (137) /ЗКМ № 42	1 1 1
2 райони		*5 населених пунктів*	*Із ЗКМ 5 пісень*	*5 пісень*

Д. 19. 8. МАТЕРІАЛИ ЗБІРНИКА ЗАДОРА–КОСТЯ–МИЛОСЛАВСЬКОГО ТА РУКОПИСИ ЦИХ АВТОРІВ

11 районів (без Сваляв. і Берегівського)	*38 нас. пунктів (без внутр. дублювань) – 56,7%*	*51 передрук і 11 рукописів*	*62 пісні 42,2%*

Д. 19.9. ГЕОГРАФІЯ ЗАПИСІВ ЗБИРАЧІВ-СУЧАСНИКІВ М. КРЕЧКА

Збирач	Район	№ з/п	Населений пункт	Сторінки пісень	Кількість пісень	Разом пісень
М. ГОЄР	Великоберезнянський	1.	Мирча	(123)	1	1
	Перечинський	1. 2.	Тур'я Пасіка Тур'я Поляна	(76) (81/1 вар.)	1 1	2
Ф. КІЛЬБ	Хустський)	1.	Хуст	(51)	1	1
О. КОБУЛЕЙ	Мукачівський)	1.	Іванівці	(35/1вар.)	1	1
І. МАРТОН	Свалявський	1.	Свалява	(168)	1	1
М. МАШКІН	Іршавський	1.	Довге	(87), (89)	2	2
С. МЕЛЬНИК	Іршавський	1.	Вел. Раковець	(74), (116), (118), (157)	4	4
П.СВІТЛИК	Іршавський	1.	Білки	(228)	1	1
А. СКИБА	Свалявський	1.	Свалява	(162)	1	1
8 збирачів	*6 районів (включно зі Свалявським)*		*9 населених пунктів*		*14 пісень = 9,5% обсягу збірника*	

Д. 19.10. ВСЬОГО У ЗБІРНИКУ

15 збирачів	*12 районів (без угорськомовного Берегівського району)*	*67 населених пунктів*	*58передруків- (зі зб.ЗКМ – 51 пісня, із зб.Ф.Колесси «Народні пісні південного Підкарпаття» – 7 пісень)*	*147 пісень (без авторських і революційних, але з варіантами)*

Д. 20

ЗАГАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ ПІСЕНЬ
збірника «Закарпатські народні пісні» / упоряд. М. Кречко.Ужгород, 1959

Прийняті скорочення:

Д.З. – Д. Задор
ЗКМ – Задор–Костьо–Милославський
Коб. – О. Кобулей
Контр. – А.Контратович
Кр. – М. Кречко.
Маш. – М. Машкін
Мил. – П. Милославський
Мельн. – С. Мельник
Св.– П.Світлик
Фер.– П.Ференчук

Район	№ з/п	Населений пункт	Збирач	Кількість пісень
1	*2*	*3*	*4*	*5*
І. Великоберезнянський *(24 пісні)*	1. 2.	Великий. Березний Волосянка	Кр. (77), Кол. (101), Кр. (254), Кост. (42)/ЗКМ№ 43, Контр. (18) /ЗКМ№127, (127) /ЗКМ №25, (135) /ЗКМ №43, (179) /ЗКМ №115, (180)/ЗКМ№117, (181) /ЗКМ №119	1 9
	3.	Княгиня	Мил. (46) /ЗКМ №74	1
	4.	Кострини	Кол.(100), (124)	2
	5.	Люта	Кол. (83), (96), (99) Кр.(122), Кост.(184)	5
	6.	Малий Березний	Кол. (94), Кр.(165)	2
	7.	Мирча	Кр.(93), Гоєр (123)	2
	8.	Щербовець	(56) /ЗКМ №87, (109) /ЗКМ №71	2

1	*2*	*3*	*4*	*5*
II. Виноградівський *(9 пісень)*	1.	Вел. Ком'яти	Кр. (251), Кост. (144) /ЗКМ №93	2 1
	2.	Дротинці	Кост. (65) /ЗКМ №70, (119/2вар.), (173) /ЗКМ №105	3
	3.	Королеве	Кр. (146)	1
	4.	Олешник	Кост.(80/2вар.)/ЗКМ №61, Кр. (218)	2
III. Воловецький *(10 пісень)*	1.	Воловець	Кр. (70), (174), (201), (208), (226)	5
	2.	Скотарське	Задор (78) / Ст., (114) /ЗКМ №59, Кост. (125) /ЗКМ №22	3
	3.	Таламаш	Задор (182) /ЗКМ№121, (183) /ЗКМ №122	2
IV. Іршавський *(11 пісень)*	1.	Білки	Задор (143) /ЗКМ №86, Св.(228)	2
	2.	Вел. Раковець	Мельн.(74), (116), (118), (157)	4
	3.	Довге	Кр.(249), Маш.(87),(89)	3
	4.	Іршава	Кр. (68)	1
	5.	Сільце	Кр. (130)	1
V. Міжгірський *(3 пісні)*	1.	Міжгір'я	Задор (39) /ЗКМ №5	1
	2.	Синевир	Задор (191) /ЗКМ №123	1
	3.	Синевирська Поляна	Мил. (40) /ЗКМ №114	1
VI. Мукачівський *(8 пісень)*	1.	Великі Лучки	Кост.(119/1вар.)/ЗКМ №103	1
	2.	Зняцево	Мил. (238)	1
	3.	Іванівці	КоВ.(35/1вар.), Кост. (80) /ЗКМ №61, Задор (128)/ЗКМ №18а	3
	4.	Кальник	Мил. (159) /ЗКМ №99	1
	5.	Ракошине	Кр. (153)	1
	6.	Чинадієво	Мил. (141) ЗКМ №60	1
VII. Перечинський *(30 пісень)*	1.	Ворочево	Кр. (147/1 вар.)	1
	2.	Дубриничі	Кр. (103)	1
	3.	Перечин	Кр. (67), (217), Задор (86) /ЗКМ №65	3
	4.	Порошкове	Кр. (31), (53), (54), (58), (63), (71), (91), (115), (136), (138), (147/2 вар.) (161), (197), (199), (203), (252), (260)	17
	5.	Сімерки	Кост. (82) /ЗКМ №78, (84) /ЗКМ № 79, (107) /ЗКМ №100а, Кр. (204)	4
	6.	Тур'я Бистра	Кр. (104)	1
	7.	Тур'я Пасіка	Гоєр (76)	1
	8.	Тур'я Поляна	Гоєр (81/1 вар.)	1
	9.	Тур'я Ремета	Кр. (155)	1
1	*2*	*3*	*4*	*5*

VIII. Рахівський *(19 пісень)*	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.	Богдан Великий Бичків Косівська Поляна Луг Рахів Росішка Ясіня	Кр. (55) Кост. (105) /ЗКМ №48 (185) /ЗКМ №127, Кр.(178), (187), (230), (240), Мил. (220) Мил. (150) Фер. (33) /ЗКМ №3 Кр. (35/4вар.), (176), (232) Фер. (121) /ЗКМ №102 Е.З. (35/2вар.)/ЗКМ №7 (36/3 вар.)/ ЗКМ № 7а, Мил.(160)/ЗКМ№97, Кр. (224), (236)	1 7 1 1 3 1 5
IX. Свалявський *(4 пісні)*	1. 2.	Голубинне Свалява	Кр. (213) Кр. (73), Скиба (162), Мартон (168),	1 3
X. Тячівський *(10 пісень)*	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.	Буштино Ганичі Грушеве Нересниця Новоселиця Підплеша Тернове	Мил. (244) Кр. (246), (256) Кр. (207) Кр. (214), (223) Фер. (95)/ЗКМ № 57 Мил. (215) Фер. (44) /ЗКМ №12 Фер. (137) /ЗКМ № 42	1 2 1 3 1 1 1
XI. Ужгородський *(14 пісень)*	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.	Антонівка Ґайдош Лемківці Оріховиця Радванка Середнє Сторожниця Ужгород Худльове	Мил. (111) /ЗКМ №56, (149) /ЗКМ №66 Кр. (206) Мил. (112) /ЗКМ № 48, (154) /ЗКМ №64 Кр. (158) Кр. (126) Мил. (59) /ЗКМ № 82, (166), (222), (234) /За горою Кр. (163) Кр. (192) Мил. (242)	2 1 2 1 1 4 1 1 1
XII. Хустський *(5 пісень)*	1. 2. 3. 4.	Липча Липецька Поляна Петрова Бистра Хуст	Задор (32) /ЗКМ №1 Кост. (151) /ЗКМ №104 Кост. (131) /ЗКМ №24, (177) /ЗКМ №106 Кр. (211)	1 1 2 1

ВИЯВЛЕННЯ НАПОВНЕНОСТІ ТЕМАТИЧНИХ РОЗДІЛІВ МАТЕРІАЛАМИ ЗБИРАЧІВ У ЗБ. «ЗАКАРПАТСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ» / упоряд. М. Кречко. Ужгород, 1959

№ з/п	*Розділ*	*Збирачі*															*Разом*
		Кречко	*ЗКМ*					*КолессВ.*	*Мельник*	*Світлик*	*Машкін*	*Мартон*	*Кільб*	*Гоєр*	*Скиба*	*Кобулей*	
			Д. З.	*Ю.К.*	*П.М.*	*П.Ф.*	*А. К.*										
1.	Революційні пісні	*загальновідомі*															10
2.	Історичні пісні та балади	2	2 + (2)	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	9 + (3)
			= 7 + (2)														
3.	Рекрутські пісні	4	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-		7
			= 2														
4.	Пісні про кохання і важку жіночу долю	9	1 + 1рукопис	4 + (1)	-	1	-	3	1	-	2	-	-	1+(1)	-		23 +(1)
			= 6 + 1 рукопис														
5.	Побутові та весільні пісні	6	2	6 + (1)	3	1	1	4	2	-	-	-	-	1	-		26 + (1)
			= 13 + (1)														
6.	Колискові пісні	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		4
			= 2														
7.	Парубоцькі та жартівливі пісні	8+(1)	1	2	5 + 2рукопис	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1		21 + (1)
			= 8 + 2 рукопис														
8.	Коломийки	5	3	3 + 1рукопис	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-		15
			= 9 + 1 рукопис														
9.	Пісні про боротьбу трудящих проти експлуататорів	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		8
10.	Пісні радянської тематики	20	-	-	6	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	27+3 авторські
ВСЬОГО: 153 пісні. ЗАКАРПАТСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ: 140 (без революційних і авторських) + 7 варіантів . РАЗОМ: 147 пісень																	

Д. 22

ПОКАЖЧИК ЗБИРАЧІВ ТА ЇХ МАТЕРІАЛІВ у зб. «ЗАКАРПАТСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ» / упоряд. З.Василенко, Київ, 1962

№ з/п	*Збирачі*	*Кількість пісень*	*Відсотки*
	І. Науковці ІМФЕ		
1.	П. Батюк, Я. Джерелюк (експ. 1945 року) (експ. 1946 року)	5 пісень 4 + (3вар.) = 7 пісень	*Матеріали ІМФЕ 1945–1955 рр.:* **12%**
2.	З. Калина (рукописний збірник «100 закарпатських народних пісень» (Київ, 1946)	1 + (2) = 3 пісні	
3.	З. Василенко (записи 1948 року) (записи 1949 року)	3 + (1) = 4 пісні 4 пісні	
4.	З фондів ІМФЕ	1 пісня	
5.	Опубліковані збірники ІМФЕ (записи, про дубльовані у збірнику М.Кречка): «Українські народні пісні» (Київ, 1951). Книга 1, «Українські народні пісні» (Київ, 1954). Книга 2 «Українські радянські народні пісні» (Київ, 1955).	2 пісні 3 пісні 2 пісні = 7 пісень	*Нотні публікації ІМФЕ:* **3%**
6.	Експедиція ІМФЕ 1956 року (група науковців)	63 + (5) = 68 пісень	*Експедиції 1956, 1958 рр.* :**69%**
7.	Л. Ященко, 1956	3 + (1) = 4 пісні	
8.	Експедиція ІМФЕ 1958 року (група науковців)	59 + (10) = 69 пісень	
	РАЗОМ: 172 пісні: 151 + (21)		**84%**
	ІІ. Закарпатські збирачі		
1.	Ю. Вегерич	2 пісні	**≈3%**
2.	Н. Кащук	(1) пісня	
3.	П. Копинець	2 + (1) =3 пісні	
4.	Опубліковані збірники місцевих збирачів: «Народні пісні подкарпатских русинов» Д. Задора, Ю. Костя, П. Милославського (Унгвар, 1944); «Закарпатські народні пісні» / упоряд. М. Кречко (Ужгород, 1959).	(1) пісня 25 + (1) = 26 пісень *[разом зі збірниками ІМФЕ 1951–1955 рр. – 33 пісні]*	**0,5%** **12,5%** **[16%]**
	М. Машкін	1 авторська пісня	
	РАЗОМ: 30 + (4) = 34 пісні, без авторської – 33.		**16%**
	ВСЬОГО У ЗБІРНИКУ: 179 + (26) = 205 пісень (без авторської пісні)		

Д. 23

ГЕОГРАФІЯ ПІСЕНЬ ЗБІРНИКА «ЗАКАРПАТСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ» /упоряд. З.Василенко, Київ, 1962

Прийняті скорочення:

Бат. – П.Батюк
Вас. – З.Василенко
ЗКМ – Задор–Костьо–Милославський
Е-56 – Експедиція 1956 р.
Е-58 – Експедиція 1958 р.
Кал. – З Калина
Копин. – П. Копинець
Кост. – Ю.Костюк (Костьо)
Кр. – М. Кречко
Машк. – М. Машкін
Мил. – П. Милославський
Укр.-1 – Українські народні пісні, ч. 1
Укр.-2 – Українські народні пісні, ч. 1
Укр. рад.п. – Українські радянські народні пісні
Ящ. – Ященко

Район	№ з/п	Населений пункт	Збирачі, збірники	Сторінки пісень	К-сть пісень
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
1.Велико-березнянський *2 пісні – 1%*	1. 2.	Волосянка Тополя	Кречко (Кр.) Василенко (Вас.), 1949 р.	(120) (110)	1 1

1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
2.Виноградівський *7 пісень – 3%*	3.	Вел. Ком'яти	Вас., 1958 р. Кр.	(212) (71)	1 1
	4.	Дротинці	Костюк (Кост.), зб. Кр.	(118)	1
	5.	Пушкіново (нині Пушкіно)	Ященко (Ящ.)	(82), (207), (281), (343)	4
3. Воловецький *2 пісні: 1+ (1) –1%*	6. 7.	Гукливий Скотарське	Копинець (Копин.) Задор, зб. ЗКМ.	(114) (100) – вар.1	1 (1)
4. Іршавський *76 пісень: 66+(10)* ***<u>37%</u>***	8.	Білки	Вас.,1948 р. Світлик, зб. Кр. Батюк (Бат.), 1945 р Батюк (Бат.), 1946р. Калина	(140) – вар.1 (41) (101), (102), (116) (188) (279) (117) – вар.1, (187) – вар.1, (189)	(1) 1 4 1 1+ (2)
	9.	Вел. Раковець	Екс.-1956 (Е-56)	(29), (104), (105), (108) – 1 вар., (133), (135), (141), (143), (149), (151), (152), (155), (156), (160), (169), (173) – вар. 1, (199), (205), (217), (228), (259), (260), (262)	21+(2)
			Мельник, зб. Кр.	(127), (227)	2
	10.	Довге	Е-56	(34), (35), (53), (53)-вар.1, (53)- вар.2, (113), (128), (157), (180), (214), (251), (252), (257)	11+ (2)
			Кр. Машкін (Машк.), зб. Кр.	(333) (218), (345) (99)	1 2 1
	11.	Імстичево	Бат., 1945 Бат., 1946	(55) – вар.1 (280)	(1) 1
	12.	Кушниця	Бат., 1946	(52) – вар.3	(1)
	13. 14.	Луково Приборжавське	Копин. Е-56	(25), (26), (30), (31), (32), (36), (72), (76), (124), (129)–вар.1, (150), (159), (167), (183), (193), (195), (263), (265), (267), (268), (270)	20+ (1)
5. Міжгірський *42 пісні: 34+(8) –* ***<u>20%</u>***	15.	Колочава	Е-56	(308)	1
	16.	Міжгір'я	Експ.-1958 (Е-58)	(45)– вар.1, (59)– вар.1, (130)–вар.1, (131), (145), (171), (176), (177), (220), (222)–вар.1, (282), (287)-вар.1, (288), (339)	9 + (5)
	17.	Репинне	Е-58	(38), (62), (178)– вар.1, (181), (290)	

1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
			Е-58	(292),(293), (294), (295), (296), (302), (303)	11+ (1)
			Вегерич, 1958	(292), (298)	2
	8.	Синевир	Е-58	(55), (67), (85), (91) – вар.1, (94) – вар.1, (106), (136), (158), (178), (224), (305), (306), (340)	11+ (2)
6. Мукачівський *10 пісень: 9+(1) – 5%*	19.	Бобовище (зап. в Мукачеві)	Е-58	(77), (126)	2
	20.	Зняцево	Милославський (Мил.), зб. Кр.	(331)	1
	21.	Іванівці (зап. в Мукачеві)	Е-58	(191)	1
	22.	Кальник	Мил., зб. Кр.	(200)	1
	23.	Мукачево	Е-58	(134), (203), (210)	3
	24.	Ракошино	Кр.	(98) – вар.1	(1)
	25.	Чинадієво	Мил., зб. Кр. //ЗКМ	(80)	1
7. Перечинський *8 пісень – 4%*	26.	Ворочево	Кр.	(163)	1
	27.	Зарічево	Вас., 1949	(147)	1
	28.	Перечин	Кр., зб. Кр.// Укр.-1	(324)	1
	29.	Порошково	Кр.	(61), (103), (119)	3
	30.	Сімерки	Кост., зб. Кр.	(185)	1
	31.	Тур'я Ремети	Кр.	(201)	1
8. Рахівський *3 пісні – 1,5%*	32.	Богдан	Кр. //Укр-2	(68)	1
	33.	Вел. Бичків	Кр.	(332)	1
			Мил.//зб. Кр., Укр. рад. п.	(328)	1
9. Свалявський *6 пісень: 5+(1) – 3%*	34.	Голубине	Кащук	(154) – вар.1	(1)
			Кр.//Укр.-1	(321)	1
	35.	Свалява	Вас., 1949	(109)	1
			Е-58	(45), (47), (48)	3
10. Тячівський *9 пісень:8+(1) –4,5%*	36.	Буштино	Е-56	(96), (121), (164), (231), (233), (337)	6
	37.	Новоселиця	Мил., зб. Кр.	(326)	1
	38.	Тячів	Вас., 1948	(49), (49)- вар.1,	1+(1)
11. Ужгородський *7 пісень – 3,5%*	39.	Горяни	Копин.	(123)	1
	40.	Лемківці	Вас., 1949	(144)	1
	41.	Середнє	Мил., зб. Кр.	(335)	1
			Мил., зб. Кр.// Укр-2	(215)	1
			Мил.,зб.Кр.//Укр.п. 3.	(330)	1
	42.	Сторожниця	Кр.	(208)	1
	43.	Ужгород	Кр.	(78)	1
12.Хустський *31 пісня: 27+(4) –* ***15%***	44.	Велятино	Бат., 1946	(51) – вар.2, (66) – вар.1, (166)	1+(2)
	45.	Горінчово	Е-58	(33), (40), (57), (64), (74), (87), (115), (142)–вар.1, (161), (162)–вар.1, (182), (240), (248), (341)	12+(2)

1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
	46.	Золотарьово	Бат., 1946	(239)	1
	47.	Липовець (зап. в Горінчово)	Е-58	(241), (242), (243), (246)	4
	48. 49. 50. 51.	Нанково Нанково (зап. в Горінчово) Рокосово Сокирниця Хуст	Мил.//зб.Кр. Е-58 Вас., 1948 Е-56 Кр.	(84) (244), (245) (139) (73), (89), (148), (237) (322)	1 2 1 4 1
Без зазначеного насел. пункту		*2 пісні – 1%*	Укр.-2 З фондів	(107) (28)	1 1
Авторська пісня		*1 пісня – 0,5%*	Машкін	(347)	1
12 районів	***51 населений пункт***		***206 пісень: 179 + (26 вар.) + 1 авторська***		

ВАРІАНТИ: (45) – 1 вар., (49) – 1 вар., (51) – 2 вар., (52) – 3 вар., (53) – 1 вар., (53) – 2 вар., (55) – 1 вар., (59) – 1 вар., (66) – 1 вар., (91) – 1 вар., (94) – 1 вар., (94) – 1 вар., (98) – 1 вар., (100) – 1 вар., (108) – 1 вар., (117) – 1 вар., (129) – 1 вар., (130) – 2 вар., (140)– 1 вар., (142)– 1 вар., (154) – 1 вар., (162)– 1 вар., (173) – 1 вар.(178) –1 вар., (187) – 1 вар., (222) – 1 вар., (287) – 1 вар.

Д. 24

ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ФОЛЬКЛОРНОГО МАТЕРІАЛУ
зб. «Закарпатські народні пісні» / упоряд. З. Василенко. Київ, 1962

№ з/п	*Розділи, жанри*	*Кількість пісень*	*Сторінки*
1.	**Календарні та обрядові** [календарно-обрядові й родинно-обрядові]: • 2 колядки • 2 гаївки • 4 весільних ладкань • 1 весільна сирітська пісня • 3 приспівки до весільних танців • 2 весільні обрядові пісні	14 7%	24–43
I. ОБРЯДОВІ ПІСНІ :		*14 пісень – 7%*	
2.	**Історичні, вояцькі та рекрутські** • 9 історичних і соціальних балад (+ 9 вар.) • 1 вояцька • 2 рекрутські	12 + (9) = 21 10%	44–69
3.	**Побутові** • 5 побутових балад + (2 вар.) • 17 пісень + (2) • 3 колискові пісні + (1 вар.)	25 + (5) = 30 15%	70–112
4.	**Про кохання :** • 52 пісні + (9) • 2 балади + (1)	54 +(10) = 64 31%	113–197
5.	**Жартівливі та гумористичні** • 16 пісень + (1) • 1 балада	17 + (1) = 18 9%	198–229
II. НЕОБРЯДОВІ ПІСНІ (основних тематичних груп, без пісень радянської тематики)		*133 пісні – 65%*	

6.	**Коломийки**	40 + (1) = 41	230–318
КОЛОМИЙКИ		*41 твір – 20%*	
7.	**Про боротьбу за визволення Закарпаття, про комуністичне будівництво**	16 + 1 авторська 8%	319–349
ПІСНІ РАДЯНСЬКОЇ ТЕМАТИКИ		*16 пісень – 9%*	

Д. 25

СТРУКТУРНИЙ ПОКАЖЧИК ОСНОВНИХ ТЕМАТИЧНИХ ГРУП НЕОБРЯДОВИХ ПІСЕНЬ зб. «ЗАКАРПАТСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ» / упоряд. З.Василенко. Київ, 1962

Структури	*Сторінки пісень*	*Всього*
І. Характерні складочислові будови для пісень Закарпаття		
(4+4)	(44), (47), (48), (53), (53) –1 вар., (53) – 2 вар., (53)–3 вар., (55), (55)– 1 вар., (67), (71), (89), (91), (96), (98), (100)/II, (107), (108), (109), (118), (133), (139), (141), (141), (142), (150), (155), (161), (162), (185), (187), (195), (199), (200), (208), (214), (227)	**32+ (4)** =36 пісень **18%**
(4+4+6)	(49), (49) – 1 вар,. (51) – 2 вар., (52) – 3 вар., (62), (73), (74), (76), (78), (80), (82), (84), (85), (87), (101), (105), (114), (115), (116), (117), (121), (126), (131), (176), (183), (207), (220), (228) – 1 вар., (228)	**25 + (4)** = 29 пісень **14%**
(6+6)	(57), (59), (61), (64), (66), (72), (77), (102), (110), (113), (119), (123), (124), (127), (128), (129), (130), (134), (135), (136), (147), (148), (152), (154) – 1 вар., (158), (167), (177), (178), (203), (205), (210), (215), (218)	**32 + (1)** = 33 пісні **16%**
ІІ.Менш типові та одиничні структури пісень		
(4+3)	(151), (156), (157), (171), (173)–1 вар, (189), (224)	**6 + (1) =7 пісень**
(4+6)	(160), (188)	**2 пісні**
(5+3)	(103), (193)	**2 пісні**
(5+5)	(145), (159)	**2 пісні**
(6+3)	(217)	**1 пісня**
(6+5)	(106)	**1 пісня**
(4+4+3)	(143), (163), (164), (181), (182), (191), (201), (212)	**8 пісень**
(4+4+4)	(99)	**1 пісня**
(4+4+5)	(94), (94) – 1 вар.	**1 + (1) = 2пісні**
(5+5+6)	(167)	**1 пісня**
(6+4+4)	(100) – 1 вар.	**(1) = 1 пісня**
(4+4+4+3)	(104), (149), (180)	**3 пісні**
(6+4)(6+5)	(68)	**1 пісня**
(1’6+ 1’6+7+6)*	(144)	**1 пісня**
(1’6+6)(6+4+4)	(120)	**1 пісня**
(6+6)(6+6+4+4)	(166)	**1 пісня**
	РАЗОМ: 32 + (3) + 35 пісень **17%**	

* 1’ – вставний вигук

Д. 26

ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ ХРОНОЛОГІЇ ЕКСПЕДИЦІЙ В.ГОШОВСЬКОГО

(з матеріалів фоноархіву Ужгородського музичного колежду імені Д. Є. Задора, Львівської національної музичної академії імені М. В.Лисенка та фрагментів його публікацій)

	Нас. пункт	*Район*	*К-сть і № бабіни*		*Місяць, № прикладу в статті*	
1947	Порошково*	Перечинський	*(нотування без звукозаписів)*		червень	№23
1955-1956						
	В.Водяне**	Рахівський				№4
	В.Бичків**	Рахівський				№5
	Кострина**	Великоберезнянський				№3
1957		Дубриничі*** №5	Перечинський			січень
	Антонівка***	Ужгородський			липень	№11
	Голубине***	Свалявський			листопад	№10
	Неліпино	Свалявський	12	01007		
	Колочава**,***	Міжгірський			листопад	№1; №4,6
	Малі Ком'яти***	Виноградівський			листопад	№2а
	Олешник***	Виноградівський			листопад	№9
1958	Оріховиця*	Ужгородський			січень	№7
	Неліпино*[1]	Свалявський			червень	№22
	Голубине***	Свалявський			липень	№12
	Тибава***	Свалявський			липень	№1,2
	Вел.Ком'яти*	Виноградівський			липень	№10
	Онік (Онок)**	Виноградівський				№2
1959	Кибляри***	Ужгородський			лютий	№11а
	Коритняни[2]	Ужгородський	з монографії «Біля джерел…»			С.53
	Новобарово*	Тячівський			лютий	№20
	Дубове***	Тячівський			березень	№13
	В.Бичків*	Рахівський			березень	№11
	Квасове	Рахівський	21	01010		
	Пилипець*	Міжгірський			квітень	№14
	Тересва	Тячівський зб. «Памяті В Гошовського», С.94				влітку
	Вел.Копаня*	Виноградівський			жовтень	№21
	Антонівка*	Ужгородський			грудень	№9
	Сімерки	Перечинський	«Були колись літа…»			с. 401-402
	Богдан	Рахівський	з монографії «Біля джерел…»			с. 143
	Луги	Рахівський	з монографії «Біля джерел…»			с. 143
1960	Люта	Великоберезнян.	4	01016		
	Стужиця	Великоберезнян.	17	01004		
	Ужок	Великоберезнян.	31	01017		
	М. Раковець	Іршавський	4	01006		
	Дубриничі	Перечинський	11	01002		

---

* „Чеські і словацькі пісні в українському фольклорі Закарпатської області УРСР»
** „До питання про музичні діалекти Закарпаття»
*** „Деякі особливості історичного розвитку української народної пісні на Закарпатті»
[1] Жирним шрифтом з підкресленням виділено повторні експедиції
[2] Інформація з монографії „Біля джерел народної музики слов'ян» (прийняте скорочення – Біля джерел…)

	Новоселиця	Перечинський	10	01009
	В.Бичків	Рахівський	2	01006
в період 1955-1960 років				
(з матеріалів дослідження колядок[1]):				
	Вільхівці	Тячівський		
	Чорноголови	Великоберезнян.		
	Зарічево	Перечинський		
	Тур'я Бистра	Перечинський		
	Великі Лази	Ужгородський		
	Баранинці	Ужгородський		
	Завадка	Воловецький		
	Скотарське	Воловецький		
	Воловець	Воловецький		
	Березники	Свалявський (+)	7	01022
	Росвигово	Мукачівський		
	Кальник	Мукачівський		
	Керецьки	Свалявський		
	Заднє (з 1961 р. –	Приборжавське) Іршавський (+)	4	01023
	Репине	Міжгірський (+)	9(скрипка)	01020
	Березово	Хустський		
	Хуст	Хустський (+)	25	01026
	Дулово	Тячівський		
	Теребля	Тячівський		
	Стеблівка	Хустський		
	Вонігово	Тячівський (+)	6 (сопілка)	01019
	Руське Поле	Тячівський		
1962	**Вільхівці**	Тячівський	8	01018
1964	Кам`яниця	Ужгородський	12	01003
	Страбичово	Мукачівський	29	01008
	Руські Комаровці	Ужгородський	з монографії «Біля джерел…»	С.53
1966	**Пилипець**	Міжгірський	28	16 експ.ЛДК серпень
	Кальник	Мукачівський	27	16 експ.ЛДК серпень
без зазначеного року:				
	Люта	Великоберезнян.	12	0127
	Довге	Іршавський	12	01015
	Тюшка	Міжгірський	29	01005
	Тюшка	Міжгірський	17	01025
	Залуж	Мукачівський	36	01001
	Іванівці	Мукачівський	10	01013
	Іванівці	Мукачівський	18	01028
	Порошково	Перечинський	22	01014
	Рахів	Рахівський	5 (скрипка)	01021
	Рахів	Рахівський	15	01024
	Росішка	Рахівський	2	01006
	Сокирниця	Хустський	9	01012

[1] Інформація взята зі „Списку населених пунктів» під картою в кінці статті В. Гошовського «Музичні архаїзми та їх діалектні особливості на Закарпатті", з якого вилучені населені пункти колядок зі збірників Ф. Колесси і Д. Задора – Ю. Костьо – П. Милославського, а також населені пункти попередніх експедицій.

Ясіня	Рахівський	«Були колись літа»	С.409
Білки	Іршавський	«Біля джерел народної музики слов'ян»	С.144
Великий Раковець	Іршавський	«Українські пісні Закарпаття»	С.414
Осій	Іршавський	«Українські пісні Закарпаття»	С.414
Мокра	Перечинський	«Українські пісні Закарпаття»	С.415
Сусково	Свалявський	«Українські пісні Закарпаття»	С.415
Буштино	Тячівський	«Українські пісні Закарпаття»	С.415
Ганичі	Тячівський	«Українські пісні Закарпаття»	С.415
Нересниця	Тячівський	«Українські пісні Закарпаття»	С.415
Усть-Чорна	Тячівський	«Українські пісні Закарпаття»	С.415
Дравці	Ужгородський	«Українські пісні Закарпаття»	С.416
Підгорб	Ужгородський	«Українські пісні Закарпаття»	С.416
Горінчово	Хустський	«Українські пісні Закарпаття»	С.416
Липецька Поляна	Хустський	«Українські пісні Закарпаття»	С.416
Гусний	Великоберезнян.	«Семіотика на допомогу фольклористці»	

ПОПЕРЕДНІ УЗАГАЛЬНЕННЯ

(без даних частини Фоноархіву В. Гошовського, що зберігається у фондах Львівської наукової бібліотеки імені В.Стефаника):

Обстежено:	78 населених пунктів Закарпатської області
Здійснено:	92 експедиції

Д. 27

ДИНАМІКА ЗРОСТАННЯ ЗВУКОЗАПИСІВ В.ГОШОВСЬКОГО

Період порівняння	*Кількість звукозаписів*	*Джерело інформації*
кінець 1958 року	бл. 450*	« До питання про музичні діалекти Закарпаття» [12, с. 6]
середина 1959 року	понад 600	«Листування Володимира Гошовського з Іларіоном Гриневецьким» [209, с. 126]
до вересня 1961 року**	понад 1000	«Чеські і словацькі пісні в українському фольклорі Закарпатської області УРСР» [280, с. 203]

* Цифра ≈ 450 пісень взята із підрахунків, здійснених на основі поданих В.Гошовським даних. За інформацією вченого загальний обсяг існуючого фонду закарпатських народних пісень (а це два збірники Ф. Колесси та збірник Д. Задора–Ю. Костьо–П. Милославського, доповнені матеріалами його власних експедицій) склав до 1000 пісенних одиниць. Відмінусувавши від загальної цифри обсяг вказаних збірників ми отримали орієнтовну кількість записів В. Гошовського.

** 1959–1960 та 1960–1961 навчальні роки виявили різний ступінь інтенсивності експедицій. Із вересня 1960 року В. Гошовський взяв дві ставки педагогічного навантаження в Ужгородському музичному училищі. Велика зайнятість зменшила кількість польових виїздів порівняно з попереднім навчальним роком.

Д. 28

РАЙОНУВАННЯ ОБСТЕЖЕНИХ В. ГОШОВСЬКИМ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

№ з/п	Район	№ з/п	Населений пункт	Рік запису
1	*2*	*3*	*4*	*5*
1.	Великоберезнянський	1.	Кострина	1955-1956
		2.	Люта (2)	1960, ?/р
		3.	Стужиця	1960
		4.	Ужок	1960
		5.	Чорноголови	1955-1960
		6.	Гусний	?/р
2.	Виноградівський	1.	Малі Ком'яти	1957
		2.	Олешник	1957
		3.	Онок	1958
		4.	Великі Ком'яти	1958
		5.	Велика Копаня	1959
3.	Воловецький	1.	Завадка	1955-1960
		2.	Скотарське	1955-1960
		3.	Воловець	1955-1960
4.	Іршавський	1.	Малий Раковець	1960
		2.	Заднє (з 1961 р. – Приборжавське)	1955-1960
		3.	Довге	?/р
		4.	Білки	?/р
		5.	Великий Раковець	?/р
		6.	Осій	?/р
5.	Міжгірський	1	Колочава	1957
		2.	Пилипець (2)	1959, 1966
		3.	Репине	1955-1960
		4.	Тюшка (2)	?/р, ?/р
6.	Мукачівський	1.	Росвигово	1955-1960
		2.	Кальник (2)	1955-1960, 1966
		3.	Страбичово	1964
		4.	Залуж	?/р.,
		5.	Іванівці (2)	?/р, ?/р
7.	Перечинський	1.	Порошково (2)	1947, ?/р
		2.	Дубриничі (2)	1957, 1960
		3.	Сімерки	1959
		4.	Новоселиця	1960
		5.	Зарічево	1955-1960
		6.	Тур'я Бистра	1955-1960
		7.	Мокра	?/р
8.	Рахівський	1.	Великий Бичків (2)	1955-1956, 1959,
		2.	Верхнє Водяне	1955-1956
		3.	Квасове	1959
		4.	Богдан	1959
		5.	Луги	1959
		6.	Рахів (2)	?/р, ?/р
		7.	Росішка	?/р
		8.	Ясіня	?/р

1	*2*	*3*	*4*	*5*
9.	Свалявський	1.	Голубине (2)	1957, 1958
		2.	Неліпино (2)	1957, 1958
		3.	Тибава	1958
		4.	Березники	1955-1960
		5.	Керецьки	1955-1960
		6.	Сусково	?/р
10.	Тячівський	1.	Новобарово	1959
		2.	Дубове	1959
		3.	Тересва	1959
		4.	Вільхівці (2)	1955-1960, 1962
		5.	Дулово	1955-1960
		6.	Теребля	1955-1960
		7.	Вонігово	1955-1960
		8.	Руське Поле	1955-1960
		9.	Буштино	?/р
		10.	Ганичі	?/р
		11.	Нересниця	?/р
		12.	Усть-Чорна	?/р
11.	Ужгородський	1.	Антонівка (Анталовці) (2)	1957, 1959
		2.	Оріховиця	1958
		3.	Кибляри	1959
		4.	Коритняни	1959
		5.	Великі Лази	1955-1960
		6.	Баранинці	1955-1960
		7.	Руські Комаровці	1964
		8.	Кам`яниця	1964
		9.	Дравці	?/р
		10.	Підгорб	?/р
12.	Хустський	1.	Березово	1955-1960
		2.	Хуст	1955-1960
		3.	Стеблівка	1955-1960
		4.	Сокирниця	?/р
		5.	Горінчово	?/р
		6.	Липецька Поляна	?/р
ВСЬОГО населених пунктів: 78				

Д. 28

ФОНОМАТЕРІАЛИ В. ГОШОВСЬКОГО
в архіві комунального закладу «Ужгородський музичний фаховий коледж імені Д. Є. Задора» Закарпатської обласної ради
(станом на 2002 рік)

№ з/п	Населений пункт	№ а/п	Сільрада	Район	К-сть пісень	Рік запису	№ бабін
1.	Люта	58	Лютянська	*І.Великоберезнян.*	4	1960	01016
2.	**Люта**	58	Лютянська	Великоберезнян.	12	б/р	01027
3.	Стужиця	72	Стужицька	Великоберезнян	17	1960	01004
4.	Ужок	76	Ужоцька	Великоберезнян.	31	1960	01017
5.	Довге	155	Довжанська	*ІІ. Іршавський*	12	б/р	01015
6.	М. Раковець	191	Малораковецька	Іршавський	4	1960	01006
7.	Приборжавське	133	Приборжавська	Іршавський	4	б/р	01023
8.	Репинне	230	Репинська	*ІІІ. Міжгірський*	9 (скр)	б/р	01020
9.	Тюшка	235	Річківська	Міжгірський	29	б/р	01005
10.	**Тюшка**	235	Річківська	Міжгірський	17	б/р	01025
11.	Березники	296	Лалівська	*IV. Мукачівський*	7	б/р	01022
12.	Залуж	272	Залужанська	Мукачівський	36	б/р	01001
13.	Іванівці	280	Івановецька	Мукачівський	10	б/р	01013
14.	**Іванівці**	280	Івановецька	Мукачівський	18	б/р	01028
15.	Страбичово	324	Страбичівська	Мукачівський	29	1964	01008
16.	Дубринич	331	Дубриничівська	*V. Перечинський*	11	1960	01002
17.	Новоселиця	334	Новоселицька	Перечинський	10	1960	01009
18.	Порошково	335	Порошківська	Перечинський	22	б/р	01014
19.	В.Бичків	355	Великобичків.	*VI. Рахівський*	2	1960	01006
20.	Кваси			Рахівський	19	1958-1959	01010
21.	Рахів	351	Рахівська	Рахівський	5 (скр)	б/р	01021
22.	**Рахів**	351	Рахівська	Рахівський	15	б/р	01024
23.	Росішка	379	Росішківська	Рахівський	2	б/р	01006
24.	Неліпіно	396	Неліпінська	*VII. Свалявський*	12	1957	01007
25.	Вільхівці	429	Вільховецька	*VIII. Тячівський*	8	б/р	01018
26.	Вонігове	434	Вонігівська	Тячівський	6 сопілка	б/р	01019
27.	Кам`яниця	513	Невицька	*ІХ.Ужгородський*	12	1964	01003
28.	Сокирниця	597	Сокирницька	*Х.Хустський*	9	б/р	01012
29.	Хуст	539	Хустська	Хустський	25	б/р	01026

ВСЬОГО:

25 нас.пунктів (без повторів)	*24 сільради*	*10 районів*	*397 пісень*	*від 1958 до 1964 року*	*29 бабін (17 без паспортних даних)*

ПРИМІТКИ: *№ а/п означає номер населеного пункту за адміністративним поділом,*
б/р - без помітки про рік запису.

Д. 29

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТОЇ ДІАЛЕКТНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ З КЛАСИФІКАЦІЄЮ В. Л. ГОШОВСЬКОГО

Загальноприйнята класифікація[1]	*Класифікація В.Гошовського*	*№ з/п*	*Населені пункти*	*Райони*
1	*2*	*3*	*4*	*5*
І. Гуцульщина	***1. Гуцульський музичний діалект***	1.	Богдан-Луг	Рахівський
		2.	Великий Бичків	Рахівський
		3.	Рахів	Рахівський
		4.	Розсішка	Рахівський
		5	Ясіня	Рахівський
ІІ. Бойківщина	***2. Східно-верховинський музичний діалект***	1.	Воловець	Воловецький
		2.	Скотарське	Воловецький
		3.	Колочава	Міжгірський
		4.	Пилипець	Міжгірський
		5.	Репинне	Міжгірський
		6.	Тюшка	Міжгірський
		7.	Усть Чорна	Тячівський
		8.	Дубове	Тячівський
		9.	Неліпено	Свалявський
		10.	Тибава	Свалявський
		11.	Березове	Хустський
		12.	Горінчове	Хустський
		13.	Липецька Поляна	Хустський
		14.	Довге	Іршавський
	3. Західно-верховинський музичний діалект	1.	Завадка	Воловецький
		2.	Люта	Великоберезнянський
		3.	Стужиця	Великоберезнянський
		4.	Ставне	Великоберезнянський
		5.	Ужок	Великоберезнянський
	4. Ужансько-Тур`янський музичний діалект	1.	Чорноголова	Великоберезнянський
		2.	Дубриничі	Перечинський
		3.	Мокра	Перечинський
		4.	Новоселиця	Перечинський
		5.	Порошково	Перечинський
		6.	Сімерки	Перечинський
		7.	Тур`я Бистра	Перечинський
ІІІ. Закарпаття (передгірно-долинна етнографічна провінція)	***5. Ужгородський музичний діалект***	1.	Антонівка	Ужгородський
		2.	Баранинці	Ужгородський
		3.	Великі Лази	Ужгородський
		4.	Дравці	Ужгородський
		5.	Кам`яниця	Ужгородський
		6.	Коритняни	Ужгородський

[1] За основу визначення приналежності народних пісень Закарпатської області за населеними пунктами до загальноприйнятих етнографічних груп взято рукопис Ю. Сливінського та Б. Луканюка «Покажчики етнографічного поділу народномузичного матеріалу західного полігону України» (Львів, 1986).

1	2	3	4	5
		7.	Оріховиці	Ужгородський
		8.	Підгорб	Ужгородський
	6. Латорицький музичний діалект	1.	Залуж	Мукачівський
		2.	Іванівці	Мукачівський
		3.	Страбичове	Мукачівський
		4.	Березники	Мукачівський
		5.	Кобиляри	Ужгородський
		6.	Сускове	Свалявський
	7. Боржавський музичний діалект	1.	Білки	Іршавський
		2.	Вел.Раковець	Іршавський
		3.	Осой	Іршавський
		4.	Вел.Копаня	Виноградівський
		5.	Малі Ком`яти	Виноградівський
		6.	Онок	Виноградівський
		7.	Хуст	Хустський
	8. Мараморський музичний діалект	1.	Буштино	Тячівський
		2.	Вільхівці	Тячівський
		3.	Вонігове	Тячівський
		4.	Ганичі	Тячівський
		5.	Дулово	Тячівський
		6.	Нересниця	Тячівський
		7.	Новобарово	Тячівський
		8.	Руське Поле	Тячівський
		9.	Теребля	Тячівський
		10.	Тересва	Тячівський

Д. 29

ПОКАЖЧИК ІНФОРМАНТІВ ПІД ЧАС ЗБИРАННЯ МАТЕРІАЛІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

№ з/п	*Прізвище, ім'я інформанта*	*Причетність до фольклористичних подій чи їх учасників*	*Форма отримання інформації*
Інтерв'ю, проведені В. Мадяр-Новак, що зберігаються в архіві В. М.-Н.			
1.	Арпа Степан	дослідник спадщини Д. Задора	інтерв'ю від 24.09.1993 р.
2.	Баганич Віра	інформантка В. Гошовського	інтерв'ю від 20.08.2002 р.
3.	Бараній Михайло	інформант В. Гошовського	інтерв'ю від 15.12.1997 р.
4.	Гошовський Василь	брат В. Гошовського	інтерв'ю від 09.08.1995 р.
5.	Гошовський Милослав	племінник В. Гошовського	інтерв'ю від 17.10.2002 р.
6.	Диянич Марія	донька інформанта В. Гошовського	інтерв'ю від 23.10.2002 р.
7.	Задор Ізабелла	донька Д.Задора	інтерв'ю від 20.10.2012 р
8.	Задор Іштван	син Д. Задора	інтерв'ю від 20.10.2012 р.
9.	Задор-Сулінчак Марта	сестра Д. Задора	інтерв'ю від 08.04.2003 р.
10.	Затін Борис	баяніст Закарпатського народного хору під кер. П. Милославського, М. Кречка	інтерв'ю від 13.10.2002 р.

11.	Затіна Надія	Співачка Закарпатського народного хору під кер. П. Милославського, М. Кречка	інтерв'ю від 20.10.2002 р.
12.	Кобулей Елішка	дружина О. Кобулея	інтерв'ю від 30.09.2001 р.
13.	Кобулей Омелян	колега В. Гошовського в Ужгородському музучилищі	інтерв'ю від 30.09.2001 р.
14.	Козак Людмила	донька В. Гошовського	інтерв'ю від 29.09.2017 р.
15.	Контратович Антон	співавтор збірника Д. Задора–Ю. Костя–П. Милославського	інтерв'ю від 18.02.1994 р.
16.	Кречко Михайло	етнографіст	інтерв'ю від 14.10.1993 р.
17.	Луканюк Богдан	учень В. Гошовського	інтерв'ю від 25.10.2013 р.
18.	Мацієвський Ігор	учень В. Гошовського	інтерв'ю від 08.10.2005 р.
19.	Мишанич Михайло	учень В. Гошовського	інтерв'ю від 10.10.2008 р.
20.	Мурзіна Олена	етномузиколог, учасниця семінарів, організованих В. Гошовським	інтерв'ю від 08.10.2005 р.
21.	Піцур Наталія	колега В. Гошовського в обласному Закарпатському краєзнавчому музеї	інтерв'ю від 25.09.2002 р.
22.	Рощахівський Арсен	син М. Рощахівського	інтерв'ю від 24.01.2001 р.
23.	Світлик Михайло	син П. Світлика	інтерв'ю від 01.03.2001 р.
24.	Сенько Іван	учень П. Лінтура	інтерв'ю від 29.04.2009 р.
25.	Тиводар Михайло	закарпатський етнолог	інтерв'ю від 09.12.2003 р.
26.	Хазитарханов Альберт	учень В. Гошовського	інтерв'ю від 20.08.2002 р.
27.	Хланта Іван	учень П. Лінтура	інтерв'ю від 27.10.1993 р.
28.	Шимоновський Федір	колега Ю. Костя в Ужгородській учительській семінарії	інтерв'ю від 23.05.2001 р.
29.	Шимша Наталія	донька однокурсника Ю. Костя	інтерв'ю від 01.08.2010 р.
30.	Шостак Віктор	колега В. Гошовського в обласному Закарпатському краєзнавчому музеї	інтерв'ю від 14.08.2008 р.
Листування Віри Мадяр-Новак (архів В. М.-Н.)			
31.	Боніславський Тибор	учень В. Гошовського	лист від 11.10.2003 р.
32.	Гошовська Єлизавета (Львів)	дружина В. Гошовського	лист від 14.03.2000 р.
33.	Дольницька Марта (Оломоуц, Чехія)	донька І. Панькевича	лист від 21.01.2004 р.
34.	Костюк (Костьо) Юрій (Пряшів, Словаччина)	співавтор збірника «Народні пісні подкарпатских русинов» Д. Задора–Ю. Костя–П. Милославського	листи від 15.11.1993 р., 25.03.1994 р.
35.	Матвієнко Володимир (Київ)	транскриптор збірника «Закарпатські народні пісні», упорядкованого З. Василенко	лист від 03.03.1994 р.
36.	Мушинка Микола (Пряшів, Словаччина)	учень І. Панькевича, товариш Ю. Костюка	листи від 16.01. 2004 р., 15.02.2004 р.
37.	Пал Людвіг (Будапешт)	учень В. Матвієнка	лист від

Додаток Е: Картосхеми

Е. 1

Картосхема фольклористичних обстежень Б.Бартока [11]

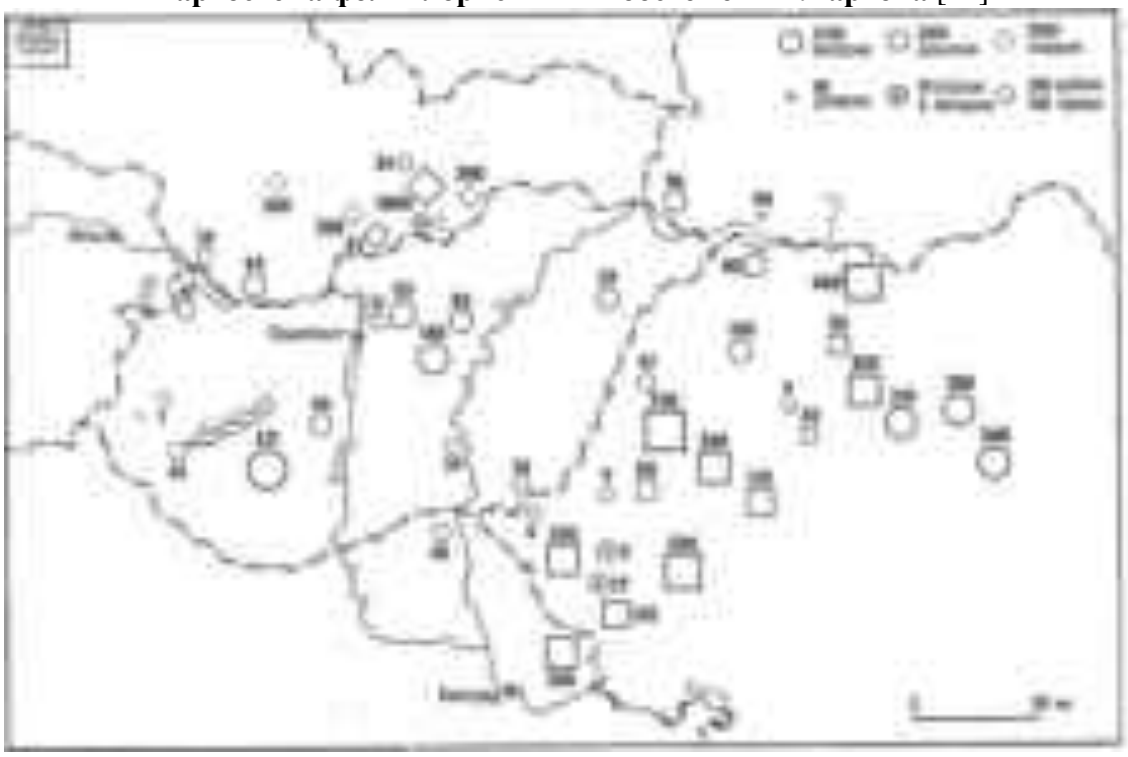

Е. 2

Картосхема експедиції Б. Бартока на Закарпатті (складена В.Луканюком) [164]

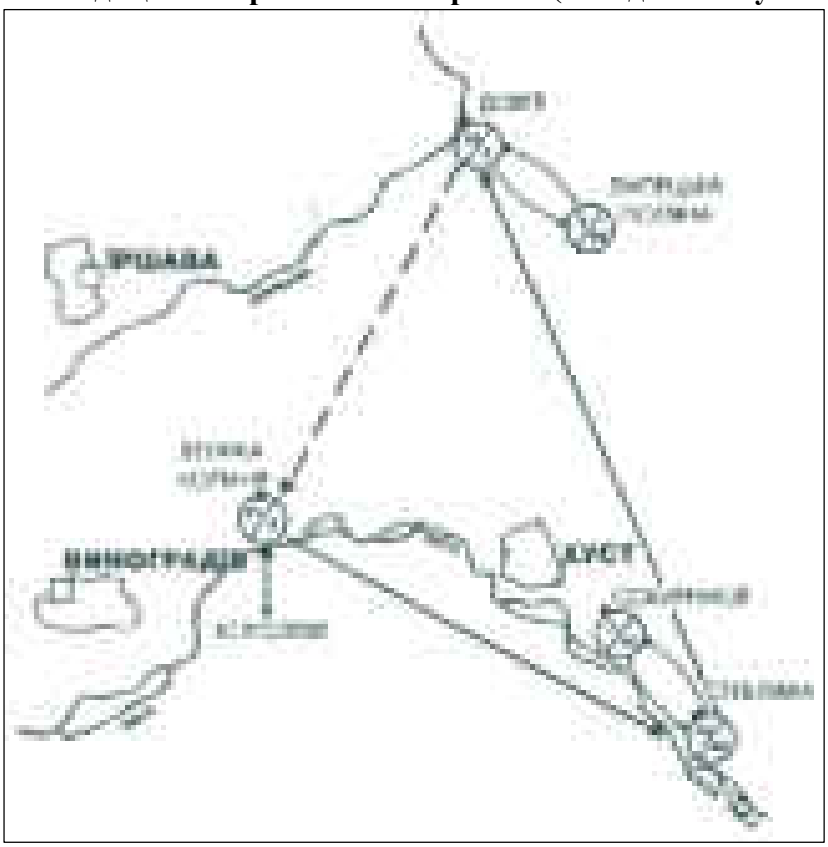

Пояснення: *на картосхемі вказано кількість записаних одиниць у даному населеному пункті: перша цифра – вокальна музика, друга – інструментальна. Стрілками показано напрямки пересування Б. Бартока в терені* [164]

Е. 3

ЕКСПЕДИЦІЯ В.ГОШОВСЬКОГО 1957 РОКУ

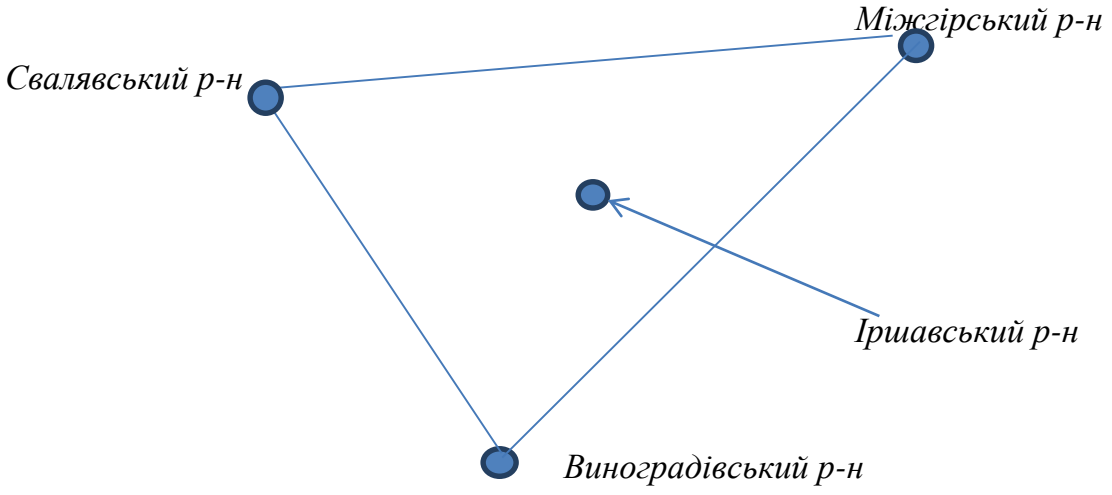

Е. 4

УНАОЧНЕННЯ В.ГОШОВСЬКОГО

до статті «До питання про музичні діалекти Закарпаття». 1958 р., Ужгород

Е. 5

РОБОЧА КАРТА З МУЗИЧНО-ФОНЕТИЧНИМИ ОСОБЛИВОСТЯМИ КОЛЯДОК ЗАКАРПАТТЯ

(складена В. Гошовським у процесі роботи над статтею «Музичні архаїзми та їх діалектні особливості на Закарпатті». Рукопис 1960 р., Ужгород)

Е. 6

КАРТОСХЕМА ДО СТАТТІ В. ГОШОВСЬКОГО
«СПРОБА ГЕНЕЗИ ОДНОЇ ЛЕМКІВСЬКОЇ ВЕСІЛЬНОЇ ПІСНІ»

Е. 7

КАРТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ КАЛЕНДАРНИХ ОБРЯДОВИХ ПІСЕНЬ
зі збірника В. Гошовського «Українські пісні Закарпаття»

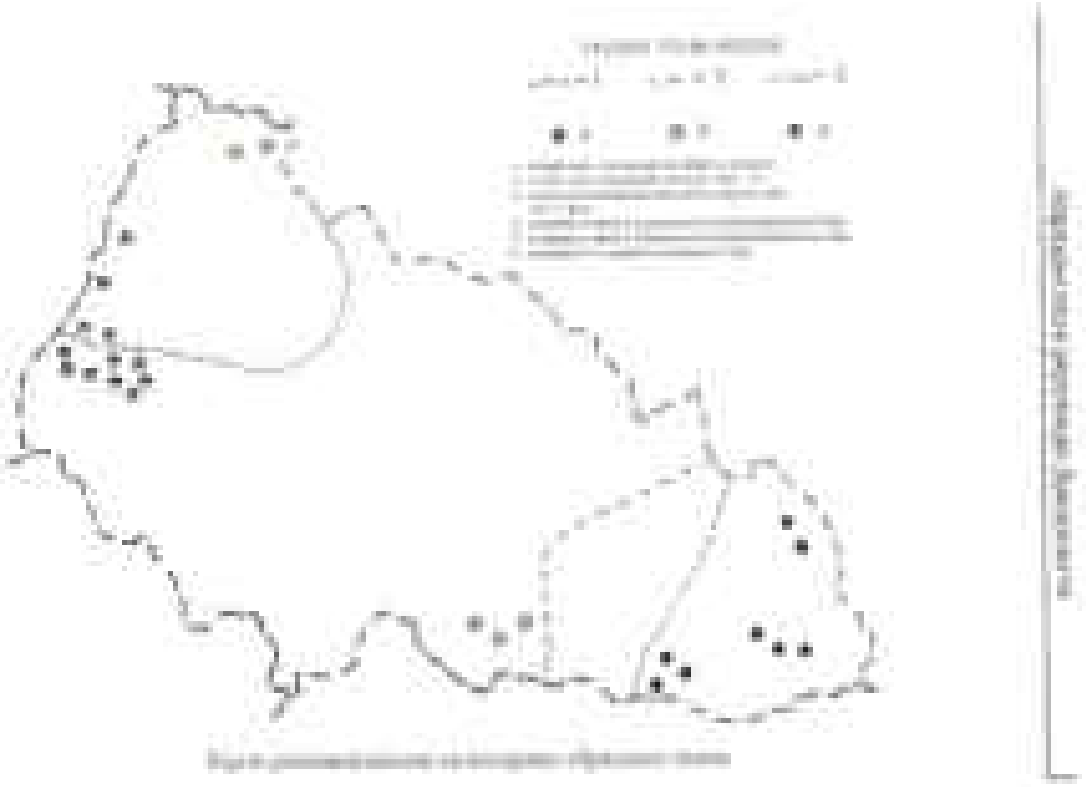

Е. 8

КАРТА ПОШИРЕННЯ ТИПІВ ВЕСІЛЬНИХ ОБРЯДОВИХ ПІСЕНЬ
зі збірника В. Гошовського «Українські пісні Закарпаття»

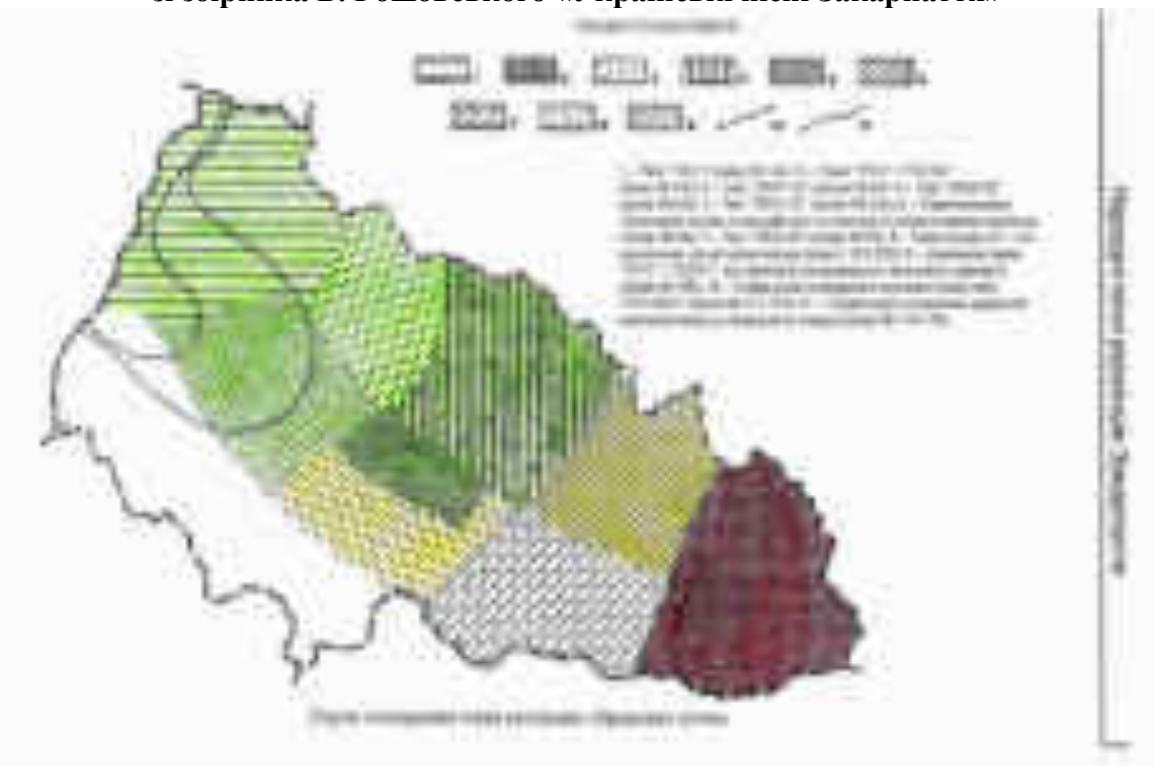

Е. 9

КАРТА ПОШИРЕННЯ МУЗИЧНИХ ДІАЛЕКТІВ
зі збірника В. Гошовського «Українські пісні Закарпаття»

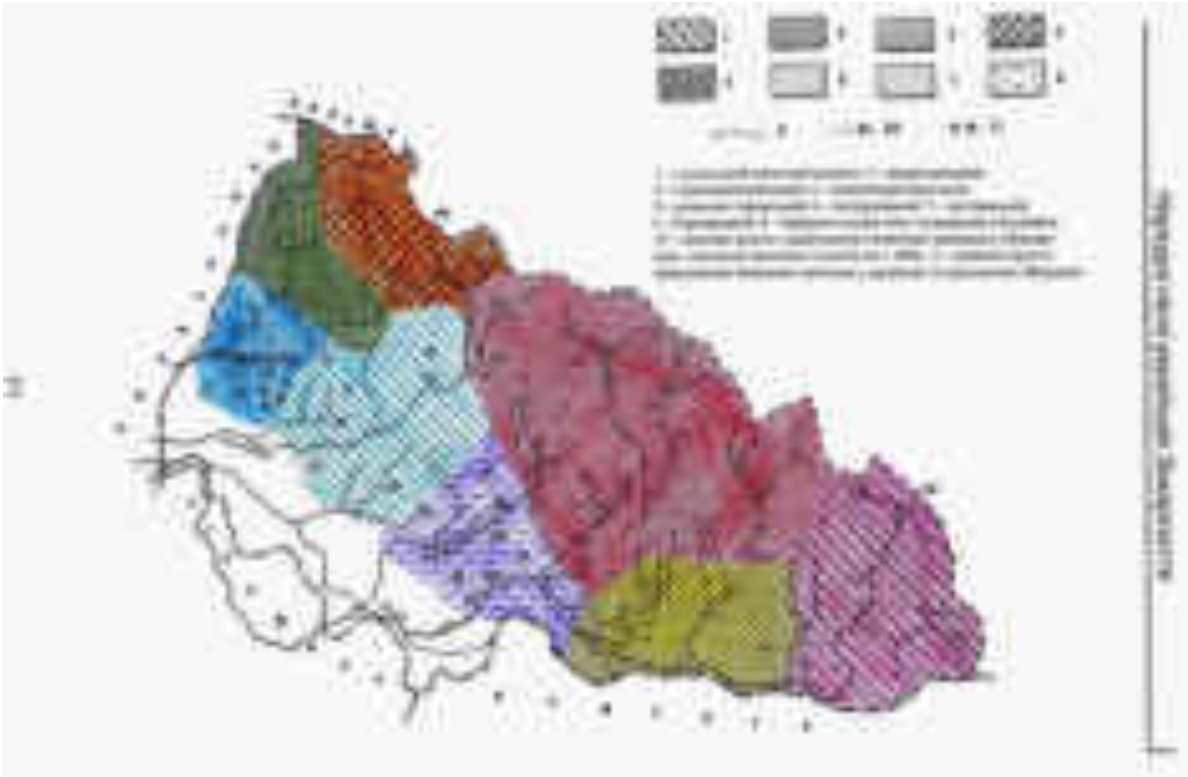

Додаток Ж
Схеми

Ж. 1

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОЛОМИЙКИ
В НОВОУГОРСЬКУ ПІСНЮ
(ЗА ВЕРСІЄЮ В.ГОШОВСЬКОГО)

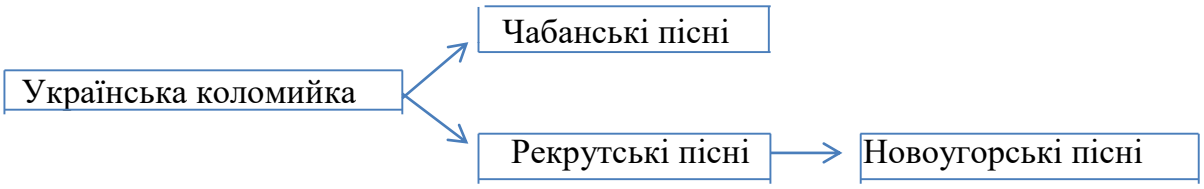

Ж. 2

ЗАГАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ЗАДОРІВСЬКОЇ ТЕОРІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ КОЛОМИЙКИ

КОЛОМИЙКА	«СПІВАНА» з коломийковою будовою	РЕЦИТАЦІЯ з коломийковою будовою
ЖАНРОВІ ОЗНАКИ:	**ЖАНРОВІ ОЗНАКИ:**	**ЖАНРОВІ ОЗНАКИ:**
1. ТАНЕЦЬ з приспівками	*1. ПІСНЯ*	*1. РЕЧИТАТИВ*
2. ALLEGRO	*2. ANDANTE*	*2. ALLEGRO (тип А) LARGO (тип Б)*
3. 4/4 ♫♫♫♫|♫♫♩ ♩ |	*Два різновиди: до ходи (тип А) 4/4 ♫♫♫♫|♫♫♩ ♩ | – сольна імпровізація (тип Б) порушено ритм*	*3. Порушена ритмоформула*
4. 2 рядковий вірш	*4. 2 рядковий вірш*	*Тричастинна форма 3[2(8+6)]*
5. Структура вірша (8+6)	*5. Структура вірша (8+6)*	*Структура вірша (8+6)*

Ж. 3

ЗАДОРІВСЬКА ХАРАКТЕРИСТИКА КОЛОМИЙКИ «ДО ТАНЦЮ»

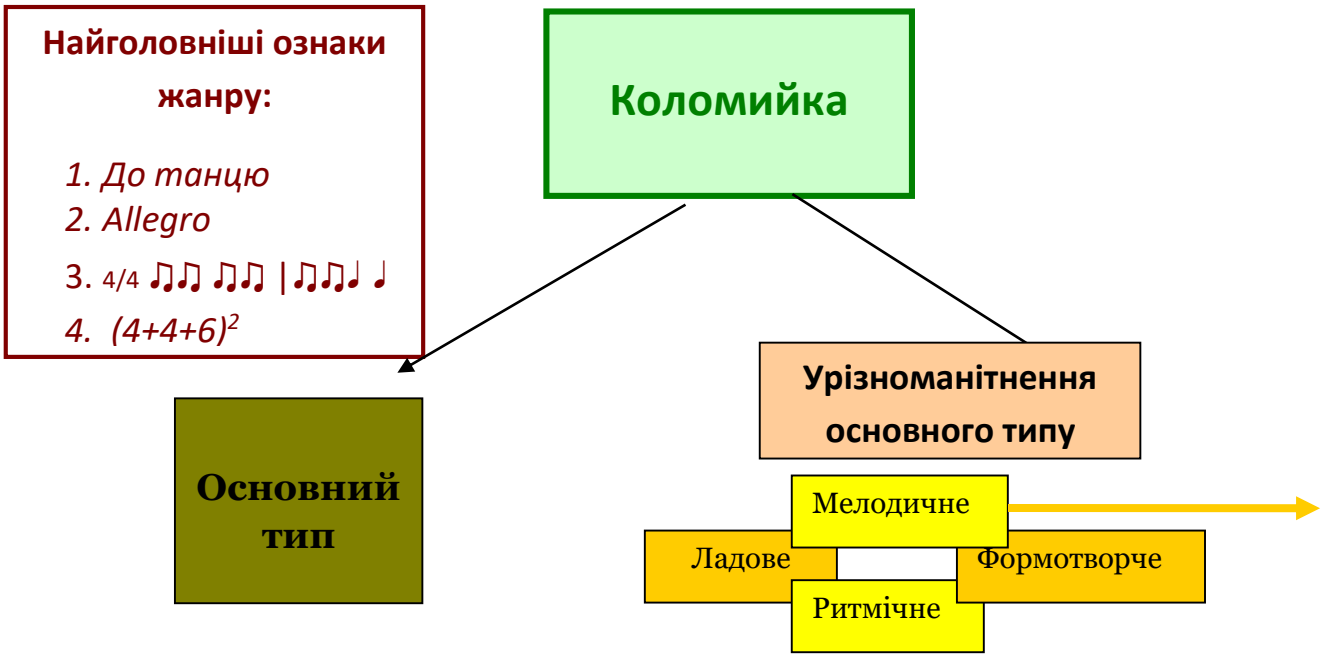

Ж. 4

ПЕРША ТРАНСФОРМАЦІЯ («ПЕРЕРОДЖЕННЯ»)
КОЛОМИЙКИ ЗА Д. ЗАДОРОМ

Видозміни:	**Збережено:**
1. *Перетворення танцю на пісню*	1. Дворядкові строфи
2. *Заміна темпу Allegro на Andante*	2. Складочислову будову

Ознаки «співаних»:

1. До співу

2. Andante

3. 2 варіанти ритму:

А: 4/4 ♫♫♫♫|♫♫♩ ♩

«Співана»

Тип «А»
/до ходи/

Збереження ритму або заміна його на нерівну пульсацію
♪♩ ♪♩ ♪♩ ♪♩

Тип «Б»
/лірична імпровізація/

Метро-ритмічна свобода. Порушено ритмоформулу

Ж. 5

ДРУГА ТРАНСФОРМАЦІЯ («ДРУГЕ ПЕРЕРОДЖЕННЯ»)
КОЛОМИЙКИ ЗА Д. ЗАДОРОМ

Видозміни:	**Збережено:**
1. *.Перетворення пісні на речитатив*	тільки структуру
2. *Подальші зміни темпу: 1) до Largo або 2) до Allegro*	вірша

Ознаки „рецитацій”:

1. Декламаційність

2. Вільний ритм

3.2 варіанти темпу:

Largo або Allegro

Рецитація з коломийковою структурою

Тип «А»
/ Allegro /

Колективний спів

Тип «Б»
/Largo /

Сольний спів

Ж. 6

РЕЗУЛЬТАТИ ЕТНОМУЗИКОЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Д. ЗАДОРА

I. ЕКСПЕДИЦІЇ

- Експедиції **1936-1938** років (розвідкові)
- Експедиція **1940 року** (музика весільного обряду)
- Експедиція **1969 року** (інструментальна музика)

НОТНИЙ АРХІВ	***ФОНОАРХІВ (1969 р.)***

II. ЗБІРНИКИ

- Рукописний збірник 1938 року **«Русинські народні пісні»** (Прага, 156 №№)
- Опублікований збірник у співавторстві з.Ю.Костьом та П.Милославським **«Народні пісні подкарпатских русинов»** (Ужгород, 1944)

III. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

ТЕОРІЯ ФОЛЬКЛОРУ

- **Докторське дослідження про коломийки** (розробка теорії трансформації коломийки). Прага, 1939. *Машинопис*.

- Публікація **«Коломийка в руськой народной творчости»** в часописі „Зоря, 1942. – №№3-4.

ІСТОРІЯ МУЗИЧНОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

- – Стаття **«Барток і музика сусідніх народів»** в газеті «Kárpáti Igaz Szo» від 27 вересня 1970 року (про своє листування з Б.Бартоком) (на угорській мові)

Ж. 7

ФОНОАРХІВ – БАЗОВА ОСНОВА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В.ГОШОВСЬКОГО

Фоноілюстрації музичних діалектів Закарпаття / матеріали до кн. «Украинские песни Закарпатья», «До питання про музичні діалекти Закарпаття»/

Фонозразки до розгляду взаємовпливів сусідніх культур на території Закарпаття та порівняльного слов'янознавства /матеріали до досліджень В.Гошовського «Чеські і словацькі пісні в українському фольклорі Закарпатської області УРСР», розділ про асиміляцію фольклору в кн. «У истоков народной музыки славян»

Фоноархів В.Гошовського

Звукові матеріали до аналізународнопісенних жанрів Закарпаття /ілюстрації до розділів про колядки, ладкання, коломийки в кн. «У истоков народной музыки славян», гоєкань в ст. «Семіотика в помощь фольклористике» і

Фоноілюстрації до питання етногенези ладкань /розглянутих у праці «Спроба генези одної лемківської весільної пісні»/

Ж. 8

ВНУТРІШНЬО-ГАЛУЗЕВИЙ РОЗВИТОК МУЗИЧНОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

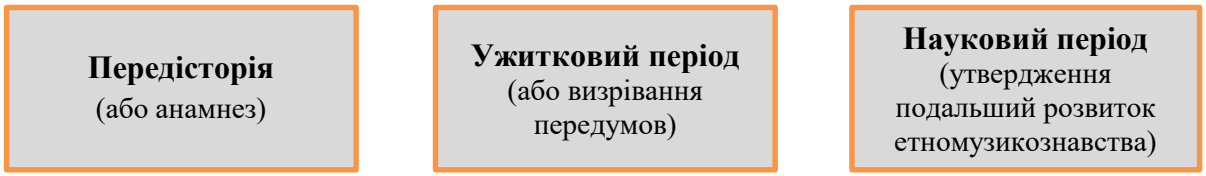

Ж. 9

ВПЛИВИ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ НА ЗАКАРПАТТІ У XX СТОЛІТТІ

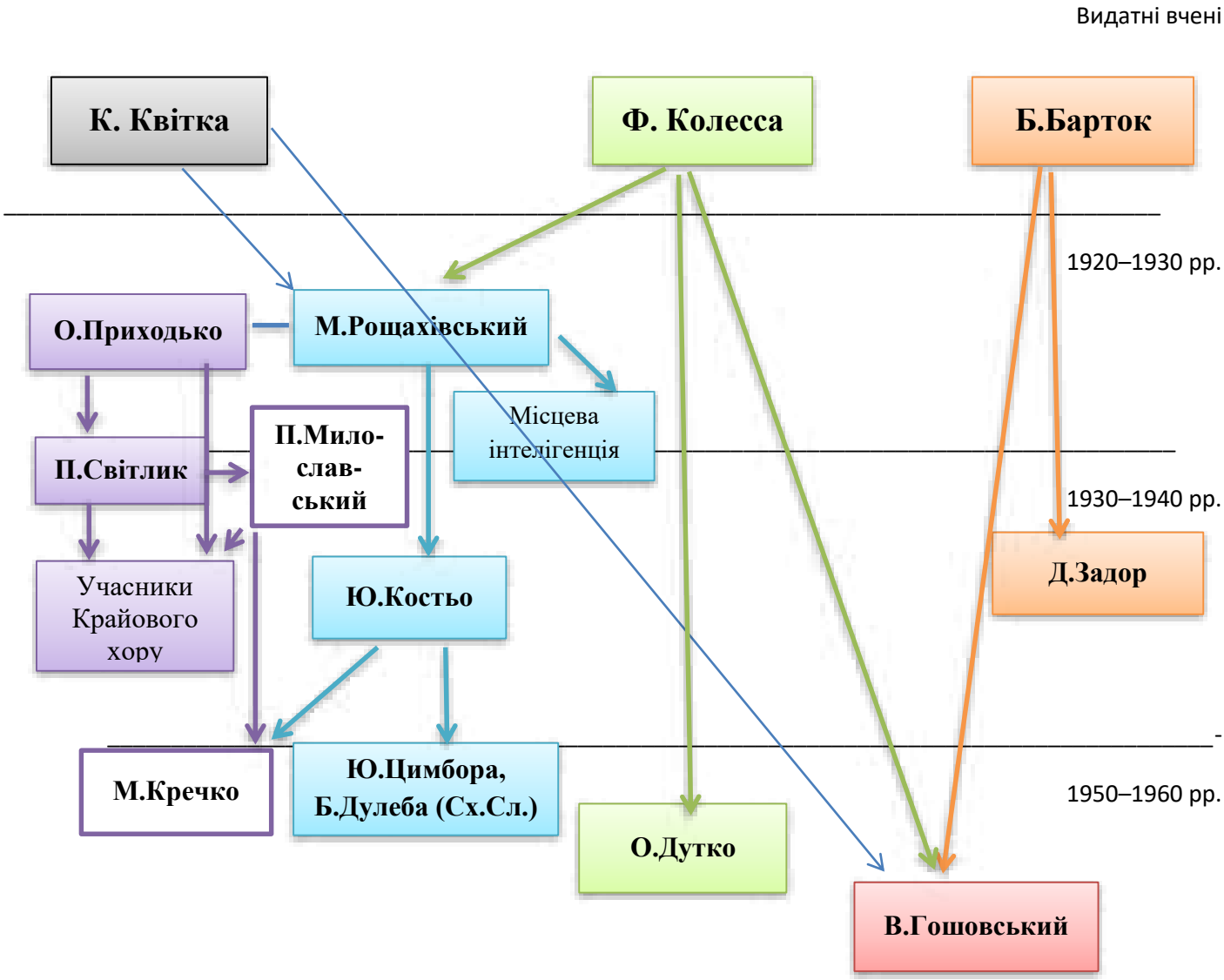

Етнографісти ***Етномузикознавці***

Ж. 10

«ДИСТАНЦІЙНИЙ ДІАЛОГ» МІЖ К .КВІТКОЮ і М.РОЩАХІВСЬКИМ

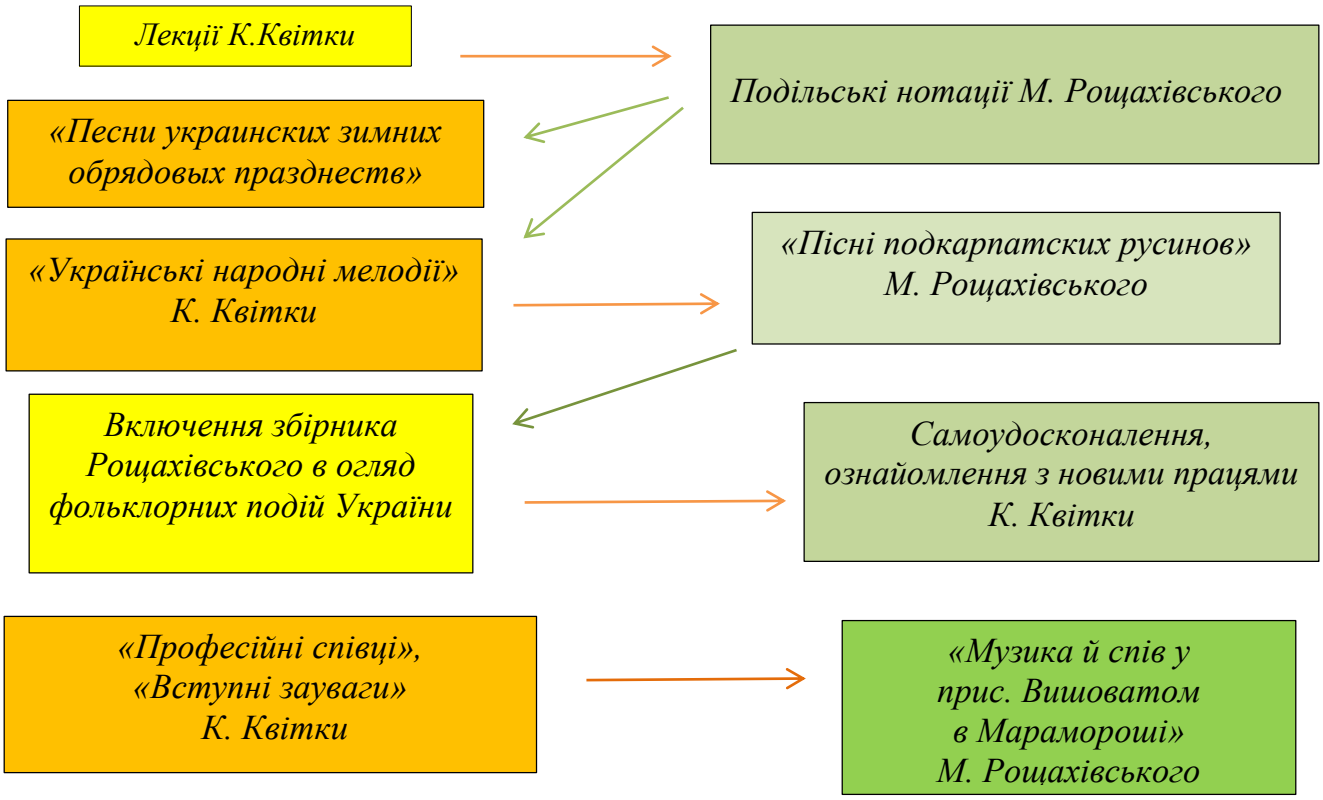

Додаток З.
СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в українських і зарубіжних наукових фахових виданнях

1. Мадяр-Новак В. Михайло Рощахівський у витоків формування музичної фольклористики Закарпаття. *Київське музикознавство*. Київ, 2003. Вип. 10. С. 150–159.
2. Мадяр-Новак В. Фольклористична діяльність Дезидерія Задора. *Київське музикознавство*. К., 2004. Вип. 14. С. 128–135.
3. Мадяр-Новак В. Музично-фольклористична діяльність Петра Світлика на Закарпатті. *Київське музикознавство*. Київ, 2005. Вип. 17. С. 76–86.
4. Мадяр-Новак В. Зародження музичної фольклористики на Закарпатті. *Вісник Львівського університету*. Львів, 2011. С. 64–89 (Серія мистецтвознавство; вип. 10).
5. Мадяр-Новак В. Юрій Костюк – подвижник української музики на Закарпатті та Східній Словаччині. *Українська музика.* Львів, 2012. Число 1(3). С. 47–58.
6. Мадяр-Новак В. Столітній ювілей Дезидерія Задора. *Українська музика.* Львів, 2012. Число 3–4 (5–6). С. 98–106.
7. Мадяр-Новак В. Періодизація польових досліджень Володимира Гошовського на Закарпатті. *Українська музика.* Львів, 2018. Число 4 (29). С. 84–93.
8. Мадяр-Новак В. «Музика й спів у присілку Вишоватом в Мараморощі» – раритетна стаття Михайла Рощахівського про музичний фольклор Закарпаття. *Музичне мистецтво XXI століття – історія, теорія, практика.* Дрогобич – Кельце – Каунас – Алмати – Баку – Посвіт, 2019. Вип. 5. С. 84–92.
9. Madyar-Novak V. The issue of music dialectology in the first publications of Volodymyr Goshovsky.*Res humanitariae*: scientific journal of humanitarian sciences of Klaipeda University. Klaipeda, 2018. Vol. 24 P. 336–349.

Окремі видання

10. Мадяр-Новак В. Каталог районування опублікованих нотних записів українських (руських, русинських) народних пісень сучасної території Закарпатської області. Ужгород, 1999. 48 с.
11. Антологія наукової думки про народну музику Закарпаття. Том 1. Перші дослідники музичного фольклору Закарпаття: Філарет Колесса, Бела Барток, Михайло Рощахівський / упоряд., пер., автор коментарів і виконавець проекту Віра Мадяр-Новак. Мукачево, 2019. 272 с.
12. Володимир Гошовський і Закарпаття: Збірник статей і матеріалів / редактор-упорядник, автор передмови і приміток В. В. Мадяр-Новак. Ужгород, 2017. Вип. 1. 156 с.
13. Мадяр-Новак В. Збірник закарпатських народних пісень для шкіл естетичного виховання та загальноосвітніх шкіл: навчальний посібник. Ужгород, 2007. Ч. 1. 228 с.; Ч. 2. 208 с.
14. Мадяр-Новак В. Регіональний музичний фольклор / додаток до державної програми з музики / для учнів 4–8 класів загальноосвітніх шкіл Закарпатської області. Ужгород, 1999. 30 с. [Затверджено Міністерством освіти і науки України (Протокол №5/6–19 від 27 квітня 2001 року)].

Основні публікації апробаційного характеру

15. Мадяр-Новак В. Гошовський Володимир Леонідович. *Українська музична енциклопедія*. Київ¸ 2006. Т. 1. С. 512–513.
16. Мадяр-Новак В. Із досліджень на тему історії збирання і вивчення музичного фольклору Закарпаття. *Професійна музична культура Закарпаття: етапи становлення* / упоряд. Л. М. Мокану. Ужгород, 2005. С. 292–327.
17. Мадяр-Новак В. Передумови формування музичної фольклористики Закарпаття (особливості першого етапу). *Тези VII Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Молоді музикознавці України»*. Київ, 2005. С. 80–81.

18. Мадяр-Новак В. Перші фонозаписи закарпатського музичного фольклору. *Тези VIII Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Молоді музикознавці України».* Київ, 2006. С.45–47.

19. Мадяр-Новак В. Видання музично-фольклорних матеріалів на Закарпатті: історичний огляд. *Видавничий рух в Україні: середовища, артефакти. Доповіді та повідомлення Міжнародної наукової конференції.* Львів, 2019; С. 188–190. *Культурологічні джерелВ.* Ужгород, 2019. №4 (48). С. 65–66.

20. Мадяр-Новак В. Василь Талапкович та його перший на Закарпатті нотний збірник народних пісень. *Культурологічні джерела.* Ужгород, 2019. №4 (48). С. 61–66.

21. Мадяр-Новак В Перший рукописний збірник М.Рощахівського: до питання історії створення. *У діалозі з музикою: Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції.* Ужгород, 2020. С.74–76.

22. Мадяр-Новак В. Яскравий представник митців українського відродження: до 125-річчя з дня народження Михайла Рощахівського. *Професійна музична культура Закарпаття.* Вип. 3. Ужгород, 2016. С. 314–318.

23. Мадяр-Новак В. Дитячий фольклор у краєзнавчих нотних виданнях початку 20-х років XX століття. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-методичної конференції.* Ужгород, 2001. С. 68–71.

24. Мадяр-Новак В. Роль П. М. Світлика у збереженні народних пісень Іршавщини. *Професійна музична культура Закарпаття: етапи становлення*. Ужгород, 2005. Вип.1. С. 301–306.

25. Мадяр-Новак В. Збірник «Народні пісні подкарпатских русинов» – початок фольклористичної діяльності Юрія КостюкВ. *Náš kultúrno-historický kalendár* 2000. Užhorod: Užhorodský spolok Slovákov, 2000. S. 23–26.

26. Мадяр-Новак В. До 100-річчя від дня народження Ю. Ю. Костюка (Костьо). *Календар «Просвіти» на 2012 рік.* Ужгород, 2012. С. 32.–37.

27. Мадяр-Новак В. Уперше в одному збірнику. *Культурологічні джерела.* Ужгород, 2019. №3 (47). С. 67–69.

28. Мадяр-Новак В. Володимир Гошовський і музична фольклористика Закарпаття.

Náš kultúrno-historický kalendár 2003. Užhorod, 2003. S. 20–23.

29. Мадяр-Новак В. Закарпаття в колі наукових інтересів Володимира Гошовського. *Пам'яті Володимира Гошовського*. Львів, 2006. С.120–135.
30. Володимир Гошовський – знакове ім'я у вітчизняній етномузикології. *Культурологічні джерела.* Ужгород, 2017. №1 (37). С. 62-64.

Додаткові публікації апробаційного характеру

31. Мадяр-Новак В. Географія основного фонду опублікованих нотних записів українських (руських, русинських) народних пісень Закарпатської області. *VI конференція дослідників народної музики Червоноруських (Галицько-Володимирських) та суміжних земель*. Львів, 1995. С. 66–76.
32. Мадяр-Новак В. Збирацька і дослідницька робота Ф. Колесси на Закарпатті Професійна музична культура Закарпаття: етапи становлення. Ужгород, 2005. С. 292–301.
33. Мадяр-Новак В. Філарет Михайлович Колесса – 135-річчя з дня народження дослідника музичного фольклору (1871-1947). *Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2006 рік.* Ужгород, 2005. С. 231–234.
34. Мадяр-Новак В. Бела Барток – 125-річчя від дня народження композитора, етнографа і музикознавця (1881-1945). *Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2006 рік.* Ужгород, 2005. С. 147–151.
35. Мадяр-Новак В Михайло Андрійович Рощахівський – 120-річчя від дня народження композитора, диригента, співака, фольклориста, педагога та музично-громадського діяча (1891-1952). *Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2011 рік*. Ужгород, 2010. С. 84–90.
36. Мадяр-Новак В. Привідкриваючи завісу часу…З нагоди 125-річчя від дня народження Михайла Рощахівського. *Культурологічні джерела.* Ужгород, 2016. №1 (33). С. 67–69; №2. (34). С. 71–74.
37. Мадяр-Новак В. Народний учитель (до 100-річчя з дня народження Петра Світлика). *Календар «Просвіти» на 2001 рік.* Ужгород, 2001. С. 55–57.

38. Мадяр-Новак В. Світлик Петро Михайлович. Енциклопедія Закарпаття: визначні особи ХХ століття. Ужгород, 2007. С. 296–297.
39. Мадяр-Новак В. Слово про П.Лінтура. *Карпатський край*. Ужгород, 2000. Річник 10. №1–4 (120). С. 117–118.
40. Мадяр-Новак В. До 100-річчя від дня народження Ю. Ю. Костюка (Костьо). *Календар «Просвіти» на 2012 рік.* Ужгород, 2012. С. 32.–37.
41. Мадяр-Новак В. Костюк Юрій Юрійович. *Енциклопедія Закарпаття: визначні особи ХХ століття*. Ужгород , 2007. С. 175–176.
42. Мадяр-Новак В. Дезидерій Євгенович Задор – 95-річчя від народження. *Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2007 рік*. Ужгород, 2006. С. 409–415.
43. Мадяр-Новак В. Володимир Леонідович Гошовський – 85-річчя від дня народження фольклориста-музикознавця. *Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2007 рік*. Ужгород, 2006. С. 356–361.
44. Мадяр-Новак В. Гошовський Володимир Леонідович. Енциклопедія Закарпаття: визначні особи ХХ століття. Ужгород , 2007. С. 102–103.
45. Мадяр-Новак В. Мишанич Михайло Васильович. *Енциклопедія Закарпаття: визначні особи ХХ століття*. Ужгород, 2007. С. 218.
46. Мадяр-Новак В. Михайло Васильович Мишанич – 70-річчя від дня народження музикознавця-фольклориста (транскриптора) і педагога (нар.1941) *Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2011 рік* . Ужгород, 2010. С. 364-366.
47. Мадяр-Новак В. Великодні пісні й ігри на Закарпатті. *Náš kultúrno-historický kalendár 2001.* – Užhorod, 2001. S. 91–95.
48. Мадяр-Новак В. Старовинні ладкання Закарпаття та східної Словаччини. *Náš kultúrno-historický kalendár 2002*.– Užhorod, 2002. S. 53–56.
49. Мадяр-Новак В. Мацієвський Ігор Володимирович. *Українська музична енциклопедія*. Київ, 2011. Том 3. С. 344–345.
50. Мадяр-Новак В. Людвіг Степанович Пал – 60-річчя від дня народження диригента, педагога, фольклориста та музично-громадського діячВ. *Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2011 рік*: Рекомендаційний бібліографічний посібник. Ужгород: 2010. С. 262–265.

51. Мадяр-Новак В. Перший закарпатський збірник, присвячений Володимирові Гошовському. *Культурологічні джерела.* Ужгород, 2018. №1 (41). С. 63–67.
52. Мадяр-Новак В. ІІ Міжнародна науково-практична конференція «Володимир Гошовський і Закарпаття» – яскравий форум науковців України та зарубіжжя. *Культурологічні джерелВ.* Ужгород, 2017. №4 (40). С. 18–26.
53. Мадяр-Новак В. Ансамблеве музикування на дримбах у селі Драгово Хустського району. *Х конференція дослідників народної музики Червоноруських (Галицько-Володимирських) та суміжних земель*: *Статті і матеріали.* Львів, 2017. С. 294–303.
54. Мадяр-Новак В., Кромпотич Є. День науки відзначили презентацією антології. *Культурологічні джерелВ.* Ужгород, 2019. №2 (46). С. 12–14.
55. Володимир Гошовський і Закарпаття. *Культурологічні джерела.* Ужгород, 2018. №3 (43). С. 61–65.
56. Мадяр-Новак В. Володимир Гошовський в Ужгородському державному музичному училищі (співавтор Н. Данилова) *Володимир Гошовський і Закарпаття*. Вип.1. Ужгород, 2017. С. 29-36.
57. Мадяр-Новак В. Роль випускників чеських навчальних закладів у розвитку професійної музичної культури Закарпаття. *Чехи і словаки в Україні*. Ужгород, 2018. С. 288–317.
58. Завдання та методика організації фольклорних експедицій в Ужгородському державному музичному училищі. *Матеріали ІІ Всеукраїнського науково-практичного семінару викладачів музичного фольклору*. Київ, 1993. С.50–54.
59. Музичний фольклор – загальнонаціональна культурна цінність та важливий фактор національного виховання дітей. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць Академії педагогічних наук України.* Київ, 1999. Книга 2. С. 240–246.
60. Мадяр-Новак В. Народна музична література: програма для шкіл естетичного виховання Закарпатської області. Ужгород, 1998. 28 с. Рекомендовано Кафедрою музичної фольклористики Вищого державного музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові.
61. Мадяр-Новак В. Методика запису та розшифрування (транскрипції) музичного

фольклору: Орієнтовний тематичний план для музичних училищ із спеціальності № 0507 «Теорія музики». Ужгород, 2000. 2 с. Рекомендовано Кафедрою музичної фольклористики ЛДМА ім. М.Лисенка.

62. Мадяр-Новак В. Музичний фольклор: Навчальна програма підготовки молодшого спеціаліста зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Ужгород, 2017. 28 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АПРОБАЦІЮ РЕЗУЛЬТАТІВ

Основні положення дисертаційної роботи було обговорено та апробовано на засіданнях кафедри музичної фольклористики ЛНМА ім. М. Лисенка (2013–2020), робочих засіданнях Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології ЛНМА ім. М. Лисенка (2013–2019), а також під час виголошення доповідей на понад 30 міжнародних наукових конференціях, зокрема: «У діалозі з музикою» (Ужгород, 2020), «Видавничий рух в Україні: середовища, артефакти» (Львів, 2019), «Музичне мистецтво XXI століття – історія, теорія, практика» (Дрогобич, 2019), «Слов'янська мелогеографія» (Київ, 2011, 2015, 2016), «Колесівські читання» (Львів, 2009, 2011, 2016), «Проблеми післядипломної освіти педагогів» (Ужгород, 2000), на Конференціях дослідників народної музики червоноруських (галицько-володимирських) та суміжних земель (Львів, 2017, 2018), Конференції з нагоди 25-ліття ПНДЛМЕ» (Львів, 2017) та інших, у тому числі на організованих авторкою дисертації міжнародних етномузикознавчих конференціях на Закарпатті: «До 100-річчя Юрія Костюка», «До 100-річчя Дезидерія Задора» (Ужгород, 2012), «Володимир Гошовський і Закарпаття» (Ужгород, 2007, 2017).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження викладено у 30 основних (а загалом 62) наукових публікаціях, з яких 8 – у спеціалізованих фахових виданнях за переліком МОН України, 1 – у зарубіжному фаховому виданні. Згідно теми кандидатського дослідження упорядковано два наукових збірники «Володимир Гошовський і Закарпаття», вип.1 (Ужгород, 2017), «Антологія наукової думки про народну музику Закарпаття», том 1 «Перші дослідники музичного фольклору Закарпаття: Філарет Колесса, Бела Барток, Михайло Рощахівський» (Ужгород, 2019), останній з яких став хрестоматією першоджерел до історії розвитку музичної фольклористики в регіоні. На основі вивчення нотних народнопісенних зібрань укладено навчальний посібник «Збірник закарпатських народних пісень для шкіл» у двох частинах (з кращими зразками фольклорних нотацій різних збирачів) та навчальну програму «Регіональний фольклор» для учнів загальноосвітніх шкіл, затверджені та рекомендовані МОН України.